



Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2012

Sammanfattning

Nordiska rådets svenska delegation överlämnar härmed den bifogade berättelsen om sin verksamhet under 2012. Berättelsen innehåller en redogörelse för rådets extra session den 23 mars och rådets 64:e session den 29 oktober–1 november samt en översikt över rådets övriga verksamhet under året.

Stockholm den 13 mars 2013

Karin Åström

Bengt Ohlsson

Innehållsförteckning

1 Huvuddragen för verksamheten 2012.....	3
2 Sveriges delegation.....	9
3 Nordiska rådets extra session i Reykjavik den 23 mars 2012.....	13
4 Nordiska rådets 64:e session Helsingfors den 30 oktober–1 november 2012.....	16
5 Presidiet.....	40
6 Utskotten och kontrollkommittén.....	47
7 Den parlamentariska Östersjökonferensen.....	74
8 Den arktiska parlamentarikerkonferensen.....	77
9 Det parlamentariska Barentssamarbetet.....	80
<i>Bilaga 1</i> Nordiska rådets svenska delegation 2012.....	82
<i>Bilaga 2</i> Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2012.....	84
<i>Bilaga 3</i> Resolution antagen vid det fjärde internationella forumet för unga politiker från Ryssland och de nordiska länderna den 18–20 april 2012.....	105
<i>Bilaga 4</i> Resolution antagen vid den 21:a parlamentariska Östersjökonferensen, St. Petersburg den 26–28 augusti 2012.....	109
<i>Bilaga 5</i> Resolution antagen vid den tionde arktiska parlamentarikerkonferensen, Akureyri den 5–7 september 2012.....	114
<i>Bilaga 6</i> Nordiska rådets ramprogram.....	119

1 Huvuddragen för verksamheten 2012

I Nordiska rådet samarbetar de nordiska ländernas parlament och regeringar. Samarbetet grundas på Helsingforsavtalet som undertecknades 1962 och som har reviderats flera gånger sedan dess. Enligt det ska samarbetet omfatta sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi och näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Helsingforsavtalet utesluter inte samarbete även på andra områden. Nordiska rådet har under senare år varit aktivt även vad gäller utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete i Norden. När det är lämpligt samordnar de nordiska länderna sitt agerande i EU, FN och andra internationella sammanhang.

Begreppet nordisk nytta är grundläggande. Det innebär att de nordiska länderna samarbetar om sådant de kan göra bättre tillsammans än om de agerar var för sig. Det handlar om att ge medborgarna möjlighet att studera, arbeta eller driva företag i hela Norden utan att nationsgränserna är till hinder, att lära av varandras erfarenheter inför reformer på olika samhällsområden och att få genomslag för gemensamma nordiska värderingar i internationella sammanhang, t.ex. i förhandlingar om klimatfrågor eller mänskliga rättigheter.

Nordiska rådets roll är att ta initiativ där man ser problem som kan lösas på nordisk nivå eller där nya möjligheter kan tas till vara genom nordiskt samarbete. Våra samhällen, och världen omkring oss, förändras. Det betyder att de frågor som står i centrum för arbetet varierar mellan olika år och att årsskiftena inte i sig innebär att nya frågor dyker upp eller andra hamnar i bakgrunden. Nordiska rådets slutsatser får, när en ny fråga tagits upp, oftast formen av en rekommendation som riktas till en eller flera nordiska regeringar, eller till deras samsamarbetsorgan Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet följer därefter upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt.

Den svenska delegationen bidrar till detta inom ramen för arbetet i Nordiska rådet, men också genom förankring i riksdagen, kontakter med Regeringskansliet och med organisationer och enskilda medborgare i olika delar av Sverige. I detta avsnitt redovisas några av de sakfrågor och initiativ som varit centrala för den svenska delegationen under 2012.

De nordiska välfärdssamhällena

Globaliseringen, med de krav den ställer på näringsliv och arbetsmarknad, men också andra faktorer som en ökande genomsnittlig livslängd, ökad in- och utflyttning och den tekniska utvecklingen, ger nya möjligheter, men ställer också de nordiska välfärdssamhällena inför nya utmaningar. Olika aspekter av detta har stått centralt i Nordiska rådets diskussioner under året. På vissa punkter finns ganska klara skillnader mellan de politiska partierna. Samtidigt har konstaterats att det råder bred enighet över partigränserna om

att man vill bevara en rad element som tillsammans kan sägas vara kärnan i ”den nordiska modellen”. Dit hör ett högt deltagande i arbetslivet, också för kvinnor, väl organiserade parter på arbetsmarknaden, ett konkurrenskraftigt och flexibelt näringsliv, generella välfärdsordningar när det gäller t.ex. utbildning, hälsovård och socialförsäkringar, samt jämställdhet och förhållandevis stor ekonomisk jämlikhet.

Hur detta ska kunna bevaras och utvecklas var bl.a. temat för den debatt Nordiska rådet höll med statsministrarna vid årets session. Slutsatsen är att eftersom våra samhällen och de underliggande värderingarna är så lika har vi all anledning att lära av varandra och att samarbeta. En annan viktig slutsats är att vi tillsammans kan dra nytta av att vi inte bara har en högteknologisk industri utan också ligger långt framme på områden som vård, omsorg och miljöskydd. Detta möter stort intresse i vår omvärld. Omvänt har vi intresse av att även utanför Norden skapa förståelse för våra lösningar och utrymme för att utveckla dem.

Unga arbetslösa

Ett särskilt problem för välfärdssamhället är att så många unga har svårt att ta sig in och få fast fot på arbetsmarknaden. Flera utskott har uppmärksammat olika aspekter av detta. Problemen har ett nära samband med utbildningssystemen och att det kan finnas trösklar vid övergången från studier till arbete. Uppemot 20 procent av en nordisk ungdomsårgång, inte minst pojkar och unga med invandrarbakgrund, faller ut ur utbildningssystemen utan att uppnå grundläggande kunskaper. Nordiska rådet har rekommenderat regeringarna att kartlägga och utväxla goda exempel när det gäller åtgärder inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadsåtgärder för unga, samt vidare att se på möjligheter till partnerskap där kommuner, skolor och företag kan samverka för att skapa skräddarsydda utbildningar, kanske i kombination med lärlings- eller praktikplatser. Detta kan diskuteras bl.a. vid det nordiska jobbtoppmöte som Sveriges statsminister ska vara värd för i maj 2013. Nordiska rådet vill bidra till det och har begärt att regeringarna inför sessionen senare samma år presenterar en nordisk strategi – eller ett krispaket – för att möta ungdomsarbetslösheten.

Nordiskt utbildningstoppmöte

I ljuset av senare års forskning och undersökningar på utbildningsområdet behöver de nordiska ländernas utbildningssystem ses över. Samhällen och näringsliv i världsklass behöver också utbildning i världsklass. Det behövs en skola som gör det möjligt för alla unga att skaffa sig grundläggande kunskaper, men också en bra yrkesutbildning. De nordiska utbildningssystemen ska främja kreativitet, entreprenörskap, samarbetsförmåga och ett livslångt lärande. Syftet med projektet Ny nordisk skola är att skapa förutsättningar för förändring och förnyelse. Vidare föreslår Nordiska rådet att ett nordiskt utbildningstoppmöte ska arrangeras som startskott för ett långsiktigt och politiskt förankrat utbildningssamarbete inom Norden. Här bör man också se på

möjligheterna till ökad rörlighet inom Norden för studenter och lärare. Toppmötet skulle samla alla relevanta aktörer på utbildningsområdet – regeringar, representanter för lärarnas och pedagogernas organisationer, elev- och föräldraorganisationer, forskare osv.

Gränshinder

Det formella nordiska samarbetet inleddes utifrån tanken att medborgarna ska kunna röra sig fritt mellan de nordiska länderna, välja var de vill bo och arbeta, driva företag eller annan verksamhet utan att hindras av nationsgränserna. Den nordiska passionen, den gemensamma arbetsmarknaden och den nordiska socialkonventionen är tidiga uttryck för detta. I dag är inte gränserna som sådana hinder för rörligheten. Det är snarare skillnader i skatte- och avgiftssystem, sociala förmåner eller regler på arbetsmarknaden som skapar svårigheter. Samhällsutvecklingen gör att sådana regelverk tillkommer, försvinner eller reformeras. Varje ändring rymmer en risk för att nya gränshinder uppkommer, och därför står arbetet med att förebygga och avskaffa gränshinder ständigt högt på Nordiska rådets dagordning.

Nordiska rådet tog initiativ till att gränshinderfrågor debatterades i alla de nordiska parlamenten i april 2012. Därefter sammanställdes goda idéer och lösningsförslag. Resultatet blev en rekommendation i 16 konkreta punkter under rubrikerna Bosättning, Medborgerliga rättigheter, Arbete och Studier, där Nordiska rådet menar att regeringarna relativt enkelt borde kunna avskaffa hinder för rörligheten. Exempelvis att rörelsehindre ska kunna ta med sig handikappfordon eller ledarhund om de flyttar över en gräns, att arbetslöshetsförsäkringarna samordnas så att man har kvar kvalifikationstiden eller att se till att unga kan anta praktikplatser även i andra nordiska länder. Ett annat viktigt förslag är att inrätta en nordisk ombudsmannainstans, som skulle stärka medborgarnas möjlighet att få de rättigheter de faktiskt har enligt de nordiska överenskommelser som finns. Det förekommer att myndigheter i olika länder tolkar samma bestämmelse på olika sätt, eller att det är svårt att få korrekt information om vad som gäller.

En särskild fråga som har med både gränshinder och arbetsmarknad att göra är ömsesidigt erkännande av yrkesutbildningar. Regeringarna bör ingå ett avtal om detta, anser Nordiska rådet. Det kan kräva att man utarbetar gemensamma kriterier för vad som ska krävas i olika yrken, men det är svårt att se att kraven skulle behöva vara olika inom Norden. Där så undantagsvis är fallet bör regeringarna se till att det finns kompletterande utbildning tillgänglig för dem som har behörighet i ett annat nordiskt land.

Alkohol- och tobakspolitik ur ett folkhälsoperspektiv

De nordiska länderna har en jämförelsevis restriktiv politik när det gäller både alkohol och tobak. Ändå avlider tiotusentals nordbor varje år till följd av alkoholmissbruk eller tobaksrökning. Många fler drabbas av skador eller sjukdomar som har samband med alkohol eller tobak. Det mänskliga lidandet är betydande, även för anhöriga och andra närstående. Under året har därför

ett viktigt tema varit att se på användningen av alkohol och tobak ur ett folkhälsoperspektiv. Valfärdsutskottet har sökt vägar att minska skadeverkningarna, med tonvikt på attityder, marknadsföring och reklam, samt socialt ansvar.

En vision är ett tobaksfritt Norden före 2040. På kortare sikt – till 2020 – vill rådet utifrån dagens forskning samla de mest effektiva åtgärderna till en strategi för att reducera alkoholrelaterade problem. Vidare bör forskningen om samband mellan bruk av alkohol eller tobak och olika typer av sjukdomar stärkas. Ett förbud mot reklam som riktar sig till unga bör övervägas. För yrkeschaufförer och för personer som dömts för rattonykterhet bör alkohol vara obligatoriskt. En gräns på 0,2 promille för alla motordrivna fordon i Norden är en annan rekommendation.

Språkförståelse

Viktiga delar av det nordiska samarbetet bygger på att vi förstår varandras språk. En aspekt har med gränshinder att göra – om vi inte förstår varandra uppstår praktiska hinder för arbete eller studier i andra nordiska länder, för gemensamma affärs- eller kulturprojekt, för samarbete över gränserna om vård, sjuktransporter eller räddningstjänst. En annan aspekt är att språkförståelsen gör det möjligt för oss att ta del av ett betydligt större kulturutbud och att lära av varandras erfarenheter än om vi vore begränsade till det egna landet.

Nordiska rådet har länge arbetat med att göra det möjligt för alla att ta del av program som sänds i andra nordiska länders tv-kanaler. Det har visat sig svårt att etablera en gemensam tv-kanal, men den dialog som förts med de nordiska tv-företagen har bidragit till ett ökat produktionssamarbete och ett ökat utbyte av program. Under 2012 har kultur- och utbildningsutskottet tagit fasta på de möjligheter som öppnas genom ny mediateknologi. Nordiska rådet vill att man prövar möjligheten att etablera en gemensam nordisk ”filmportal”. Den skulle kunna innehålla t.ex. film, teater, dokumentärer och fakta- och aktualitetsprogram och kunna utnyttjas även i undervisningssammanhang. Utskottet arbetar vidare för att de upphovsrättsliga frågor som finns i anslutning till en sådan nordisk portal ska kunna lösas.

Arktis

Kombinationen av klimatförändring och nya teknologier har gjort att det arktiska området väcker ett allt större intresse, inte enbart i de arktiska staterna, utan globalt. Det finns stora naturresurser i form av olja, gas och mineraler, både på land och under havsbotten i det arktiska området. De nya möjligheterna att utvinna dem även på stora havsdjup, och intresset från företag och stater i detta sammanhang, medför även risker. Vi står också inför en situation med ökande sjöfart i Arktis, med både fraktfartyg, fiske- och kryssningsfartyg. Det reser frågor om bl.a. militär och civil säkerhet i regionen, om den känsliga arktiska miljön och om hur urbefolkningarnas livsvillkor påverkas. Nordiska rådet tog ett helhetsgrepp över dessa frågor genom en temasession i mars 2012.

Nordiska rådet välkomnade det avtal om räddning och eftersökning som träffades vid Arktiska rådets möte i Nuuk i maj 2011 och rekommenderar att ett liknande avtal sluts om oljeutsläpp och liknande. De arktiska staterna ska alltså åta sig att använda den bästa tillgängliga teknologin vid olje- och gasutvinning och att samarbeta om olyckor ändå sker. Det är viktigt att man på förhand avtalar om både arbetsfördelningen och finansieringen av sådana insatser. Inom ramen för det avtalet bör de nordiska länderna, enligt Nordiska rådets rekommendation, stärka det nordiska samarbetet om havsövervakning i Arktis och skapa en nordisk maritim insatsenhet i samarbete mellan de nordiska ländernas kustbevakningar och räddningstjänster. I sammanhanget rekommenderar Nordiska rådet de nordiska regeringarna att sörja för att urfolkens – inuiter, samer m.fl. – rättigheter inte kränks genom den ökande aktiviteten kring naturresurserna. Andra rekommendationer rör språk och utbildning samt infrastruktur för forskning och forskarnätverk i Arktis.

Klimat och energi

Även i andra områden än Arktis har klimatförändringen, och hur vi hanterar konsekvenserna av den, avgörande betydelse för hur vår framtid kommer att se ut. Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott har fokus på den frågan i dess många dimensioner. Utskottet vill att de nordiska länderna ska axla en ledande roll i det globala klimatarbetet och inte vänta på att alla länder ska komma överens inom ramen för FN-systemet.

Nordiska rådet har under året antagit rekommendationer som syftar till att Norden ska visa vägen när det gäller t.ex. förnybar energi och klimatvänliga transporter. På initiativ av Nordiska rådet pågår en gemensam nordisk insats inom forskning och innovation för att öka energieffektiviteten och användningen av förnybar energi i form av t.ex. vindkraft, biogas, solenergi och vågkraft. Vidare rekommenderas regeringarna att utöka möjligheterna för de nordiska finansieringsinstitutionerna (Nordiska investeringsbanken, Nordiska utvecklingsfonden och Nordiska miljöfinansieringsbolaget) att medverka i projekt som rör klimat och förnybar energi inom Norden, men också i närområdena.

Transporter

En bra infrastruktur för transporter är viktig för att minimera energiförbrukningen och andra miljöeffekter, men naturligtvis också ur ett regionalpolitiskt perspektiv för att förbättra förutsättningar för näringsliv och boende även utanför storstadsområdena. Under året har Nordiska rådet rekommenderat att Nordiska ministerrådet kartlägger förutsättningar och behov av gemensamma nordiska insatser för miljömässigt hållbara transportlösningar i samband med t.ex. olje- och gasutvinning i Barents hav och gruvdrift i norra Finland, Norge och Sverige – vart ska malmen fraktas, och hur? En annan rekommendation gäller en nordisk strategi – snarare än nationella – för att utveckla en infrastruktur för transporter på land och till sjöss. Den anknyter till gruvdriften på så sätt att den föreslår en förbättring av Malmbanan mellan Narvik och Luleå,

och en förlängning genom Finland och österut av den. En annan del rör bättre (järnvägs-)förbindelser på sträckorna Oslo–Göteborg–Köpenhamn och Oslo–Stockholm. Vidare rekommenderas en mer långsiktig forskningsinsats för att utveckla ett mer effektivt och miljövänligt system för transporter till lands och till sjöss.

2 Sveriges delegation

Det nordiska samarbetet omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de tre självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Den grundläggande ramen för samarbetet är Helsingforsavtalet från 1962. I Nordiska rådet ingår 87 valda medlemmar samt representanter för de fem nordiska ländernas regeringar och för Färöarnas och Grönlands landsstyren och Ålands landskapsstyrelse. Samtliga har yttrande- och förslagsrätt. Rösträtt tillkommer endast de 87 medlemmar som väljs av respektive folkrepresentation.

I enlighet med Helsingforsavtalet består Nordiska rådets svenska delegation av 20 medlemmar och 20 suppleanter som riksdagen väljer bland sina ledamöter. Därutöver ingår de statsråd som regeringen utser. Vidare innebär Helsingforsavtalet att riksdagen årligen ska förrätta val av medlemmar och suppleanter. I valet den 12 oktober 2012 blev flertalet av dem som varit medlemmar respektive suppleanter tidigare under året omvalda.

Hans Wallmark (M) och Jessica Polfjärd (M) lämnade delegationen i samband med valet. Nya medlemmar blev då Annicka Engblom (M) och Stefan Caplan (M). I juni 2012 lämnade Erik Almqvist (SD) delegationen och ersattes då av Margareta Larsson (SD). Vidare har inalles fyra suppleanter lämnat delegationen under loppet av 2012 och därför ersatts av andra ledamöter. De valda medlemmarna och suppleanterna vid utgången av 2012 framgår av bilaga 1.

Delegationens ordförande har varit Karin Åström (S) och delegationens vice ordförande Cristina Husmark Pehrsson (M). I delegationens arbetsutskott har, utöver delegationens ordförande och vice ordförande, Hans Wallmark (M), Billy Gustafsson (S), Anita Brodén (FP) och Ann-Kristine Johansson (S) ingått som ordinarie medlemmar fram till oktober 2012. Efter valet av ny delegation ersattes Hans Wallmark (M) som medlem av arbetsutskottet av Cecilie Tenfjord-Toftby (M). Suppleanter i arbetsutskottet har varit Åsa Torstensson (C), Jan Lindholm (MP), Anders Andersson (KD), Marianne Berg (V) och Erik Almqvist (SD). Den sistnämnde lämnade som nämnts delegationen i juni. Margareta Larsson (SD) valdes därför i oktober till suppleant i arbetsutskottet. Alla riksdagspartier har således varit representerade såväl i delegationen som i dess arbetsutskott.

Delegationen har under året hållit sex möten och arbetsutskottet likaså sex möten. Delegationens ordförande och vice ordförande har deltagit i möten mellan talmannen, utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna.

Uppföljning och förankring av Nordiska rådets rekommendationer

Den svenska delegationens medlemmar har fortsatt att aktivt följa upp Nordiska rådets rekommendationer och att förankra dem och de nordiska frågorna allmänt i riksdagen. Delegationen har översänt de antagna rekommendation-

erna till relevanta utskott, utsett särskilt ansvariga medlemmar för varje rekommendation och följt hur respektive rekommendation behandlats.

Delegationens medlemmar har under året bl.a. genom motioner, frågor och interpellationer aktualiserat såväl antagna rekommendationer som andra frågor av intresse för det nordiska samarbetet. Medlemmar av delegationen har också utnyttjat den möjlighet Helsingforsavtalet ger att ställa frågor till andra nordiska länders regeringar.

Dialog med den nordiska samarbetsministern

Delegationen har fortsatt den nära dialogen med den nordiska samarbetsministern Ewa Björling (M). Inte minst har den berört planering och prioriteringar för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2013. Diskussionen inleddes vid ett särskilt lunchmöte den 1 februari på inbjudan av samarbetsministern. Inför det svenska ordförandeskapet har också den nya ordningen från 2013 för den samnordiska budgeten, med en särskild s.k. prioriteringsbudget, varit aktuell. Gränshinderarbetet i allmänhet, den påbörjade översynen av formerna för detta och olika konkreta gränshinder har fortlöpande uppmärksammats. Den översyn av den nordiska informationsverksamheten i de baltiska staterna och i nordvästra Ryssland som inleddes under 2012 har också varit ett samtalstema. Vidare har bl.a. NordMin-projektet och problem i samband med det nordiska skatteavtalet tagits upp.

Seminarium med nordiska institutioner i Stockholm

I syfte att upprätthålla kontakterna med de nordiska institutioner som finns i Stockholm och att diskutera deras aktuella verksamhet arrangerade Nordiska rådets svenska delegation ett seminarium i riksdagen den 1 februari. Direktörerna för NORDREGIO och Nordens Välfärdscenter presenterade respektive institution och illustrerade verksamheten genom att redovisa några aktuella projekt – exempelvis om ”kvinnors företagande i glesbygd” och ”unga på kanten”. Inom ramen för seminariet diskuterades också aktuella frågor inom Föreningen Norden och för Hallå Nordens kontor i Stockholm.

Seminarium om nordiskt CSR-arbete den 2 maj

Inom Nordiska rådet har i olika sammanhang förts diskussioner om hur rådets natur- och miljöpris, och framför allt de projekt som belönats med det priset, skulle kunna göras mer kända. Tanken på ett seminarium i riksdagen väcktes och utvecklades till ett seminarium om nordiskt CSR-arbete (Corporate Social Responsibility) mer allmänt. Bakgrunden var att prisvinnaren 2011, Scandic Hotels, fått priset inte bara för sitt miljöarbete utan också för sitt sätt att engagera sin personal i detta. Seminariet, som delegationen arrangerade i samarbete med Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott och Nordiska ministerrådets informationskontor i Stockholm, hölls den 2 maj i riksdagens andrakammarsal med ett 70-tal deltagare. Utöver företrädare för Scandic Hotels medverkade bl.a. företrädare för Utrikesdepartementet, Fair Trade

Center och LO. Seminariet avslutades med en paneldebatt om olika aspekter av CSR-arbetet – miljö, internationell handel och ansvar för såväl egen personal som arbetstagare hos underleverantörer.

Seminarium om människohandel den 13 december

Två medlemmar av Nordiska rådets svenska delegation deltog under 2009 och 2010 i en arbetsgrupp inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen om internationell människohandel, s.k. trafficking. De, och andra medlemmar, har i olika sammanhang följt upp det arbetet, dels inom ramen för Riksdagens manliga nätverk, dels genom deltagande i konferenser och möten på temat.

Det är bakgrunden till att den svenska delegationen önskade gå igenom vad som hänt sedan fenomenet trafficking uppmärksammades i Sverige för omkring tio år sedan och redovisa den aktuella situationen. I samarbete med Riksdagens manliga nätverk anordnades ett seminarium på temat. Det ägde rum den 13 december och öppnades av vice talman Jan Ertsborn (FP). Representanter för Rikspolisstyrelsen, Östersjöstaternas råd och Internationella åklagarkammaren fanns bland inledningstalarna.

Delegationens informationsverksamhet

Nordiska rådets journaliststipendium utdelas årligen. Syftet är att ge journalister möjlighet att undersöka och rapportera om förhållanden i de nordiska länderna och om det nordiska samarbetet. Stipendiesumman 2012 var för Sveriges del 90 000 danska kronor. Inom den ramen beviljades fem svenska journalister stipendier. I takt med att deras projekt genomförs rapporterar de till delegationen.

Den svenska delegationen har under året fortsatt samarbetet med Norden i Fokus, det nordiska informationskontoret i Stockholm, bl.a. genom samarangemang i form av möten och seminarier. Den starka folkliga förankringen av det nordiska samarbetet har avspeglats i att många frivilligorganisationer är engagerade på olika sätt. Delegationens medlemmar och suppleanter har medverkat vid ett flertal organisationers arrangemang under året.

Föreningen Norden intar en särställning vad gäller frivilligorganisationernas nordiska kontakter. Därför samverkar delegationen i sitt informationsarbete med Föreningen Norden genom ett särskilt samarbetsavtal. Delegationen har också nära kontakt med Föreningen Nordens Ungdomsförbund.

Hallå Norden är en av Nordiska ministerrådets informationstjänster och finns i alla de nordiska länderna. Syftet är att underlätta såväl privatpersoners som företags rörlighet inom Norden. Detta sker genom att man dels på internet, dels via direkta kontakter förser privatpersoner och företag med information om villkoren för bl.a. flytt, arbete, studier och etablering i andra nordiska länder, som underlag för deras beslut. Hallå Norden bidrar också till Nordiska rådets och ministerrådets fortsatta arbete med gränshinderfrågor genom att göra sammanställningar över de frågor och klagomål som inkommit.

Övrigt

Nordiska rådets svenska delegation utser representanter i de permanenta kommittéerna för den Arktiska parlamentarikerkonferensen respektive den parlamentariska Östersjökonferensen. Vidare deltar medlemmar av delegationen, direkt eller via Nordiska rådet, i parlamentarikermöten om EU:s nordliga dimension och i parlamentariska kontakter inom Barentsregionen. Därmed uppnås en samordningseffekt i fråga om verksamheten i dessa delvis överlappande samarbetsstrukturer i norra Europa och riksdagens engagemang i dem. Även andra ledamöter av riksdagen än de som ingår i Nordiska rådets svenska delegation har möjlighet att delta i de större konferenser som hålls varje eller vartannat år. Samarbetsorganens verksamhet under 2012, och delegationens arbete i dem, redovisas under respektive avsnitt nedan.

Det regionala samarbetet medför också deltagande i, och ibland värdskap för, vissa arrangemang som inte formellt är en del av dessa samarbetsstrukturer. Ett sådant, som börjar etableras som en tradition, är Forum för unga parlamentariker i nordvästra Ryssland och Norden. Syftet är att öka kontakterna mellan en ny generation politiskt aktiva och att diskutera frågor av vikt för de berörda länderna och deras framtida samarbete. Ett första sådant forum arrangerades i Murmansk 2009. Erfarenheten därifrån ledde till att ett andra forum hölls i Kirkenes den 22–24 mars 2010 och ett tredje i Arkhangelsk den 21–23 mars 2011. Den 18–20 april 2012 stod Nordiska rådets svenska delegation värd för ett fjärde forum, som samlade ett 50-tal deltagare varav sju yngre ledamöter av riksdagen. Huvudteman för diskussionerna var öppna samhällen och ny informationsteknologi, studentutbyte, utbildning och ungdomsarbetslöshet samt hälsosam livsstil. Avslutningsvis antog deltagarna en resolution (bilaga 3) som avspeglar de gemensamma slutsatserna. Genom att arrangera detta fjärde forum bidrog Nordiska rådets svenska delegation till att fortsätta dialogen mellan unga parlamentariker och därigenom till att lägga grunden för en bättre förståelse och fortsatt samarbete. Initiativet fortsätter genom att ett femte forum för unga parlamentariker arrangeras i Petrozavodsk i ryska Karelen i slutet av april 2013.

3 Nordiska rådets extra session i Reykjavik den 23 mars 2012

Med anledning av den översyn av Nordiska rådets arbetsformer som gjordes 2011 beslutade plenarförsamlingen bl.a. att Nordiska rådet ska hålla två sessioner per år. Utöver den ordinarie sessionen på hösten ska en ”minisession” arrangeras under våren.

Helsingforsavtalet anger att extra sessioner kan hållas. Sådana har förekommit tidigare, senast 2001, för att behandla viktiga ärenden som man inte ansett kunde vänta till nästa ordinarie session. Den extra sessionen 2012 var den sjunde i Nordiska rådets historia.

Ett principbeslut om att arrangera en sådan 2012 hade tagits redan före beslutet om två årliga sessioner. Nordiska rådet önskade därigenom uppmärksamma 50-årsdagen av Helsingforsavtalets undertecknande, och av det skälet hölls den extra sessionen den 23 mars. Jubileet markerades också genom att Nordiska rådets litteraturpris 2012 delades ut i samband med denna extra session, som hölls i Reykjavik. Dagen före sessionen hölls de sedvanliga vårmötena med Nordiska rådets presidium och utskott.

Presidiet hade i december 2011 beslutat att ”Arktis” skulle vara tema för den extra sessionen, och uppmanat utskotten att utarbeta förslag i anslutning till detta tema på sina respektive ansvarsområden. Totalt tre timmar togs i anspråk för sessionen. Det var första gången en session hölls i det isländska parlamentet, Alltinget, vilket hänger samman med att lokalerna där inte räcker till för en ordinarie session, som samlar betydligt fler deltagare. Vid den extra sessionen deltog de valda medlemmarna samt inalles fyra regeringsrepresentanter – en vardera från Färöarna, Island och Grönland samt Nordiska ministerrådets ordförande Rigmor Aasrud, Norge. Arktiska rådets ordförande inbjöds men hade inte möjlighet att delta.

Nordisk välfärdspolitik

Ett annat ärende som behandlades var presidiets betänkande över ett medlemsförslag om Nordisk välfärdspolitik i en globaliserad värld. I det ursprungliga förslaget, som lagts fram av socialdemokratiska medlemmar av rådet, föreslogs att de nordiska regeringarna skulle genomföra ett omfattande program för att bidra till att ge svar på ett antal utmaningar för välfärden som beskrevs i förslaget. Vidare önskade förslagsställarna att de nordiska regeringarna skulle utarbeta en gemensam handlingsplan på området. Samtliga utskott hade behandlat förslaget, vilket resulterat i förslag till ytterligare några åtgärder. Det hade också visat sig att temat bitvis var kontroversiellt, och även i presidiet rådde viss oenighet om betänkandets utformning.

Plenarförsamlingens behandling av betänkandet ledde mot den bakgrunden till en ideologiskt präglad debatt om utformningen av de nordiska välfärdsstaterna. Det rådde bred enighet om utmaningarna i form av demografisk ut-

veckling och finansieringsbehov samt om att ansträngningar behövdes för att bevara välfärden i en globaliserad värld. Vad gällde lösningarna på dessa problem skilde sig emellertid ofta uppfattningarna. En av de frågor som debatterades rörde möjligheten till fria val mellan skolor och vårdinrättningar osv. samt vilka för- och nackdelar som kunde förknippas med sådana system. En annan fråga rörde användningen av ny teknologi i äldreomsorg och äldreomsorg samt balansen mellan sådan teknologi och personalbehov.

I samband med plenarförsamlingens beslut ägde omröstning rum på två punkter. Den ena gällde en att-sats om att främja äldremobilitet genom valfrihetsordningar på områdena hälsa, omsorg och vård såväl inom som mellan de nordiska länderna. Socialdemokratiska gruppen yrkade på att den skulle strykas, vilket dock avslogs med knapp majoritet. Den andra omröstningen gällde en att-sats som rekommenderade de nordiska regeringarna att utarbeta en gemensam handlingsplan mot de utmaningar för välfärden som globaliseringen för med sig. Konservativa gruppen yrkade på att den skulle strykas, vilket dock avslogs av övriga partigrupperns medlemmar. Därmed kunde presidenten konstatera att presidiet betänkande antagits utan ändringar (*rekommendation nr 1/2012 och nr 2/2012*).

Temadebatt om Arktis

Presidiet uppmaning till utskotten att utarbeta förslag på temat Arktis hade resulterat i sammanlagt sju förslag. Ett var från presidiet och rörde en gemensam nordisk strategi för Arktis – för att samordna och komplettera de nationella strategier som några nordiska länder hade. Andra förslag rörde finansiering av räddningskapacitet i Arktis, skydd av miljön i samband med olje- och gasutvinning, välfärdspolitiskt arbete i Arktis, urfolkens situation, språk och utbildning samt infrastruktur för forskning och forskarnätverk i Arktis.

Vid sessionen presenterades de sju förslagen, varav flertalet färdigställdes vid utskottsmöten dagen innan, av respektive utskotts talespersoner. Vidare gav de närvarande regeringsledamöterna muntliga presentationer av situationen i Arktis och aktuella samarbetsfrågor. Den följande debatten berörde många olika aspekter av arktisk politik, såsom livsmedelsproduktion, fiskeri, turism, hållbar miljö och urfolkens rättigheter. Inte minst diskuterades säkerheten till sjöss, bl.a. mot bakgrund av den ökande turismen med många nya destinationer och ökad trafik med kryssningsfartyg. Med tanke på de väldiga havsytorna det rör sig om ansågs det viktigt att man på förhand avtalar om både arbetsfördelningen och finansieringen vad gäller förebyggande av olyckor och insatser om sådana ändå inträffar.

Samarbetet med övriga arktiska stater – Kanada, Ryssland och USA – liksom med EU framhölls. Det betonades att även om det finns många organisationer som ägnar sig åt frågor som rör Arktis, vilket i sig är positivt, bör Arktiska rådet spela den centrala rollen. Etablerandet av ett sekretariat sågs som ett viktigt steg för att säkra detta.

Samtliga sju förslag godkändes genom ett gemensamt beslut (*rekommendation nr 3–12/2012*). (Att rekommendationerna är fler än antalet förslag

skap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.Fel! Okänt namn på dokumentegenkap.

beror på att några förslag innehöll flera att-satser som riktas till olika mottagare, t.ex. dels till Nordiska ministerrådet, dels till en eller flera av de nordiska ländernas regeringar.)

Nordiska rådets litteraturpris 2012

Under förberedelserna för den extra sessionen hade det beslutats att Nordiska rådets litteraturpris skulle delas ut vid den, i stället för som vanligt vid den ordinarie sessionen på hösten. Detta innebar inget ställningstagande för framtiden. Det blev nödvändigt för bedömningskommittén att för 2012 tidigarelägga sitt arbete och sitt beslut om vilket verk som skulle tilldelas priset. Presidiet hade också begärt att bedömningskommittén inte genast skulle offentliggöra sitt beslut, eftersom man ville att offentliggörandet skulle ske vid själva prisutdelningen. Det var första gången denna ordning provades.

Priset tilldelades romanen "Dagar i stillhetens historie" av den norska författarinnan Merete Lindstrøm. ("Dagar i tystnadens historia" var titeln på den svenska översättningen.) Bedömningskommitténs motivering lød (i översättning): "I en stillsam, precis och eftertänksam prosa berättar Lindstrøm om hur ett dramatiskt förgånget långsamt bryter in i en äldre kvinnas liv och medvetande." Priset överlämnades av Nordiska rådets president Kimmo Sasi vid en ceremoni i Islands universitets aula.

4 Nordiska rådets 64:e session Helsingfors den 30 oktober–1 november 2012

Presidentskapet i Nordiska rådet roterar mellan de nordiska länderna i en bestämd ordningsföljd. Under den 64:e session valdes enligt denna ordning en president och en vicepresident från Norge för det följande kalenderåret. President blev Marit Nybakk, Arbeiderpartiet, och till vicepresident valdes Rigmor Anderssen Eide, Kristelig Folkeparti. Marit Nybakk efterträder Kimmo Sasi, Samlingspartiet, Finland, som varit Nordiska rådets president under 2012.

I sitt tacktal vid sessionen nämnde Marit Nybakk några sakområden som hon menade skulle stå i fokus under det kommande året. Generellt underströk hon att det är parlamentarikerna i Nordiska rådet som har ansvaret för samarbetet och för att ministerrådet följer upp och genomför rådets beslut.

Hon ansåg att det var viktigt att fortsätta ta upp arbetsmarknadsfrågor, inte minst ungdomsarbetslösheten. I sammanhanget nämnde hon att Nordiska rådet och ministerrådet borde hålla en större utbildningspolitisk konferens under 2013. Det norska ordförandeskapet i Nordiska rådet skulle vidare fokusera på ett effektivt Norden baserat på den nordiska modellen, inklusive en väl fungerande nordisk arbetsmarknad utan onödiga gränshinder. Även arbetet inom hälsosektorn ville ordförandeskapet driva på.

Barentssamarbetet, som etablerades 1993, skulle uppmärksammas särskilt 2013, bl.a. i samband med den parlamentariska Barentskonferens som Stortinget arrangerar i Harstad i april. Ökat samarbete mellan de nordiska länderna och Ryssland om ekonomi, infrastruktur, kultur och demokrati var viktigt i det sammanhanget. Samarbetet med ryska kollegor måste vara en prioritet också i det arktiska samarbetet och inom ramen för den Nordliga dimensionen. Slutligen nämnde Marit Nybakk att Nordiska rådet skulle arbeta för ett ytterligare förstärkt säkerhetspolitiskt samarbete inom Norden, där samhällssäkerhet och beredskap bör vara en integrerad del.

Vid den 64:e sessionen deltog gäster från bl.a. Baltiska parlamentariska församlingen, Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), Benelux Interparliamentary Consultative Council (BICC), Europarådet, Europaparlamentet, Ryska statsduman och federationsrådet, Nordvästra Rysslands parlamentariska församling (PANWR) samt Västnordiska rådet.

Nordiskt toppmöte – ”Utmaningarna för den nordiska välfärdsstaten”

Sessionen inleddes som brukligt med en debatt med de nordiska regeringscheferna. Som tema för toppmötet vid 2012 års session hade Nordiska rådets presidium valt ”Utmaningarna för den nordiska välfärdsstaten” – ett tema som hade särskild aktualitet mot bakgrund av både den ekonomiska krisen i Europa och den demografiska utvecklingen.

Som ordförandeland för Nordiska ministerrådet inledde Norge, som representerades av sin utrikesminister Espen Barth Eide. Han framhöll att de nordiska arbetslivs- och välfärdsmodellerna gett goda resultat. I ett internationellt perspektiv är sysselsättningen och produktiviteten hög, och vi har därför en välfärd som är bland de högsta i världen. Vi har högt deltagande i arbetslivet, också bland kvinnor och äldre. Vi har ekonomier som kan anpassa sig, där företag vågar satsa och ställa om sig. Vi har väl organiserade arbetstagare och arbetsgivare, som samspelar med aktiva stater. Bärkraften i den nordiska modellen är avhängig av att det höga deltagandet i arbetslivet upprätthålls. Barth Eide noterade att det på senare år genomförts många ändringar i de nordiska länderna som syftar till att fler ska delta i arbetslivet utifrån sina möjligheter. Han menade att det var för tidigt att se de långsiktiga effekterna av det men att det var nödvändig att kritiskt gå igenom de åtgärder som vidtagits inom ramen för ”arbetslinjen”. I det sammanhanget nämnde han jobbtoppmötet 2013 och uppföljningen av det.

Danmarks statsminister Helle Thorning-Schmidt underströk att även om våra nordiska samhällen är olika har de en stark gemensam kärna av förtroende, trygghet och frihet. Vi har stor ekonomisk jämlikhet, lika tillgång till välfärdsordningar som utbildning och hälsa och en hög grad av jämställdhet mellan könen. Samtidigt har vi en flexibel arbetsmarknad som backas upp av trygghet för den enskilde arbetstagaren. Verkligheten visade att det inte var så, som några hävdade, att den nordiska modellen med en stor offentlig sektor begränsade människors frihet eller att den omfattande sociala tryggheten hämmade vår uppfinningsförmåga. Tvärtom betyder vår nordiska trygghet öppenhet för det främmande. Men krisen hade också visat att vi måste fatta en del svåra beslut för att kunna komma ut på den andra sidan av krisen med våra välfärdssamhällen i behåll.

Kaj Leo Johansen, Färöarnas lagman, talade om de ändringar som sker i Arktis, som skulle få avgörande betydelse för vår framtid. Det var fråga om enorma områden som nu blir föremål för aktiviteter i mycket större omfattning än hittills, och därmed en mycket konkret utmaning på gott och ont. Här kunde ett nordiskt samarbete få en nyckelroll, ansåg Johansen, men det var något underligt att tala om de nordatlantiska områden där bl.a. Färöarna ligger utan att Färöarna kunde delta i det nordiska utrikespolitiska samarbetet. Han sade vidare att utflyttning var en aktuell utmaning för Färöarna och andra utkantsområden. Det måste vara så att problem på ett ställe i Norden lika mycket är en utmaning för hela Norden, ansåg han.

Jens Frederiksen, som representerade regeringen i Grönland, pekade på att det finns en nordisk kulturgemenskap men också väsentliga skillnader. I Grönland handlade det om att arbeta sig fram till en egen, självbärande, ekonomi. En huvudsatsning var på området utbildning av unga samt omskolning och högre kvalifikationer för medborgarna – i dag var en alltför stor del av den potentiella arbetskraften beroende av bidrag från det offentliga. Det Grönländska näringslivets inriktning behövde ändras. Man var vid gränsen för vad Grönlands levande resurser – fisket etc. – kunde ge, och måste utveckla

turismen, men framför allt den stora potentialen vad gäller mineraler och energi. Grönland delade de grundläggande värderingarna för välfärdssamhället, men samtidigt satte Grönlands kultur och geografi upp spelregler som man måste respektera. En del av det ni andra i Norden gör är användbart, annat inte, avslutade Frederiksen.

Även Johanna Sigurðardóttir, Islands statsminister, vände sig mot argumenten om att globaliseringen skulle tvinga oss att rusta ned den nordiska modellen. Våra samhällen hade lyckats säkra att stödordningar och offentlig verksamhet går hand i hand med innovation och investeringar. I den svåra tid som Island gått igenom hade man fokuserat på att värna om välfärdssystemet och skapa jämlikhet. Det hade ökat sammanhållningen i samhället och därmed gjort det möjligt att få statsfinanserna i balans genom en blandning av nedskärningar och skatteändringar, där den klara prioriteringen varit att slå vakt om välfärdssystemet, utbildningssystemet och rättsväsendet. Välfärdssystemets utmaningar består alltså inte minst i att säkra jämlikhet och samhällslik konsensus, avslutade Islands statsminister.

Statsminister Fredrik Reinfeldt nämnde att Sverige började med reformer på 1990-talet med en stramare budgetprocess, en oberoende centralbank med inflationsmål, ett reformerat pensionssystem m.m. Sverige hade öppnat marknader som tidigare varit stängda för konkurrens. Detta hade positiva effekter även i dagens situation. Men många svenskar blev kvar i ett utanförskap. Därför hade politiken på senare år utformats också för att göra det mer lönsamt att arbeta, göra det enklare och billigare att anställa och att göra det enklare och mer attraktivt att starta företag. Socialförsäkringarna hade reformerats. Denna modernisering av den svenska välfärdsmodellen har gett resultat i form av fler sysselsatta och starka offentliga finanser, sade statsministern, och fortsatte med att påpeka att vi har fortsatta utmaningar framför oss. Han nämnde åldrande befolkning, för hög ungdomsarbetslöshet, utrikes födda som söker sin plats på en krävande arbetsmarknad och ambitiösa klimatmål.

Finlands statsminister Jyrki Katainen underströk att det inte finns förutsättningar för något nordiskt välfärdssamhälle om inte samhället är konkurrenskraftigt på global nivå, dvs. utgör en bas för en växande företagsamhet som klarar sig var som helst i världen. Å andra sidan skulle det inte finnas någon ekonomisk tillväxt om vi inte hade ett välfärdssamhälle.

Den sociala innovation som den nordiska modellen är utmanas av åtminstone två strukturella orsaker. En var den åldrande befolkningen. Den riktiga tolkningen av denna utmaning var att tillåta ökad kreativitet, innovation och produktivitet inom välfärdssektorn. En annan betydande utmaning för välfärdssamhället var strukturomvandlingen inom ekonomin. Frågan var vem som investerar, vilka som ville främja tillväxtföretag, och varför? Jyrki Katainen såg en stark tillväxtpotential och ett segertåg för ren teknologi, miljövänliga teknologiska lösningar och förnybar energi. På samma sätt kunde välfärdstjänsterna vara en källa till nya arbetsplatser på den globala marknaden, bara vi låter de nya tjänsterna utvecklas i våra egna länder.

Efter regeringschefernas inledningar följde en debatt. Inläggen från såväl partigruppernas talespersoner som övriga debattdeltagare fick ofta formen av att man från den egna utgångspunkten – nationellt eller partipolitiskt – ställde mer eller mindre kritiska frågor till en eller flera statsministrar.

Helgi Hjørvar, som talade för den Socialdemokratiska gruppen, inledde med att säga att utmaningen var att främja den jämlikhet i Norden som skapat det starka samhället och det konkurrenskraftiga näringslivet. För socialdemokraterna var en stark offentlig närvaro på utbildnings- och hälsoområdet nyckeln till detta, inte lägre skatter eller färre rättigheter. Mot den bakgrunden frågade han den finländske statsministern om han inte var orolig över att multinationella företag spelar en allt större roll inom hälsovården och äldreomsorgen. Sveriges statsminister fick frågan varför Sverige, med den högsta ungdomsarbetslösheten i Norden, inte infört någon ungdomsgaranti.

För Mittengruppen talade Åsa Torstensson (C). Hon pekade på att den nordiska välfärdsmodellen var bland de mest framgångsrika när OECD jämför och utarbetar rangordningslistor för olika länders ekonomier. Den nordiska välfärdsmodellen är emellertid inte en självklarhet, fortsatte hon, utan kräver ett dagligt fotarbete där vi tar oss an de grundläggande behoven i samhället – ett rättssamhälle där vi känner trygghet, ett lokalsamhälle där vi känner gemenskap, och dagligen utvecklar vårt tillåtande demokratiska samhällsbygge, där vi ständigt vakar mot diskriminering och rasism och där vi anstränger oss ytterligare för att stärka jämställdheten. Var finns de gemensamma nordiska insatserna för t.ex. människors behov av ett flexibelt välfärdssystem som inte kräver nationsarrest? Var finns de samlade insatserna för att säkra kompetensen inom hälso- och sjukvården, en kompetens som lätt kan flytta över gränserna? Var finns de gemensamma anslagen för att kunna nyttja våra resurser på ett bättre sätt och för att nyttja vårt lands olika kompetenser? Detta var frågor som Åsa Torstensson ställde till alla regeringar – var det så att varje land utgår från sig självt, eller finns det gemensamma gränsöverskridande förslag?

Sinuhe Wallinheimo, som var Konservativa gruppens talesperson, sade att det fanns många hot mot vår välfärdsmodell, men det mest svårlösta problemet fanns inom oss själva: Vågar vi leva i tiden? Vågar vi omvandla de analkande demografiska förändringarna i våra samhällen till resurser? Vill vi hitta kreativa lösningar, de bästa lösningarna till stöd för vår åldrande befolkning? Vi i Konservativa gruppen vågar, sade Wallinheimo. Bara genom en modig förnyelse kunde vi bevara vår nordiska modell också för kommande generationer. Avgörande var att skapa en anda av entusiasm, frihet och ansvarighet i våra samhällen.

Vänstersocialistiska gröna gruppens talesperson Høgni Hoydal sade att den nordiska modellen varit avgörande för att våra länder ligger så bra till i dag men såg en tendens till att man nu gick motsatt väg. Han gav två exempel: Det ena var privatisering av välfärdstjänster, vilket skapar olikhet både mellan regioner, lokala områden och olika grupper i samhället. Han frågade Sveriges statsminister om man åtminstone ville hindra att det kan göras profit på väl-

färdstjänsterna. Det andra exemplet var den gemensamma äganderätten till naturresurserna. Vi borde ha det som en gemensam nordisk modell att värna de gemensamma resurserna och inte lägga över dem på stora multinationella företag. Detta ledde till frågan om varför Norge samarbetar med EU när det gäller förvaltningen av de gemensamma fiskeresurserna som makrill och andra sorter i stället för att stå tillsammans med andra nordiska länder som Island, Färöarna och Grönland.

Sveriges ordförandeskapsprogram för Nordiska ministerrådet

Enligt den rotationsordning som tillämpas var det Sveriges tur att ta över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2013. Vid sessionen presenterade statsminister Fredrik Reinfeldt det program, med rubriken ”Den nordiska modellen i en ny tid”, som skulle vara ledstjärna för arbetet. Statsministern inledde sin presentation med att nämna fyra utmaningar för den nordiska modellen som man måste ta sig an för att trygga framtidens tillväxt, välfärd och sammanhållning. I alla dessa utmaningar kunde det nordiska samarbetet bidra med mycket för att hitta möjliga lösningar, framhöll Fredrik Reinfeldt.

Den första var att bryta utanförskapet, framför allt för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. De saknar den ekonomiska trygghet som ett jobb erbjuder, men också den sociala gemenskap, självkänsla och identitet som kommer av en meningsfull sysselsättning. En politik som gör att det lönar sig att arbeta var viktig också av fördelningspolitiska skäl. Ungdomsarbetslösheten skulle bli ett huvudtema under det svenska ordförandeskapet, sade statsministern, och nämnde det ”jobbtoppmöte” i maj 2013 som han skulle bjuda in sina nordiska kollegor till.

En andra utmaning låg i vår snabbt föränderliga omvärld, med ökande konkurrens från länder i Asien och Latinamerika även vad gäller varor och tjänster med hög kvalitet och hög kunskapsgrad. Våra länders förmåga till förändring och förnyelse kommer att sättas på avgörande prov, sade statsministern. En konferens med inriktning på innovations- och näringspolitiken planerades under första halvåret 2013. Ett särskilt fokusområde skulle bli den expanderande gruvnäringen, inte minst på Nordkalotten.

Den tredje utmaning som statsminister Reinfeldt nämnde var att skapa miljömässig hållbarhet. Om klimatmålen ska kunna nås måste energieffektiviseringen och förmågan att utvinna förnybar energi öka. Under Sveriges ordförandeskap skulle arbetet med den nya hållbarhetsstrategin intensifieras, en konferens om hållbar utveckling hållas, och ett nytt handlingsprogram för energisektorn utarbetas.

För det fjärde pekade statsministern på den demografiska utvecklingen i många regioner och kommuner i de nordiska länderna. Det svenska ordförandeskapet ville arbeta fram en plattform för hantering av regionala demografiska utmaningar och arrangera konferenser dels om kvaliteten i äldreomsorgen, dels om den nordiska socialförsäkringsmodellen.

Presidiets talesperson, den blivande rådspresidenten Marit Nybakk, Norge, konstaterade att det var ett ambitiöst program som skulle föra vidare det ar-

bete som redan bedrevs både inom Nordiska ministerrådet under det nuvarande – norska – ordförandeskapet och i Nordiska rådet. Programmets huvuddrag handlade om att vi skulle möta de utmaningar som de nordiska länderna står inför gemensamt och säkerställa att den nordiska modellen är bärkraftig också framöver. Det var viktigt att både regeringssidan och parlamentariker-sidan jobbar mot samma mål.

Marit Nybakk framhöll, även mot bakgrund av den tidigare toppmötesdebatten, att den nordiska modellen består av fyra komponenter. Först och främst en blandekonomi – en marknadsekonomi där marknadskrafterna och den privata sektorn regleras av staten, med omfattande välfärdsstater och statlig infrastruktur. För det andra en arbetsmarknadsmodell med ett treparts-samarbete, där staten spelar en roll tillsammans med arbetsmarknadens parter. För det tredje en generell välfärdsmodell som täcker alla och finansieras huvudsakligen via skattsedeln. För det fjärde hög kvinnlig sysselsättning – det som verkligen skapar värde hos oss var den höga sysselsättningen som hänger samman med att även kvinnorna deltar i arbetslivet. Avslutningsvis sade Marit Nybakk att vi skulle arbeta tillsammans för att den nordiska modellen skulle vara robust och bärkraftig också i en ny tid.

Generaldebatt och debatt om budgeten för det nordiska samarbetet 2013

Debatten inleddes med att ministerrådets ordförande Rigmor Aasrud, Norge, redovisade huvuddragen i arbetet med budgeten för 2013. Hon nämnde att årets budgetprocess varit mer krävande än tidigare år, vilket berodde både på beslutet om en prioriteringsbudget och på den långvariga politiska diskussionen om besparingar i den nordiska budgeten.

Önskemålet från Danmark om neddragning av budgeten hade sin bakgrund i den ekonomiska krisen. Det förslag ministerrådet nu lade fram var resultatet av en lång process och ett uttryck för den kompromiss man nått, betonade Aasrud. I korthet gick den ut på att man inte gjorde några nedskärningar i budgeten för 2013 men att alla länderna förpliktat sig att genomföra besparingar på 5 procent i budgeten för 2014. Därutöver skulle man arbeta med att finna ytterligare besparingar på upp till 5 procent under 2015 och 2016. Detta skulle ge anledning att noga gå igenom dagens samarbete och att rikta fokus mot det vi vill ska vara viktiga prioriteringar framöver, menade Aasrud.

Den nya s.k. prioriteringsbudgeten innebar en omläggning av budgetstrukturen, som skulle bidra till att förnya och utveckla det nordiska samarbetet och tydligt visa på huvudprioriteringarna för samarbetet. Medlen skulle tas från Globaliseringsinitiativet, som var på väg att avslutas, och från den s.k. ordförandeskapspotten, sammanlagt 80 miljoner danska kronor. En del av dessa, 20 miljoner danska kronor, var förbehållet finansiering av större strategiska satsningar som det kommande ordförandeskapet önskar genomföra. Återstoden av prioriteringsbudgeten, dvs. 60 miljoner danska kronor, skulle användas på tre huvudområden: grön tillväxt, hållbar nordisk välfärd, inklusive statsministerinitiativet på hälsoområdet som lanserades i juni 2012 och

som skulle följas upp av hälsoministrarna, samt för det tredje att föra vidare vissa projekt från Globaliseringsinitiativet, såsom KreaNord och klimatvänligt byggande.

Avslutningsvis tackade samarbetsminister Aasrud Nordiska rådet och dess budgetkommitté för ett konstruktivt samarbete. Hon bjöd in alla parter, både i ministerrådet och i rådet, att delta i arbetet med att finna de lösningar som var nödvändiga genom det beslutade sparkravet för 2014. Förslagen måste säkerställa att det nordiska samarbetet fortsatt står starkt under de år som kommer.

Därefter talade Per Kristian Foss, Norge, som varit ordförande för budgetgruppen inom Nordiska rådets presidium. Han sade att samarbetet varit gott med den norska samarbetsministern under budgetprocessen. Men processen hade denna gång varit väldigt besvärlig: På grund av det som uttryckts som ”vissa politiska svårigheter mellan samarbetsministrarna”, hade det inte nåtts klarhet om budgetramen förrän den 11 oktober, vilket var mycket sent om man skulle ha inflytande på prioriteringarna inom ramen.

Per Kristian Foss redogjorde sedan för huvudpunkterna i presidiets betänkande över budgetförslaget. Där fanns ett beklagande av beslutet om minskad ram för samarbetet. Foss nämnde att prioriteringarna för 2013 i hög grad sammanfallit med ministerrådets, och särskilt satsningen på hälsofrågorna i prioriteringsbudgeten varit ett önskemål från rådet. Per Kristian Foss uttryckte sin tillfredsställelse över att den svenska samarbetsministern tycktes ha dragit lärdom av årets svårigheter med budgetprocessen och avsåg bjuda in budgetgruppen tidigt under 2013 för att diskutera vilka prioriteringar som är nödvändiga för den besparing på 5 procent som förutses för 2014. Det var viktigt att också partigrupperna – nu mer än tidigare – diskuterar sina prioriteringar för 2014. Budgetgruppens klara önskemål var att besparingarna i budgeten för 2014 inte fick ske med ”osthyvel”. Att hemfälla till nedskärningar med samma procent över hela linjen var en form av slapphet, att man inte klarade att göra politiska prioriteringar.

Under den efterföljande debatten instämde Åsa Torstensson (C) på Mittengruppens vägnar i stort sett i vad Per Kristian Foss sagt. Det var positivt att det nu fanns en prioriteringsbudget för ordförandeskapet, vilket gör att det kan bli en tydligare politisk diskussion och prioritering. Generellt sett var dock Mittengruppen kritisk till hur budgetarbetet genomförts. För 2014 skulle en tydlig reducering av budgeten genomföras samtidigt som man trots det sagt att vi ska ha fokus på framtiden och ytterligare stärka samverkansformerna för det nordiska samarbetet. Då måste budgetarbetet för 2014 börja tidigt, och det borde inte ske via någon osthyvelprincip utan genom en tydlig genomlysning av budgetposterna.

Silvia Modig, Finland, som talade för Vänstersocialistiska gröna gruppen, sade att hennes synpunkter i stort överensstämde med föregående talares. Särskilt måste budgetramen ges mycket tidigare, så att parlamentariker och partigrupper kunde påverka budgetens innehåll och prioriteringar. Inte heller hennes grupp ansåg det vara bra att genomföra nedskärningarna med osthyvelsmetoden – 5 procent av allt – utan de önskade en öppen och bra politisk

debatt om hur nedskärningarna riktas. De borde riktas förnuftigt och ändamålsenligt utan att äventyra kärnverksamheter i det nordiska samarbetet. Speciellt ansåg gruppen att det var viktigt att de kommande sparåtgärderna inte försvagar verksamhetsförutsättningarna för Nordens hus i de nordiska örikena, där de har särskilt stor betydelse.

Därefter fick samarbetsministrarnas ordförande Rigmor Aasrud, Norge, ordet på nytt för att presentera samarbetsministrarnas redogörelse för arbetet i Nordiska ministerrådet under det gångna året. Under 2012 hade Norge haft ordförandeskapet för det nordiska samarbetet, och då speciellt haft välfärdsstaten i ett nordiskt perspektiv, miljö och klimat och nordisk samhörighet i fokus. De nordiska länderna måste bl.a. anpassa sig till de demografiska ändringarna, med ökat tryck på hälso- och välfärdstjänsterna som följd. Vill vi behålla den nordiska välfärden, sade Aasrud, måste vi tänka innovativt, lära av varandras erfarenheter och finna kloka gemensamma lösningar. Prioriterade områden 2012 hade särskilt varit grön tillväxt, hälsa och välfärd. En ny nordisk socialkonvention hade godkänts och undertecknats under 2012. Arbetet med att följa upp det åtta statsministerinitiativen från 2011 för grön tillväxt från hade nu kommit väl igång på de berörda ministrarnas områden. Till exempel hade ministerrådet för fiskeri, havsbruk, jordbruk, näringsliv och skogsbruk under sitt möte i Trondheim i juni antagit en deklaration om primärnäringarnas och matvarusektorernas ansvar för grön tillväxt. Vid miljöministrarnas möte på Svalbard i mars hade en förklaring om en gemensam insats för att reducera utsläpp av kortlivade klimatdrivare i de nordiska länderna undertecknats. Arbetet med gränshinder hade varit centralt även 2012. Arbetet med att utveckla en handlingsplan hade kommit väl igång, och i det sammanhanget ser man också på hur arbetet inom Gränshinderforum bäst ska föras vidare.

Avslutningsvis nämnde samarbetsminister Aasrud att Nordiska ministerrådet 2012 också profilerat sig på olika nordiska och internationella plattformar. Arrangemangen var ett gott exempel på hur de nordiska länderna kan bidra med sina erfarenheter internationellt och samtidigt stärka det gemensamma nordiska varumärket som en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar region. Vidare hade en utvärdering inletts av Nordiska ministerrådets samarbete med de baltiska staterna och med nordvästra Ryssland, eftersom riktlinjerna för samarbetet med dessa områden löper ut vid årsskiftet 2013/14.

Karin Åström (S) konstaterade att intresset för Norden hade ökat väsentligt de senaste åren, såväl inom de nordiska länderna som utanför, i ett globalt perspektiv. Norden beskrivs alltmer som en intressant, dynamisk region, och då är det Norden som samlat begrepp det handlar om. Därför stödde hon idén om att satsa mer på kunskap om Norden. Mer av utbytesprogram mellan lärare och elever i de nordiska länderna behövdes också – Nordiska ministerrådets tankar om ett eventuellt utbyggt samarbete rörande utbildning och skola i Norden kunde utvecklas. Kultur- och utbildningsutskottets förslag om ett nordiskt utbildningstoppmöte var en unik möjlighet att öka erfarenhetsut-

bytet och kompetensutvecklingen inom just pedagogik, utbildning och bästa praxis.

Under denna punkt hade även ordföranden för Ungdomens nordiska råd, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Finland, möjlighet att ta till orda. Hon talade om ungdomars situation på de nordiska ländernas arbetsmarknader. Ökade krav på rätt utbildning, hård konkurrens om arbetsplatser, ständig omskolning och krav på att leva och tänka på ett visst sätt gjorde att många unga känner sig pressade, osäkra och otillräckliga. Den psykiska ohälsan ökade. Ungdomsarbetslösheten var på en oroväckande nivå i alla nordiska länder, och fick vi inte styr på den nu skulle problemen bli fler och större i framtiden. Möjligheter för ungdomar att testa olika branscher genom sommarjobb och praktikplatser var av största vikt, även över nationsgränserna. Ungdomens nordiska råd värdade om åtgärder för bättre samordning när det gäller kompetenskrav inom yrkesutbildningen.

Mot slutet av generaldebatten tog några talare upp hur Nordiska rådet, men också Nordiska ministerrådet, bättre borde följa upp de många goda och viktiga beslut som fattas vid Nordiska rådets sessioner. Det vore på tiden att ta upp en debatt om förhållandet mellan samarbetsministrarnas arbete och arbetet i Nordiska rådets plenarförsamling.

Debatt om globalisering och gränshinder

Tidigare år har gränshinderfrågor debatterats tillsammans med ärenden inom övriga sakområden. Vid 2012 års session fick gränshinderfrågorna, tillsammans med temat globalisering, en egen dagordningspunkt för att markera den ökade uppmärksamheten på dessa frågor. Debatten inleddes med att den svenska samarbetsministern Ewa Björling presenterade ministerrådets rapport om arbetet under 2012 med Globaliseringsinitiativet.

Hon sade att efter fem års intensivt arbete hade initiativet resulterat i 22 konkreta globaliseringsprojekt. En stor del av dessa skulle avslutas 2012 och under 2013, och detta vara därför den sista globaliseringsredogörelse som samarbetsministrarna lämnar. Ewa Björling valde därför att se på effekterna av satsningen som helhet. Globaliseringsinitiativet hade inneburit ett gemensamt ansvarstagande för klimatfrågorna med satsningar på miljö- och energiområdet. Det hade också inneburit en mer offensiv marknadsföring vid en rad centrala evenemang runt om i världen av Norden som en kreativ och innovativ föregångsregion. Förutom de utåtriktade aktiviteterna hade Globaliseringsinitiativet medfört att ministerrådet utvecklat och anpassat både sin budget och sin organisatoriska struktur till ett ökat samarbete mellan olika sektorer. De lärdomarna skulle komma till nytta framöver, också i samband med att samarbetsministrarna beslutat att fr.o.m. 2013 inrätta en prioriteringsbudget.

Samarbetsminister Ewa Björling nämnde här de prioriteringar som också redovisats i presentationen av det svenska ordförandeprogrammet och av budgetförslaget för 2013 (se ovan). Vissa delar av prioriteringsbudgeten rörde återstående projekt inom Globaliseringsinitiativet, främst de åtta statsministeruppdragen om grön tillväxt och satsningen på kreativa näringar, Kre-

aNord. Ett nytt initiativ inom ramen för Hållbar nordisk välfärd skulle bidra till utvecklingen av långsiktiga och hållbara välfärdssystem i Norden.

Presidiets talesperson i fråga om globaliseringsredogörelsen var Per Kristian Foss, som varit presidiets rapportör på globaliseringsområdet de senaste tre åren. Han började med att påpeka att när nu initiativet stod inför sin avslutning var det på sin plats att dra sig till minnes att det hade en längre och annan förhistoria än redogörelsens hänvisning till statsministermötet i Finland 2007. Nordiska ministerrådets sekretariat publicerade 2005, tillsammans med förlaget Mandag Morgen, ett debattinlägg som hette Norden som global vinnarregion. Där uppmanade 27 ledande nordiska opinionsbildare de nordiska regeringarna att gå samman om en ”ambitiös gemensam vinnarstrategi” för att använda de nordiska styrkepositionerna till att utnyttja globaliseringens möjligheter. Nordiska rådet studerade rapporten noga både i näringsutskottet och i presidiet. Från ministerrådets sida var det då helt stilla. Nordiska rådets presidium enades om att temat för toppmötet vid sessionen 2006 skulle vara ”utveckling av Norden som global vinnarregion”. Den debatten hade lett till beslutet vid statsministermötet i Finland 2007.

Per Kristian Foss menade att det varit positivt att arbeta på det delvis nya sätt Globaliseringsinitiativet innebar. Det hade bidragit till att vässa, vitalisera och aktualisera nordiska initiativ. Det hade varit viktigt att identifiera de utmaningar och gemensamma lösningar som kunde ge bättre resultat än rent nationella. Det var också därför som Nordiska rådet i allmänhet hade stött de olika projekten inom initiativets ram.

Ytterligare några inlägg under denna dagordningspunkt berörde Globaliseringsinitiativet. Ann-Kristine Johansson (S) underströk att de gemensamma utmaningarna i världen för de nordiska länderna är många och att det finns stora vinster med att samordna det nordiska arbetet på policynivå. Hon sade att det nordiska engagemanget i klimatförhandlingarna var otroligt viktigt. Där fanns mer att göra. Vidare tog hon upp det pågående arbetet för en harmonisering av den nordiska elmarknaden, ett av de initiativ som nämndes i redogörelsen. En del experter som hon hade mött hade farhågor vad gäller vinsten med en gemensam energimarknad. Hon var alltså tveksam till om detta var rätt väg att gå om man vill att konsumenten stärks. Det var viktigt att ta med det lokala och det regionala perspektivet i det fortsatta arbetet.

Flertalet talare i denna debatt tog snarare upp gränshinderfrågor. En del av bakgrunden till detta var, som Gränshinderforums ordförande, ambassadör Ole Norrback sade i sitt inlägg, att parlamenten i de nordiska länderna och de självstyrande områdena inom i stort sett samma vecka diskuterade gränshindren i Norden. En annan del var möjligen att man enligt Norrback inte uppnått så mycket som man förväntat sig när Gränshinderforum etablerades för fem år sedan. Några tiotal gränshinder hade försvunnit varje år, men samtidigt hade nya hinder uppstått. Förändringarna var störst och tydligast när det gäller informationen och synligheten, bl.a. genom verksamheten i Hallå Norden och de olika gränsregionala organen. Emellertid upplevde man i Gränshinderforum ibland svårigheter att nå fram med sin argumentering både till ämbets-

mannakommittéerna och till ministerråden. Vad som krävdes för att nå resultat var mer och tydligare politisk styrning.

Veronica Thörnroos, Ålands landskapsstyrelse, nämnde i sitt inlägg att samarbetsministrarna hade startat ett utredningsarbete som ska utmynna i en flerårig och tvärsektorieell handlingsplan för arbetet mot gränshinder från 2014 och de följande åren. Målet var att göra arbetet mer förpliktande, sätta tydliga mål och säkra en bättre koordinering och ett bättre utnyttjande av resurserna i arbetet. Redan i dag stod det klart att det förebyggande arbetet var viktigt: Man måste när man lägger fram nya lagförslag ta hänsyn till hur förslagen påverkar närregioner och hur de påverkar de övriga länderna inom Norden. Tyvärr gav det dock inga rubriker i tidningarna om man har förebyggt ett gränshinder genom att verkligen tänka till och noggrant analysera alternativen.

Även Finlands samarbetsminister Alexander Stubb tog upp detta. Då t.ex. Finland stiftar en lag som gäller Finland borde den granskas också i en nordisk kontext, liksom då vi gör en lag av ett förslag till EU-direktiv eller en EU-förordning. Han sade också att det ganska ofta meddelas att gränshinder bör undanröjas, men sedan klingar denna rekommendation för döva öron i sektorministerierna. Därför hoppades han att genomförandet av det handlingsprogram som nämnts, och som samarbetsministrarna arbetade med, skulle komma i gång på så hög politisk nivå som möjligt, dvs. i form av en gränshinderdeklaration framförd av statsministrarna i samband med sessionen 2013.

Presidiets rapportör för gränshinderfrågor, Cristina Husmark Pehrsson (M), tog upp en liknande frågeställning: Hon visste att samarbetsministrarna har stort intresse av gränshinderfrågorna men frågade hur stort intresset var i de andra departementen och hur villiga övriga ministrar vore att inom sina ansvarsområden verka för att gränshindren minskar. Detta riskerade att komma i andra hand. Hon höll med Alexander Stubb om att statsministrarna hade en viktig roll i att ge de här frågorna hög prioritet i hela regeringen.

Cristina Husmark Pehrsson nämnde vissa gränshinder som blivit lösta, t.ex. att den nordiska konventionen om social trygghet och den nordiska arvs-konventionen reviderats samt att ”likpasset” för transport av avlidna mellan Bornholm och Sverige avskaffats.

Under de debatter som hållits på temat gränshinder i samtliga nordiska parlament hade åtskilliga konkreta förslag på existerande gränshinder att undanröja kommit fram och det förebyggande arbetet understrukits. Cristina Husmark Pehrsson presenterade presidiets förslag, där man tagit ett antal av dessa förslag och inordnat dem under rubriker om boende, arbete, studier och administration. Det var att betrakta bara som ett första steg, en första del i den process som kommer att fortsätta, och dessutom ett bra inspel till den handlingsplan som skulle utarbetas. Hon fortsatte med att nämna ett antal av de 17 punkter som fanns i presidiets förslag som förhoppningsvis skulle bli den rekommendation som Nordiska rådet överlämnar till ministerrådet.

Rigmor Anderssen Eide, Norge, sade att arbetet mot gränshinder skulle bidra till att göra Norden till en mer dynamisk och framtidsinriktad region. Gränshinderforum hade visat sitt berättigande genom sitt arbete, men nu var det på tiden att ta ytterligare ett steg: Det borde etableras en nordisk ombudsman eller ombudsmannainstans som den enskilde medborgaren kan vända sig till.

Sveriges samarbetsminister Ewa Björling sade i sitt inlägg om gränshinderfrågorna att hon skulle fokusera mycket på gränshinder under det svenska ordförandeskapet. Det var dags att gå väldigt mycket mer från ord till handling men också tänka: Varför är det här så viktigt? Jo, svarade hon, just därför att vi faktiskt ska bli bättre på att stå oss ute i världen, just därför att Norden som ett område där det är fri rörlighet också i verkligheten skulle kunna vara mycket bättre. Det handlade om våra jobb, vår utrikeshandel och våra relationer till omvärlden över huvudet taget.

Høgni Hoydal, Färöarna, sade för Vänstersocialistiska gröna gruppens räkning att man sett att man nyligen reviderat Socialförsäkringskonventionen. Han ansåg att man samtidigt borde ha fokus på att revidera alla de konventioner som ska ge de nordiska medborgarna samma rättigheter i varandras länder. Inte minst upplevde de som står utanför EU att bland det som skapade ett tryck för nya gränshinder fanns att de medborgerliga rättigheterna i EU blir bättre än de i Norden. Det fick aldrig ske, för då vore själva grundpelaren för det nordiska samarbetet borta. Efter att ha stött Alexander Stubbs tanke om en statsministerdeklaration på området, sade Høgni Hoydal att man borde ha finans- och skatteministrar närvarande, eftersom många av gränshindren fanns inom detta område. Till sist pekade han på det som Vänstersocialistiska gröna gruppen framhållit i debatten om de nordiska välfärdsstaternas framtid, nämligen att större och större delar av välfärdstjänsterna i de nordiska länderna privatiseras, vilket kunde leda till nya gränshinder.

Ytterligare talare deltog i denna debatt och tog upp enskilda gränshinder – både sådana som avskaffats och framför allt sådana som fanns kvar eller nyligen uppstått.

De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme

Samarbetsministrarnas frågetimme, som blivit en traditionell del av sessionen, var som vanligt uppskattad. Dock fanns en tendens till att flera samarbetsministrar svarade på samma fråga, ibland på frågeställarens uppmaning, ibland på eget initiativ. Därigenom blev det utrymme för färre frågor, och dialogen mellan frågeställare och ministrar kunde ibland skymmas av en slags dialog mellan dem som svarade.

Karin Åström (S) inledde med en fråga till samarbetsminister Ewa Björling (M) om det kommande svenska ordförandeskapet skulle vara berett att verka för en nordisk skolportal. Samarbetsministern hänvisade till att utbildningsministrarna senare samma dag skulle diskutera fortsättningen av arbetet inom utbildningsområdet. När det gällde just en gemensam skolportal ansåg hon att det var för tidigt att säga exakt ja eller nej. Anders Andersson (KD)

tog upp frågan om ökande allergiproblem bland barn och ungdomar och undrade om gemensamma insatser kunde göras för att förebygga och lindra de besvär som barn och ungdomar har på grund av sin allergi. Han fick svar av fyra ministrar, som bl.a. sade att man skulle fortsätta att förebygga allergier, att nya behandlingsmetoder och läkemedel var viktiga, att ny teknologi och it-baserade lösningar kunde ge många fler möjlighet till behandling i hemmet, att man förberedde riktlinjer för skolor och liknande där barn och unga vistas samt att man bör titta på hela miljömedvetenheten vad gäller vilken miljö vi utsätter våra barn för att leva i – att tänka i preventivt syfte handlar om rätt omgivning från början.

Høgni Hoydal, Färöarna, frågade de danska och svenska ministrarna hur nordiska länder i EU kunde medverka till att man beslutar om sanktioner som används direkt mot andra nordiska länder i en legitim strid om fiskerättigheter. Stod det inte i strid med nordisk solidaritet och nordiskt samarbete? Från dansk sida blev svaret att det var beklagligt att vi i Norden inte kunnat enas om en hållbar förvaltning och en rimlig fördelning av makrillbestånden, som det handlar om. Från svensk sida tillades att alla parter i en förhandling måste visa flexibilitet. Annika Olsen, Färöarnas samarbetsminister, hoppades att de skulle få det nödvändiga stödet för det som man menade helt klart var deras rättigheter i fråga om makrillkvoterna i det färöiska havsområdet. Norges samarbetsminister sade att den norska utgångspunkten hela tiden varit att kvoterna skulle fördelas så att principen om hållbar förvaltning respekterades. Till sist fick Høgni Hoydal ordet på nytt för att precisera att han inte diskuterat vilken lösning konflikten borde få. Det han vände sig emot var att EU beslutat om sanktionsinstrument som EU kan använda mot andra länder när EU anser att dessa inte fiskar på ett hållbart sätt – det kunde inte vara rätt att EU skulle definiera vem som gör det.

Cristina Husmark Pehrsson (M) frågade om problemet med dvärgbandmask. Mårdhunden sprider sådan, men även hundar, rävar och tvättbjörnar kan vara värddjur. Blir man smittad innebär det ett livslångt sjukdomstillstånd, och finns smittan i skogarna kan man inte längre plocka bär och svamp. Hon frågade om samarbetsministrarna kände till det stora hot som det innebär att smittan med dvärgbandmask sprids över Norden och om samarbetsministrarna tänkte agera för att de nordiska regeringarna på ett ännu mer kraftfullt sätt samarbetar för att utrota denna smitta. Svaret, från Nordiska ministerrådets ordförande Rigmor Aasrud, Norge, var att ett samarbete satts igång mellan de nationella förvaltningsorganen i Skandinavien för att stoppa spridningen av mårdhund. Norge och övriga nordiska länder var förpliktigade av konventioner att hindra spridning av främmande arter i naturen.

Marianne Berg (V) frågade den danske samarbetsministern Manu Sareen om den danska regeringen fortfarande stod kvar vid sin tolkning av artikel sju i konventionen om sociala bistånd och sociala tjänster – en tolkning Danmark var ensam om och som innebar att Danmark ansåg att man kunde skicka tillbaka nordiska medborgare till sina hemländer om de hade behov av socialt bistånd. Manu Sareen svarade att Danmarks praxis var i full överensstäm-

melse med artikel sju i konventionen från 1994. Den konventionen förbjuder inte hemsändelse av nordiska medborgare på grund av att de mottar socialt bistånd, men det ställs vissa krav på när hemsändandet kan ske. Den danska regeringen var dock självklart öppen för att dryfta praxis med övriga nordiska länder, sade han.

Dessutom ställdes frågor bl.a. om samarbete i Norden för att stänga pornografiska sidor med grovt sexuellt våld på internet, om de kraftiga tullhöjningar för vissa jordbruksprodukter som Norge genomfört – där ministrarnas svar visade att de hade olika uppfattningar, om hinder för unga arbetssökandes rörlighet, om språkförståelse och om teckenspråkigas rättigheter i Norden. Det förekom också några frågor av rent inrikespolitisk karaktär.

Internationellt samarbete

Under denna dagordningspunkt lades utrikes- och försvarsministrarnas redogörelser fram muntligen, och vidare presenterades de skriftliga redogörelserna om det nordiska EU-samarbetet och om Nordiska ministerrådets aktiviteter i Vitryssland samt om dess insatser för att bekämpa människohandel. Även ett presidieförslag om en internationell strategi för Nordiska rådet behandlades under denna punkt. Alla de nordiska ländernas utrikesministrar deltog i debatten, liksom ett stort antal parlamentariker. Under denna punkt hade även gäster som representerade internationella parlamentariska sammanslutningar möjlighet att göra inlägg.

Debatten inleddes med att Norges utrikesminister Espen Barth Eide redogjorde för det nordiska samarbetet på det utrikes- och säkerhetspolitiska området. Han hänvisade till Stoltenbergrapporten med den följande solidaritetsförklaringen som ett av flera uttryck för dynamiken i det nordiska samarbetet på detta fält. Ett annat uttryck för detta var det gemensamma möte de nordiska utrikes- och försvarsministrarna haft i Bodø i september, där man klart slog fast att länderna har gemensamma intressen i norr. Utrikesministrarna hade ökat uppmärksamheten på det länderna gör tillsammans i sitt närområde, utöver deras globala engagemang. Att Finland och Sverige skulle delta i luftövervakningen av Island hade först föreslagits i Stoltenbergrapporten. Nu hade Sverige och Finland meddelat att de var beredda att bidra till övervakningen.

Barth Eide fortsatte med att säga att det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetets informella karaktär var en styrka. Utrikesministrarna föredrog informella mekanismer för god kommunikation med Nordiska rådet. Han fortsatte med att tala om det nordiska samarbetet på området samhällssäkerhet och beredskap, där ambitionsnivån höjts inom olika områden – som räddningstjänst, kriskommunikation, användande av frivilliga samt forskning och utveckling. Också det nordiska samarbetet om digital säkerhet var en prioritet. Ett nordiskt kommunikationsnätverk för att kunna varsla, analysera och förbereda nödvändiga åtgärder vid ett eventuellt digitalt angrepp mot ett eller flera nordiska länder skulle snart vara operativt. Likaså fortsatte arbetet med att samlokalisera utrikesrepresentationer. Sådana var på väg i Rangoon,

Islamabad, Hanoi och Dacca. Ett gemensamt ambassadkomplex i Reykjavik var också på väg och skulle bli en viktig politisk signal om nordisk samhörighet.

Alla de nordiska länderna var starkt engagerade i de fyra regionala råden i Nordeuropa och i den Nordliga dimensionen. Samarbetet där var framgångsrikt, bl.a. genom projekt inom de fyra partnerskapen miljö, hälsa, kultur och transport. I Arktiska rådet samarbetade Norden med sikte på att säkra en hållbar utveckling och bättre levnadsvillkor för befolkningen i de nordligaste områdena. Under de norska, danska och svenska ordförandeskapen hade avgörande reformer genomförts för att stärka Arktiska rådet institutionellt och för att bidra till att skydda sårbar arktisk natur. Även Nordiska ministerrådet fokuserar på utvecklingen i nordområdena, sade Barth Eide, och underströk att det var viktigt att ministerrådets projekt är i linje med utrikesministrarnas målsättningar och att de svarar mot reella behov.

Avslutningsvis pekade Barth Eide på att utrikesministrarna hade ett aktivt informellt samarbete med kollegorna i de tre baltiska staterna. Det ville man vidareutveckla parallellt med det som görs på nordisk nivå.

Försvarsministrarnas redogörelse gavs av den danske utrikesministern Villy Søvndal på Danmarks försvarsminister Nick Hækkerups vägnar eftersom han inte kunde vara närvarande. Politisk vilja och fokus på att skapa mervärde hade resulterat i ett brett försvarssamarbete vad gäller policy, operationer och kapacitet. De senaste åren hade samarbetet intensifierats och byggts ut. Konkret arbetade man med en bred palett av initiativ och projekt – från gemensam upphandling, via koordinerad kapacitetsuppbyggnad i Östafrika, till ökat samarbete om taktiska lufttransporter.

Danmark övertog ordförandeskapet för NORDEFCO från Sverige den 1 januari 2012. På ett försvarsministermöte i maj hade vikten av och viljan till att utveckla ett tätare och starkare nordiskt samarbete på försvarsområdet bekräftats. Likaså hade försvarsministrarna bekräftat det nordiska försvarssamarbetet som ett exempel på ”smart defence”, där ett tätare samarbete om t.ex. materielanskaffning, drift, utbildning och övningar kan ge ett mer effektivt resursutnyttjande.

Det gemensamma utrikes- och försvarsministermötet i Bodø i september symboliserade det ständigt tätare nordiska samarbetet genom att det var första gången både utrikes- och försvarsministrarna möttes i den nordiska kretsen. Ett viktigt tema för diskussionerna hade varit möjligheten till ett framtida nordiskt bidrag till en FN-operation – ett både möjligt och gemensamt politiskt mål för det nordiska försvarssamarbetet. Viktiga problemställningar knutna till nordområdena och förhållandet till Ryssland hade också diskuterats. Ett nytt försvarsministermöte skulle hållas kommande vecka, och då skulle man bl.a. diskutera det gemensamma nordiska stödet till kapacitetsuppbyggnad i Östafrika, inte minst genom bistånd till uppbyggnaden av den regionala säkerhetsstyrkan Eastern Africa Standby Force under Afrikanska unionen, som ska vara operativ 2015.

Samarbetet om kapaciteter, som taktisk lufttransport, skulle försvarsministrarna fortsätta att studera. Ett annat fokusområde var materielsamarbetet, där man hade identifierat ett antal projekt med betydande vinstpotential. Det redan existerande nordiska industrisamarbetsavtalet var under översyn för att göra det mer anpassat till den nuvarande situationen. Avslutningsvis i försvarsministrarnas redogörelse framhölls att ramen för det nordiska försvarssamarbetet, som etablerades 2009, var förhållandevis ny. Man avsåg att fortlöpande och med ledning av erfarenheterna pröva möjligheterna att förbättra och fördjupa samarbetet ännu mer.

Kimmo Sasi, Finland, tackade som talesperson för presidiet utrikesministrarna för en god redogörelse. Den här gången redovisades flera viktiga åtgärder i programmet, sade Sasi, och framhöll att luftövervakningen av Island var ett långt steg framåt i den gemensamma utrikes- och försvarspolitik. Den digitala säkerheten var prioriterad. Vidare nämnde han som framsteg att de nordiska ambassaderna i vissa huvudstäder ska samlokaliseras – vi har goda erfarenheter av Berlin, påpekade han. Nu kunde man verkligen se att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i Norden går framåt.

Anita Brodén (FP) sade på Mittengruppens vägnar att man uppskattade det arbete som lagts ned i Arktiska rådet, där inte minst bindande avtal kring sjösäkerhet varit en viktig milstolpe. Det var angeläget med en tät kontakt mellan Arktiska rådet, den parlamentariska arktiska kommittén och Nordiska rådet för att man tillsammans ska kunna medverka till fler bindande avtal i syfte att få en långsiktigt hållbar utveckling i Arktis och för att lyfta fram ursprungsbefolkningens behov och delaktighet och söka förbättra kvinnors situation i de arktiska områdena. Sist men inte minst var det angeläget för att finna gemensamma lösningar på de stora miljö- och klimatutmaningarna.

Utrikesminister Carl Bildt (M), ordförande för Arktiska rådet, svarade genast att man välkomnade Nordiska rådets engagemang i Arktisfrågorna. Det var viktigt att globalt få uppmärksamhet både på Arktisproblematiken och på den vidare globala klimatproblematiken. Carl Bildt underströk också betydelsen av olika typer av bindande avtal mellan Arktiska rådets medlemsstater. Avtalet om räddningsverksamhet höll man nu på att operationalisera, och man hade avslutat förhandlingarna om ett avtal för att förebygga miljöutsläpp i samband med framför allt oljeverksamhet, som förhoppningsvis skulle kunna undertecknas vid ministermötet i Kiruna i maj 2013.

Islands utrikesminister Steingrímur Sigfusson sade att Island lade enormt stor vikt på de arktiska frågorna nu, och var därför mycket nöjd med framgången med de båda avtalen inom Arktiska rådet. Som svar på en fråga från Høgni Hoydal, Färöarna, sade han att han tyckte att Grönland var en så stor och viktig del av det arktiska att Grönland och Färöarna gott kunde bjudas in i varje fall till informella diskussioner inför ministermötet.

För Vänstersocialistiska gröna gruppen talade Árni Þor Sigurðson, Island. Han sade att det fanns mycket som var bra i utrikesministrarnas redogörelse, som han tackade för. Han ville emellertid fokusera på det han inte var särskilt glad för. I redogörelsen nämndes många områden, bl.a. Mellanöstern och

Syrien. Därför var frånvaron av Palestinafrågan iögonenfallande. Norden måste alltid tala för fred, demokrati och mänskliga rättigheter, och då kunde man inte underlåta att beröra Palestina. Vidare vände han sig särskilt till de finska och svenska utrikesministrarna angående diskussionen om övervakning av det isländska luftrummet. Detta, menade han, var en kamouflering av Natos operationer. Han frågade om detta var en ändring av neutralitetspolitiken i Sverige och Finland och gjorde klart att för hans del var bidrag därifrån till övervakningen inte välkomna.

Utrikesminister Carl Bildt (M) svarade att det som nu var aktuellt var en naturlig fortsättning av det samarbete som Norge, Sverige och Finland med respektive flygvapen har etablerat i de nordliga delarna av våra länder. Nato-debatten hade ingenting med detta att göra: Vi får inte, och kommer inte, från svensk och finsk sida överta några Natouppgifter. De utförs enbart av Norge. Finlands utrikesminister Erkki Tuomioja sade att det inte gäller annat än övervakning, utbildning och övning. Detta har ingenting med Nato-uppgifterna att göra, utan det rör sig om att följa upp den utveckling vi haft sedan flera år vad gäller att utveckla det nordiska samarbetet också på försvarsområdet, i anskaffningar, övningar, utbildning, övervakning och krishantering.

Egil Olli gjorde ett inlägg på vägnar av Samisk parlamentarisk råd, som han var ordförande för. Samerna har gemensamma utmaningar över landgränserna, påpekade han, och som ett folk i fyra länder arbetar man för att främja samers och urfolks rättigheter och intressen enligt internationellt erkända normer – detta för att säkra att utvecklingen av det samiska samhället ska ske enligt samernas egna behov, värderingar och prioriteringar. Frågan om mineraler var viktig för samerna eftersom den berör väldigt många samiska områden och de samiska näringarna och förvaltningen generellt. Vidare nämnde Egil Olli samarbetsprojekt mellan sametingen när det gäller språk och språkutveckling – de samiska språken följer ju inte landgränserna. En annan viktig fråga var Arktiska rådet, där han önskade en plats även för de samiska parlamenten.

Sara Olsvig, Grönland, pekade på att man även detta år hade sett nya rekord: Mängden is är mindre, och antalet fartyg som har rest genom Nordostpassagen har aldrig varit större. Det fanns ett nära samband: Mindre is ger mer trafik, inte bara när det gäller transport av varor, utan också i fråga om fiskebåtar, kryssningsfartyg och andre typer av fartyg. Denna ökande trafik gör att vi måste tänka mer på säkerheten för människorna ombord på fartygen och för miljön om en olycka sker. Därför var avtalet mellan de arktiska länderna om övervaknings- och räddningssamarbete viktigt. Nu måste man gå vidare och se på vilka resurser man tillsammans har för att kunna utföra räddningsaktioner och hur man kan samarbeta för att förbättra den gemensamma insatsen. Sara Olsvig avslutade med att uttrycka glädje över signalerna om framsteg i förhandlingarna om ett avtal om samarbete vid oljeutsläpp i Arktis.

Marit Nybakk, Norge, tog upp den försvarspolitiska redogörelsen. Hon sade att det var viktigt att Nordiska rådet förstärker det säkerhetspolitiska

dokumentegenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

samarbetet, och att beredskap och samhällssäkerhet måste vara en integrerad del av säkerhetspolitiken. Det var positivt att de nordiska utrikesministrarna blivit eniga om att etablera ett nordiskt samarbete om digital säkerhet. Samhällssäkerhet kräver ökat fokus på civil-militärt samarbete och kanske också en debatt om försvaret som operativ resurs för civil beredskap, sade hon. Norges erfarenheter efter den 22 juli 2011 tydde på att i varje fall några av oss var för dåligt förberedda på de nya hoten – terrorism, cyberangrepp eller organiserad internationell kriminalitet. Hurdant var samarbetet mellan sjukhusen i Norden? Kan vi utnyttja varandras helikopterkapaciteter? Och hurdant är egentligen samarbetet mellan polisen i de olika länderna? Dessa och liknande frågor borde dryftas ytterligare.

När Finlands samarbetsminister Alexander Stubb kort berörde Nordiska ministerrådets redogörelse om EU-arbetet framhöll han tre huvudfrågor. Den första rörde samarbetet för att påverka EU-processer, där han ansåg att det nordiska samarbetet var mycket bättre än det har varit tidigare. Den andra punkten gällde det konkreta samarbetet i Nordens närområden. Här hade de nordiska länderna jobbat mycket tillsammans, både med Östersjöstrategin och inom ramen för den Nordliga dimensionen. Det tredje var några tankar om det framtida samarbetet. En ungdomsgrupp hade gett tio teser om Nordens och det nordiska samarbetets framtid. En av dem var att ”de nordiska länderna bör fördjupa sitt samarbete så att Norden i sin globala politik och sin Europapolitik framträder som en enhetlig och kraftfull aktör och som en föregångare i allt vad man gör tillsammans”. Nordens varumärke var i dagens läge, inom EU eller på andra håll, mycket bra och vi måste helt enkelt utnyttja det tillsammans.

Bertel Haarder, Danmark, presidiets rapportör för EU-frågor, sade att vi borde bekämpa det traditionella nordiska småstatstänkandet – tillsammans var vi ju den tionde största ekonomin i världen. Vi står alltid högt på listorna i internationella jämförelser. Vi är ledande på en rad områden – medicin, livsmedel, välfärdsteknologi, grön tillväxt osv. Man lyssnar till oss om vi använder vår gemensamma tyngd, och det är perspektivrikt att de nordiska utrikes- och försvarsministrarna numera talar och handlar mer gemensamt, fortsatte han. Vi kunde således få större inflytande om Norden samarbetar mer inom EU, och det gällde inte bara utrikesministrarna, utan också alla de andra ministerråden och på tjänstemannanivån.

Karin Åström (S), som talade för Socialdemokratiska gruppen, påpekade att de nordiska ländernas gemensamma styrka naturligtvis kommer fram först om vi lyckas använda den tillsammans, och på ett smart sätt. Det fanns några konkreta exempel där samarbetet hade varit väldigt framgångsrikt, t.ex. i konsumentpolitiken. Även om nordiskt samarbete i EU-frågor ägde rum kring många ärenden och på många olika plan kunde man se av redogörelsen att det var mer bekymmersamt med det strategiska samarbetet, med politiska mål och resultat. Det behövdes en gemensam agenda, som kunde innehålla frågor som arbetsmarknadspolitik, havsmiljö och arktiska frågor, konsumentpolitiken och antibiotikaresistens. För Mittengruppens del sade Anders Andersson

(KD) att det var en viktig del i Nordiska rådets utvecklingsprocess att det på dagordningen fanns en punkt som heter Nordiska ministerrådets redogörelse om EU-samarbetet. Mittengruppens förhoppning var att regeringarna ska tänka nordiskt när man deltar i EU-processen. Det handlar kanske inte i första hand om nya strukturer, utan om ett synsätt: Att tänka på den betydelse det har och vilken kraft som finns när de nordiska länderna uppträder gemensamt och samverkar. Det var viktigt att de nordiska länderna även samarbetar när det gäller EU-lagstiftningen.

En av gästerna vid sessionen var Raimonds Vejonis, Baltiska församlingen. Efter att ha gratulerat till framstegen inom det nordiska samarbetet sade han att man i de baltiska staterna noga följer utvecklingen av detta. De nordiska länderna föreföll vara alltmer beredda att agera som en grupp och driva sina egna intressen samt påverka internationella relationer i allmänhet. Det var en källa till inspiration för de baltiska staterna. På tal om utvecklingen av samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen påminde Vejonis om Gade–Birkavs rapport om ett starkt nordiskt–baltiskt samarbete, där en av rekommendationerna handlade om ökat utbyte av synpunkter samt aktivare koordinering och samarbete inom EU. I maj 2012 hade Baltiska församlingen arrangerat en regional konferens om hur de baltiska och nordiska ländernas intressen förs fram i Europeiska unionen. Genom att förena sina resurser kunde de bli en grupp europeiska föregångare inom energi, smart teknologi och konkurrenskraft. När Lettland 2013 skulle ta över ordförandeskapet i både Baltiska församlingen (där Vejonis själv valts till ordförande) och Baltiska rådet skulle ett av deras mål vara ett starkt samarbete mellan Baltiska församlingen, och Nordiska rådet, inte minst i EU-frågor.

Pat the Cope Gallagher, ledamot av Europaparlamentet och gäst vid sessionen, tog också till orda i denna debatt. Han sade att den nordiska regionen fortsatt var av stort intresse för Europeiska unionen. Det var en mycket dynamisk del av Europa, och EU:s meddelande om Arktis och den pågående granskningen av Östersjöstrategin var uttryck för EU:s kontinuerliga och ökade intresse för den nordiska regionen. Han välkomnade Nordiska rådets avsikt att intensifiera samarbetet med EU-institutionerna, i synnerhet med EU-parlamentet, särskilt som han såg flera paralleller mellan nordiska initiativ och den nuvarande EU-agendan i frågor som energi, transport och arktiska frågor, men också när det gäller t.ex. frågor såsom ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer.

Nordiska ministerrådets redogörelse för arbetet med Vitryssland presenterades av samarbetsministrarnas ordförande Rigmor Aasrud, Norge. Hon inledde med att konstatera att det politiska klimatet i Vitryssland inte hade ändrat sig i positiv riktning sedan förra årets redogörelse. Valet i Vitryssland i september 2012 hade genomförts trots starka protester från oppositionen, som fortsatt hade flera av sina politiker i fängelse sedan valet 2010. Valprocessen hade kritiserats starkt av bl.a. OSSE, som hade 330 valobservatörer på plats. President Lukasjenkos presidentstyre hade kommit alltmer i konflikt med allmänt accepterade demokratiska spelregler, och myndigheterna visade inga

tecken på att tillmötesgå omvärldens krav om ett mer öppet och demokratiskt samhälle. Av dessa och andra skäl var det naturligt att Nordiska ministerrådets pågående aktiviteter i Vitryssland genomförs med begränsad närvaro i landet. Nordiska ministerrådet fortsatte emellertid sin insats. Alla de ministerrådsprojekt som beskrevs i redogörelsen utgjorde exempel på konkreta och nödvändiga åtgärder där Nordiska ministerrådet stöttar Vitrysslands civilsamhälle och försöker bidra till den demokratiska utvecklingen i landet.

Presidiets rapportör om Vitryssland, Per Kristian Foss, Norge, instämde i att situationen var minst sagt allvarlig. Myndigheterna förföljer och trakasserar oppositionella mer systematiskt än tidigare, sade han. Vi borde fortsatt kräva att alla politiska fångar släpps fria, och en garanti för att de sedan får tillbaka alla sina medborgerliga rättigheter. De vitryska myndigheterna måste godta att oppositionspartier och oppositionspolitiker är en naturlig del av det politiska livet. Per Kristian Foss tackade för redogörelsen och sade att han hade intrycket att den hade brett politiskt stöd i Nordiska rådet. Han nämnde att sedan presidentvalet 2010 hade Nordiska rådet fortsatt kontakt med oppositionspartier och andra grupper som arbetar för mänskliga rättigheter i Vitryssland, och att rådet nästa vecka skulle arrangera ett seminarium i Vilnius där deltagare från de nordiska länderna och vitryska oppositionsgrupper av olika slag skulle diskutera hur det igen kan bli möjligt att ha en dialog i Vitryssland och mellan det landet och Europa. Nordiska rådet önskade inte isolera detta land i Östersjöregionen, men landets styrelse gjorde det för närvarande omöjligt att ha förbindelser med det officiella Minsk.

Avslutningsvis under denna punkt debatterades Nordiska ministerrådets insatser för att bekämpa människohandel. ministerrådets ordförande Rigmor Aasrud, Norge, sade att detta fortsatt hade hög prioritet i det nordiska samarbetet. De sociala aspekterna stod i centrum, och därför var förebyggande och goda stödordningar för offren viktigt. Samarbete över gränserna var avgörande för att stoppa människohandel: Bara genom bättre samordning och kunskapsutbyte kunde man bekämpa detta cyniska utnyttjande av människor i nöd. Det nuvarande programmet hade antagits av samarbetsministrarna 2011 och gällde till slutet av 2013 med en årlig ram på 3,9 miljoner danska kronor. Arbetet har lett till ett tätt och förtroendefullt samarbete mellan de nordiska länderna, de tre baltiska staterna och nordvästra Ryssland. Programmet fokuserar särskilt på sårbara grupper som barn – särskilt de som hoppar av skolan tidigt – övergivna barn, ensamma minderåriga asylsökande, men ska bekämpa alla former för människohandel.

Michael Tetzschner, Norge, nämnde att rådets medborgar- och konsumentutskott arbetat mycket med denna fråga. Det intressanta med rapporten var att den entydigt slog fast sambandet mellan människohandel och utnyttjande av svaga grupper till tiggeri, butiksstölder, ficktjuveri och annan kriminalitet. För att få kontroll på utvecklingen behövdes ett samordnat arbete över landgränserna, och i det sammanhanget var det politiska samarbetet runt Östersjön mycket viktigt. Den parlamentariska Östersjökonferensens arbetsgrupp för samhällssäkerhet hade lagt fram en rapport om människohandel vid

konferensen 2012, med 15 förslag till regeringarna i Östersjöregionen. Två ansåg han särskilt viktiga: För det första att se till att det ekonomiska utbytet av detta illegala uppträdande blir minsta möjliga. För det andra att man följer penningströmmarna så långt möjligt för att få tag inte bara i fotfolk utan också dem som står bakom.

Anna Ljunggren, Norge, underströk att människohandel var en global utmaning. Barn, kvinnor och män över hela världen utnyttjas i vår tids slaveri. Det var en form för kriminalitet som drabbar offren hårt och sätter det internationella samfundet på prov. Eftersom orsakerna till människohandeln är komplexa måste medlen för att bekämpa den vara många och spänna över ett brett område. Betoningen måste ligga på förebyggande och utredning, och det behövdes en stödorganisation som tar offren för människohandel på allvar. De nordiska länderna måste fortsatt driva på för att stärka, samordna och genomföra det internationella regelverket mot människohandel, särskilt inom FN, Europarådet och Östersjörådet.

Ytterligare ett antal politiska frågor togs upp av enskilda talare i debatten. Inte minst rörde det de frågor om fiskeripolitik som bl.a. representanter för Färöarna tagit upp tidigare, under ”toppmötet” med statsministrarna och under frågetimmen, och som nämnts under dessa avsnitt ovan.

Sakdebatterna

Under rubrikerna Kultur, forskning och utbildning, Hållbar utveckling och Välfärd och mångfald debatterades ett stort antal betänkanden över medlems- och ministerrådsförslag, liksom redogörelser för ministerrådets verksamhet på olika områden. Den tillgängliga tiden var emellertid relativt kort i förhållande till antalet ärenden. I kombination med att flertalet ärenden diskuterats grundligt i utskotten gjorde det att debatterna i plenum oftast blev kortfattade.

Kultur- och utbildningsutskottets talesperson för frågan om en nordisk filmportal var Göran Montan (M). Förslaget utgick från det arbete som bedrivits under ett antal år beträffande en gemensam nordisk TV-kanal. Utskottet hade ansett det viktigt och naturligt att försöka utnyttja de nya teknologiska möjligheter som nu finns. I det sammanhanget menade utskottet att det vore intressant att se på möjligheterna att bygga upp en gemensam filmportal med särskilt fokus på undervisning, ett slags nätbaserad kanal där nordiska program görs tillgängliga för elever och studenter i alla de nordiska länderna. Här fanns möjligheten att skapa ett interaktivt gemensamt offentligt rum.

Cecilie Tenfjord-Toftby (M) presenterade näringsutskottets förslag om Ny nordisk mode. Hon avslutade med att säga Nordiska rådet borde stödja branschens initiativ för att öka medvetenheten och kunskapsnivån om hållbarheten i dess verksamhet. Det nordiska samarbetet borde utveckla ett gemensamt fortbildningserbjudande för designers, företagsutvecklare och inköpare, och koordinera en insats till förmån för ett gemensamt nordiskt återvinningsprogram. Vidare föreslogs ett gemensamt exportinitiativ för ett nytt nordiskt och hållbart mode.

I diskussionen om transporter och miljö pekade Jan Lindholm (MP) på att ett snabbtåg mellan Oslo och Stockholm, och en arbetsmarknad utan gränshinder, erbjuder den bästa möjligheten att skapa tillväxt i hela Skandinavien. Det skulle ge en unik tillgänglighet till en boendemiljö med möjlighet till fritidsaktiviteter och hög livskvalitet. Med ett snabbtåg skulle man kunna bosätta sig på landsbygden och ändå ha kort restid till de båda huvudstäderna.

Som talesperson i fråga om ministerrådets förslag till nytt ramprogram för jordbruk, skogsbruk, fiskerinäring och livsmedel sade Ann-Kristine Johansson (S) att miljö- och naturresursutskottet stöder visionen om en hållbar och konkurrenskraftig produktion i de gröna och blå sektorerna, så som ministerrådet hade beskrivit den. Utskottet stödde intentionerna om ett flexibelt program som anpassas till det som händer i omvärlden och preciseras i de årliga ordförandeprogrammen, men med förbehållet att de programmen måste ta utgångspunkt i utmaningarna från ett nordiskt perspektiv. Viktiga områden var t.ex. jordbrukets anpassning till klimatförändringarna, att reducera matsvinnet och kopplingen mellan människohälsa och djurvälstånd. Anita Brodén (FP) presenterade utskottets betänkande över ministerrådets förslag till miljöhandlingsprogram 2013–2018. Utskottet ansåg att det var mycket bra och framåtsyftande, och en ambitiös fortsättning på ett framgångsrikt och långvarigt nordiskt samarbete kring miljöpolitik. Vidare ansåg utskottet att huvudmålen, bl.a. grön samhällsutveckling, klimatförändringar, biologisk mångfald och hälsa, var väl avvägda. Anita Brodén konstaterade att flera av de rekommendationer som Nordiska rådet hade antagit och frågor som utskottet haft på sin dagordning återfanns i programmet, men man borde också ta in t.ex. de gröna tekniska normerna för offentlig upphandling.

När det gällde ministerrådets förslag till nytt samarbetsprogram på området arbetsliv var näringsutskottet missnöjt med proceduren. Utskottets talesperson Billy Gustafsson (S) framhöll att det inte var tillfredsställande att få del av ett ministerrådsförslag först på så sent stadium. Det gav ett intryck av att man från ministerrådets sida inte bryr sig om vad Nordiska rådet anser och att framläggandet bara är en formsak. Tyvärr fanns fler exempel på detta. Det skadar relationen mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet, påpekade Billy Gustafsson. Mot denna bakgrund hade utskottet beslutat att inte framföra synpunkter i sak, utan behandla sakfrågorna under 2013 och återkomma vid det årets session.

Det ärende som orsakade mest debatt var välfärdsutskottets omfattande förslag om nordisk alkohol- och tobakspolitik. Utskottets huvudtema under året hade varit att se på dessa frågor ur ett folkhälsoperspektiv. Utskottet vill sätta folkhälsa framför frihandelsintressena, sade utskottets ordförande Siv Friðleifsdóttir när hon presenterade förslaget. Utskottet hade kunnat enas om nio punkter, men inte om de återstående tre. Oavsett det var det en mycket bra strategi om den förverkligas, sade hon. Man hade kommit överens om mycket mer än hon först trott. Det man inte hade kunnat enas om i utskottet var att föreslå ett tobaksfritt Norden 2040, en procentsats på just 10 procents reduktion av alkoholkonsumtionen globalt före 2025 – detta var ett vägledande tal

WHO fastställt – och till sist en alkoholgräns på 0,2 promille för alla motor-drivna fordon, både på land och vatten. Det fanns dock breda majoriteter i utskottet även på dessa punkter. Företrädare för de olika uppfattningarna på dess punkter tog därefter till orda. Från svensk sida gjorde Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Isabella Jernbeck (M), Anita Brodén (FP) och Anders Andersson (KD) inlägg.

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) var talesperson för förslaget om adhd-diagnostisering och medicinering av barn och unga. Välfärdsutskottets medlemmar hade sett med stor oro på den snabba ökningen av både diagnostisering och medicineringen i Norden. Bruket av läkemedel för att behandla adhd har ökat betydligt och skiljer sig mycket mellan de nordiska länderna. Den vanligaste behandlingen var i dag med centralstimulerande medel, men det fanns väldigt lite kunskap om effekterna av långvarig sådan behandling. Hon underströk betydelsen av att ge rätt diagnos till barn och vuxna, och att ta fram andra behandlingsmetoder.

Mot bakgrund av dagens situation med hög ungdomsarbetslöshet i Norden hade kultur- och utbildningsutskottet lagt fram ett förslag om ett nytt gemensamt nordiskt krispaket. Utskottets talesperson Peter Johnsson (S) sade att egentligen borde ungdomsarbetslösheten ha varit hela sessionens stora fråga. Ungefär 20 procent av dagens ungdomar klarar inte utbildningsmålen och kommer därför att få svårt att få ett arbete i framtiden. Det gäller inte minst pojkar men också unga med invandrabakgrund. Utskottet var medvetet om att Nordiska ministerrådet skulle ha ett jobbtoppmöte i maj, och ville understryka att det måste finnas en tydlig koppling mellan flera olika politiska områden – utbildning, arbetsmarknadspolitik och socialpolitik. Slutligen var Anders Andersson (KD) utskottets talesperson vad gällde förslaget om kultur och hälsa. Han välkomnade det initiativ som fanns i medlemsförslaget från Siv Friðleifsdóttir och Cristina Husmark Pehrsson, som lyfte fram att man kan förebygga bristande hälsa genom ett aktivt kulturengagemang. Det fanns självklart ett ansvar hos den enskilde, men samhället borde se till att man har goda förutsättningar för att kunna göra goda val.

Respektive utskotts arbete med de viktigaste ärendena redovisas i avsnitt 6 nedan. Debatterna vid sessionen finns återgivna i sin helhet i det tryckta protokollet och på webbplatsen www.norden.org.

Nordiska rådets priser

Vid en ceremoni i Helsingfors i samband med sessionen delades tre av Nordiska rådets fyra priser för 2012 ut – musikpriset, filmpriset och natur- och miljöpriset. Som nämnts i avsnitt 3 ovan delades 2012 års litteraturpris ut redan i samband med den extra sessionen i Reykjavik i mars.

Bedömningskommittén hade beslutat att Nordiska rådets musikpris 2012 skulle ges utan begränsning till någon musikalisk genre, men att ”det förutsätts att verket uppfyller höga konstnärliga krav, och att verket inom sin genre kan betraktas som originellt”. Priset gavs till Anna Thorvaldsdóttir, Island, för orkesterverket Dreymi (Drömmar). I motiveringen skriver bedömningskom-

mittén bl.a. att ”Drey mi öppnar symfoniorkesterns rum på ett ovant och nyskapande sätt. Början och slutet av verket flyter fritt utan tidsangivelse och skapar en cyklisk uppfattning av tiden som kan påminna om den vi hittar i nordiska myter och naturmystik. Musiken strävar efter att få upplevelsen av den kronologiska tiden att upphöra – på samma sätt som i drömmarna. ... Med Drey mi skriver Anna Thorvaldsdóttir in sig i en nordisk orkestertradition som hämtar sina klangfärger både från den elektroniska musiken och från naturljuden i den nordiska folkmusiken”.

Nordiska rådets filmpris 2012 gavs till producenten Erik Hemmendorff och regissören och manusförfattaren Ruben Östlund för den omdiskuterade svenska filmen *Play*, som bygger på verkliga fall av mobbning. Erik Hemmendorff fick idén efter att ha läst en tidningsnotis om en grupp pojkar i åldern 12–14 år som hade mobbat och rånat andra barn i samma ålder genom avancerat rollspel och gängretorik snarare än fysiskt våld. Lockad av möjligheten att utforska sociala roller och grupp beteenden satte Östlund i gång med att skriva manuset, göra research om fallet och intervjua offren, förövarna och polisen. Som skådespelare anlidade han åtta unga pojkar som inte var proffs och filmade dem i en serie långa filmsekvenser.

Nordiska rådets natur- och miljöpris inrättades 1995 för att öka medvetenheten om natur- och miljöarbetet i Norden. Priset ges till en nordisk organisation, företag eller person som på ett föredömligt sätt har lyckats integrera respekten för natur och miljö i sin verksamhet eller insats, eller som på annat sätt har gjort en extraordinär insats för naturen och miljön. Priskommittén valde 2012 att lyfta fram det värdefulla arbete som utförs av medborgarsamhället för att konkretisera miljöpolitiska mål. Årets pris gick till Olli Manninen från Finland. I motiveringen heter det bl.a.: ”Olli Manninen har genom sina egna insatser som karterare och nätverksbyggare varit en central person bakom fredning av tiotals tusen hektar skog med höga naturvärden i taigan i Finland, Sverige och Norge. Han har bidragit till att utveckla system för kartering av rödlistade arter. Han har därtill varit en drivkraft bakom kampanjer som har ökat allmänhetens och beslutsfattarnas kännedom om skogsnaturens biologiska mångfald.”

5 Presidiet

Nordiska rådets presidium består enligt arbetsordningen av en president, en vice president och högst elva andra valda medlemmar som utses av plenarförsamlingen. Enligt den nya ordning som trädde i kraft den 1 januari 2012 ska varje land och varje partigrupp vara representerade i presidiet. Denna ändring hade ingen praktisk betydelse då plenarförsamlingen 2011 valde presidium för kalenderåret 2012. Däremot fick den en viss betydelse då plenarförsamlingen på hösten 2012 skulle välja presidium för 2013. En ny, femte, partigrupp hade bildats under 2012. Gruppen består av rådets medlemmar från Dansk Folkeparti och Sannfinländarna och har valt namnet Nordisk frihet. En representant för den gruppen adjungerades till presidiet för återstoden av året. Den nya bestämmelsen innebar att den nya partigruppen måste beredas en ordinarie plats i presidiet fr.o.m. 2013, vilket i sin tur medförde att Mitten-gruppen förlorade en av de platser den hittills haft.

Under 2012 har Cristina Husmark Pehrsson (M), Åsa Torstensson (C) och Karin Åström (S) varit svenska medlemmar av presidiet. Vid sessionen 2012 omvaldes Cristina Husmark Pehrsson (M) och Karin Åström (S) som därmed även kommer att ingå i presidiet 2013.

Presidiet bereder övergripande politiska frågor, har ansvar för den allmänna inriktningen på och utvecklingen av rådets verksamhet samt för att verksamheten samordnas med verksamheten i de nationella parlamenten och inom andra internationella organisationer. Vidare behandlar presidiet budgeten för det nordiska samarbetet samt utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Presidiet är rådets högsta beslutande organ när plenarförsamlingen inte är samlad, och kan då fatta beslut i dess ställe.

Samarbetet under 2012

Nordiska rådet har antagit ett långsiktigt ramprogram för sin verksamhet, Norden i världen – Världen i Norden. Inom ramen för detta presenterade rådets tillträdande president Kimmo Sasi i januari 2012, som brukligt, ett program för Finlands ordförandeskap i Nordiska rådet under det kommande året. I programmet nämns tre huvudområden. I programmet påpekas att arbetet mot gränshinder ständigt är aktuellt eftersom det alltid kommer att behövas nya eller reviderade regler. Därför behöver parlamentarikerna, och särskilt Nordiska rådets medlemmar, ständigt följa utvecklingen och säkerställa att tillräcklig hänsyn tas till grannländernas lagstiftning. Detta gäller inte minst vid införlivandet av EU-direktiv. Ett annat huvudområde hade rubriken Försvar för välfärden. Grundprinciperna för den nordiska välfärdsmodellen har ett mycket brett stöd i de nordiska länderna. Dit hör enligt programmet en rättvist fördelad välfärd och social trygghet, men också den frihet som ett starkt samhälle kan garantera. Tillväxt och ekonomisk utveckling är i den nordiska modellen en förutsättning för vårt välstånd, men välståndet är också

en av betingelserna för ekonomisk tillväxt. Under ekonomiskt oroliga tider måste de nordiska länderna tillsammans ta vara på välfärdsmodellen. Det tredje huvudområdet i Finlands ordförandeskapsprogram rörde transport och logistik, särskilt i Arktis. Detta mot bakgrund av den starka omvandling som präglar det området, bl.a. som följd av klimatförändringarna och de alltmer tillgängliga naturresurserna. Även omvärldens intressen för Arktis ökar. Denna utveckling innebär både möjligheter och utmaningar. Nordisk samverkan är viktig för att de nordiska länderna ska vara viktiga aktörer i det framtida samarbetet i Arktis.

Programmet fick ett positivt mottagande, både i Nordiska rådet och i andra sammanhang. De frågor och åtgärdsförslag det innehåller har till stor del präglat rådets, och inte minst presidiets, arbete under 2012. Ordförandeprogrammen är dock inte uttömmande, utan arbetet har självfallet fortsatt även på andra områden inom presidiets ansvarsområde.

Kontakter med EU

Arbetet med att stärka kontakterna med EU har förts vidare från 2011. Detta var en av de prioriteringar som särskilt togs upp i det dåvarande danska ordförandeskapets program. Som en uppföljning av den EU-strategi för Nordiska rådet som antogs vid sessionen 2011 godkände presidiet vid sitt möte i mars 2012 en plan för Nordiska rådets arbete med EU under året. Den innehöll prioriterade EU-frågor från såväl presidiets som respektive utskotts horisont, liksom förslag på metoder för att få ett ökat genomslag i EU för nordiska synpunkter. I linje med planen har både presidiets rapportör för EU-frågor och andra medlemmar av presidiet och utskotten besökt Bryssel under 2012, och då fört samtal med såväl nordiska som andra medlemmar av Europaparlamentet. Vidare beslutade presidiet i mars 2012 om en framställning till Nordiska ministerrådet om att utarbeta en årlig EU-redogörelse om EU-relaterade aktiviteter (*framställning nr 13/2012*). Som framgått ovan (avsnitt 4) efterkom ministerrådet denna begäran, och redogörelsen debatterades vid sessionen i Helsingfors.

Nordens närområden

Samarbetet med olika aktörer i Nordens närområden har länge varit högt prioriterat. Detta har vuxit på senare år, både vad gäller samarbetspartners och antalet politiska sakområden som har varit föremål för diskussioner, och har utvecklats ytterligare under 2012. Samarbetet bedrivs både bilateralt med parlament i Nordens grannländer och i form av aktivt deltagande i de regionala parlamentariska samarbetsstrukturer som finns. Östersjösamarbetet är som tidigare av stor vikt. Det har särskilt fokus på arbetet för att rädda Östersjöns miljö, men är på väg att breddas så att exempelvis transport- och energifrågor ges ökad uppmärksamhet. Detsamma gäller samarbetet i de nordligaste områdena i Arktis och Barentsregionen, där tyngdpunkten ligger på klimatfrågorna, men där också näringslivsutveckling, hållbart utnyttjande av naturresurser, hälsa, levnadsvillkor och kulturutbyte har kommit in i bilden på senare

år. Arbetet med EU:s Östersjöstrategi och samarbetet inom Nordliga dimensionen har följts. Bland annat gjorde presidiet rapportör för den Nordliga dimensionen och nordvästra Ryssland, Karin Åström (S), ett besök i Bryssel i oktober för att diskutera dessa frågor med såväl Europaparlamentariker som tjänstemän.

Gränshinder

Gränshinderfrågorna står alltid högt på dagordningen för det nordiska samarbetet. Att bevara öppenheten och rörligheten mellan de nordiska länderna, att avskaffa kvarstående gränshinder inom Norden och hindra att nya uppkommer tillhör samarbetets kärna. Det måste vara möjligt, och enkelt, för både människor och företag att röra sig, bosätta sig, arbeta och etablera sig inom Norden utan hinder av nationsgränserna. I september 2011 ställde sig presidiet bakom ett initiativ om att anordna samtidiga debatter i de nordiska parlamenten om gränshinderfrågorna. Talmännen ställde sig positiva till detta, och kom senare överens om att sådana skulle äga rum i april 2012. Så skedde, för den svenska riksdagens del den 11 april. Den samlade bilden är att debatterna var konstruktiva och idérika. Presidiet följde upp debatterna genom att sammanställa resultatet och välja ut ett antal gränshinder som borde kunna avskaffas relativt lätt. På presidiet förslag antogs en rekommendation med 16 konkreta punkter vid sessionen 2012 (*rekommendation nr 15/2012*). Dessutom antogs en rekommendation om att de nordiska regeringarna borde träffa en överenskommelse om att inrätta en ombudsmannainstans för gränshinder (*rekommendation nr 16/2012*).

Nordiskt utrikes- och säkerhetssamarbete

Även under 2012 uppmärksammade presidiet det arbete som görs för att genomföra olika förslag som har lagts fram i rapporten Nordisk samarbete om utrikes- och säkerhetspolitik som presenterades 2009 av den tidigare norske försvars- och utrikesministern Thorvald Stoltenberg. Rapporten innehåller 13 konkreta förslag till ett utökat nordiskt samarbete, dels för att stärka den nordiska säkerheten, dels för att Norden ska kunna bidra på ett effektivt sätt till internationell krishantering. Flera av förslagen ligger i linje med Nordiska rådets arbete inom området civil säkerhet och krishantering. Presidiet har med tillfredsställelse kunnat konstatera att utöver de förslag som genomfördes 2010–2011 har ytterligare några genomförts under 2012. Bland dem märks inte minst överenskommelsen om ett nordiskt samarbete om övervakning av Islands luftrum, som träffades i samband med sessionen i Helsingfors. Presidiet har också följt upp den s.k. visemansrapporten om det nordisk-baltiska samarbetet som presenterades 2010 av den tidigare lettiske utrikesministern Valdis Birkavs och den dåvarande danske försvarsministern Søren Gade. Bland annat diskuterades rapporten och dess genomförande vid mötet mellan Nordiska rådets och Baltiska församlingens presidier i december 2012.

Som nämnts ovan, i avsnitt 3, diskuterades frågor om säkerhet, i vid mening, i det arktiska området vid Nordiska rådets temasession om Arktis, som hölls i Island i mars 2012.

Presidiet har noterat att det nordiska samarbetet på utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitikens områden allmänt sett har utvecklats snabbt de senaste åren. Även om viktiga steg har tagits i uppföljningen av de båda rapporterna och i övrigt menar presidiet att det finns utrymme för ytterligare åtgärder. Mot den bakgrunden har presidiet beslutat att Nordiska rådet ska hålla en extra session i april 2013 på temat Nordens utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt civil samhällssäkerhet. Under 2012 har presidiet inlett behandlingen av vissa förslag på detta område.

Samarbete med Ryssland

Presidiet har lagt vikt vid att fortsätta att utveckla Nordiska rådets samarbete med parlament i Ryssland, särskilt i de regioner i nordvästra Ryssland som ligger nära Norden. I december 2010 utsågs Karin Åström (S) till presidets rapportör för Nordliga dimensionen och nordvästra Ryssland, ett uppdrag som i december 2011 förnyades till att gälla även 2012.

Vid sessionen i november 2011 antogs presidets förslag till Riktlinjer för Nordiska rådets samarbete under perioden 2012–2015 med statsduman och federationsrådet i Ryssland, samt med de regionala parlamenten i nordvästra Ryssland (*internt beslut nr 2/2011*). En utgångspunkt är att mer än hittills få till stånd diskussioner om ett möjligt samarbete på olika sakområden och att i detta sammanhang engagera Nordiska rådets utskott. Med utgångspunkt i de antagna riktlinjerna presenterade presidets rapportör ett diskussionsunderlag vid presidets möte i mars 2012. Diskussioner om olika samarbetsaktiviteter fördes sedan vid presidets möte i juni 2012 och vid ett möte med ryska samarbetspartners i samband med Nordiska rådets session hösten 2012.

För att stärka kontakter och nätverk anordnas numera årligen s.k. rundabordssamtal mellan Nordiska rådet och de regionala ryska parlament som ingår i Parliamentary Association of North-West Russia (PANWR) på något eller några aktuella teman. Rundabordssamtalen hålls vartannat år i Norden, vartannat år i Ryssland. Det som hölls i Helsingfors 2012 rörde främst samarbetet inom de partnerskap som finns inom ramen för EU:s nordliga dimension, samt energi och utveckling. Vidare anordnas varje år studiebesök i något nordiskt land för en grupp från PANWR, och omvänt i någon region i nordvästra Ryssland för en grupp från Nordiska rådet. I mars 2012 besökte därför en grupp från Nordiska rådet Nyan-Mar i det autonoma området Nenets i norra Ryssland, och ett 20-tal ryska parlamentariker besökte Island i april 2012.

I samma anda arrangeras årligen ett nordisk-ryskt Forum för unga politiker, ömsevis i Norden och nordvästra Ryssland. Den 18–20 april 2012 stod Nordiska rådet, genom den svenska delegationen, värd för ett sådant forum i Stockholm. Det samlade ett 50-tal unga parlamentariker på nationell, regional och lokal nivå till diskussioner om öppenhet och nya medier, om studentut-

byte och om främjande av hälsosam livsstil. Forumet i Stockholm var det fjärde i ordningen. Det femte kommer att arrangeras i Petrozavodsk i den ryska delrepubliken Karelen i slutet av april 2013.

Kontakter och samarbete med ryska parlamentariker försiggår även inom ramen för de regionala parlamentariska samarbetsstrukturerna i Arktis-, Barents- och Östersjöområdena, (se avsnitten 6–8 nedan). Vidare växer en ordning fram enligt vilken ett parlamentariskt Forum för EU:s nordliga dimension arrangeras vartannat år. Det senaste hölls i Norge 2011, och för 2013 väntas en inbjudan till ett sådant forum i S:t Petersburg, Ryssland.

Vitryssland

Under 2007–2010 arrangerade Nordiska rådet tillsammans med Baltiska församlingen rundabordssamtal med politiker från parlamentet i Minsk och från oppositionspartier utanför parlamentet. Inledningsvis hölls mötena i Vilnius i Litauen, men i mars 2010 kunde ett rundabordssamtal genomföras i Minsk. För att fördjupa dialogen planerades studiebesök i Norden, liknande dem som Nordiska rådet sedan 2009 har genomfört med parlamentariker från västra Ryssland. Emellertid medförde presidentvalet i december 2010 markanta steg tillbaka i auktoritär riktning i Vitryssland. Efter diskussioner i presidiet avbröts då kontakterna med officiella institutioner i Vitryssland, inklusive parlamentet.

Liksom under 2011 har presidiet vid flera tillfällen under 2012 diskuterat den politiska situationen i Vitryssland, men tvingats konstatera att den inte utvecklats till det bättre. Därför har presidiet inte ansett det möjligt för Nordiska rådet att återuppta kontakterna med medlemmar av det vitryska parlamentet.

Däremot har Nordiska rådet lagt vikt vid att fortsätta kontakterna med olika vitryska organisationer och oppositionspartier utanför parlamentet som står för mänskliga rättigheter och yttrandefrihet. Såväl presidiets rapportör för Vitryssland som andra presidieledamöter har vid olika tillfällen under 2012 mött företrädare för den vitryska oppositionen. I november 2012 arrangerade Nordiska rådet, i samarbete med det nordiska informationskontoret i Vilnius, ett seminarium där, med deltagande av ett tiotal vitryska organisationer.

Planer och budget för det nordiska samarbetet 2013

Budgeten för det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet uppgick till 961,472 miljoner danska kronor för 2012, dvs. samma nivå som 2011. Ministerrådet beslutar om budgetramen och ska enligt Helsingforsavtalet, om det inte finns synnerliga skäl, genomföra de förslag till ändringar inom budgetramen som Nordiska rådet rekommenderar.

Presidiet har som tidigare utsett en särskild arbetsgrupp inom sig, med uppgift att förbereda behandlingen av ministerrådets förslag om kommande års budget. I arbetsgruppen har en representant för var och en av rådets fyra partigrupper ingått. (En representant för den nya partigruppen Nordisk frihet adjungerades från september 2012.) Utgångspunkten är att dessa också ska

komma från olika länder, men den eller de nationella delegationer som inte blir representerade via någon partigrupp har möjlighet att utse en representant. Åsa Torstensson (C) har, som representant för Mittengruppen i Nordiska rådet, ingått i budgetgruppen under 2012.

I sitt betänkande till plenarförsamlingen över ministerrådets budgetförslag beklagade presidiet att behandlingen hade försvårats och försenats genom att samarbetsministrarna först mycket sent nådde enighet om ett förslag, inbegripet den totala nivån. Emellertid hade presidiets budgetgrupp haft möjlighet till diskussioner med företrädare för ministerrådet parallellt med de förhandlingar som fördes mellan ministrarna. Det gjorde att presidiet kunde föreslå plenarförsamlingen att med endast smärre preciseringar godkänna ministerrådets förslag, vilket också blev plenarförsamlingens beslut (*rekommendation nr 14/2012*).

Liksom 2012 är den totala ramen för 2013 års budget, efter pris- och valutaomräkning, oförändrad jämfört med föregående år. Den samlade budgetramen för 2013 uppgår till 986,726 miljoner danska kronor. Den främsta nyheten är att man har skapat en "prioriteringsbudget" för att finansiera dels nya initiativ på förslag av ordförandelandet, dels vissa större strategiska satsningar. Presidiet välkomnade denna ordning, som avses ge möjlighet för nya politiska initiativ. Presidiet beklagade samtidigt den överenskommelse som ministrarna träffat i samband med att man enades om budgetförslaget för 2013, nämligen att budgetramen för 2014 ska minska med 5 procent, och eventuellt minskas ytterligare 2015. I det av plenarförsamlingen godkända betänkandet anförde presidiet att man inte ser någon anledning att besluta om en sådan neddragning, och vidare att om besparingar skulle göras borde de föregås av konkreta och politiska överväganden, inte som en generell besparing på 5 procent på alla verksamheter.

Övrigt

Som framgått i avsnitt 3 ovan utarbetade presidiet inför den extra sessionen i mars 2012 betänkanterna över dels den nordiska välfärdspolitiken i en globaliserad värld, dels vissa övergripande frågor rörande Arktis – en region som varit högt prioriterad på presidiets dagordning även senare under 2012.

Under året har presidiet återkommande diskuterat Nordiska rådets priser, inte minst tidtabellerna för att nominera och utse pristagare samt dela ut priserna. Detta har bl.a. resulterat i en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att utarbeta gemensamma stadgar för priserna i syfte att harmonisera nomineringstidpunkterna (*rekommendation nr 21/2012*). (Vissas särbestämmelser för de olika priserna behövs givetvis, men skulle finnas inom ramen för dessa gemensamma stadgar.) Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet beslutar tillsammans om eventuella ändringar av prisernas stadgar.

Slutligen kan nämnas att presidiet, efter förslag av kontrollkommittén, beslutat om nya regler för stöd till partigrupper inom Nordiska rådet och till medlemmar utanför partigrupperna. De nya reglerna innebär framför allt att

tidigare praxis samlas i ett regelverk, att reglerna förtydligas och att kraven på revision m.m. görs obligatoriska.

Samarbetet 2013

Vid sessionen den 30 oktober–1 november 2012 valdes Marit Nybakk, Norge, till president för Nordiska rådet under 2013. Hon har i ett ordförandeprogram som delades ut efter valet vid sessionen angett vissa prioriteringar för sitt och rådets arbete det kommande året. Ett effektivt Norden krävs för att möta de utmaningar som de nordiska välfärdssamhällena står inför, och samtidigt bevara de värden de bygger på – bl.a. ett fungerande ekonomiskt säkerhetsnät, ett jämställt samhälle och arbete åt alla. Fortsatt arbete mot existerande eller nya gränshinder understryks särskilt i detta sammanhang. Samarbete mellan de nordiska länderna, och mellan dem och Ryssland, om ekonomi, infrastruktur och kultur i nordområdena är en annan tyngdpunkt i ordförandeprogrammet. En tredje är det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet, som kan stärkas även under 2013, och som bör tillföras en parlamentarisk dimension.

6 Utskotten och kontrollkommittén

Kultur- och utbildningsutskottet

Kultur- och utbildningsutskottet ansvarar för frågor som rör kultur, undervisning, utbildning och forskning. Framför allt arbetar utskottet med frågor som rör allmän kultur och konst i Norden och internationellt, ett mångkulturellt och multietniskt Norden, film och medier, språk, idrott, föreningarna Norden och den frivilliga sektorn, barn- och ungdomskultur, grund- och sekundärskola, den nordiska utbildningsmarknaden, folkkupplysning och vuxenundervisning, livslångt lärande och forskning. Svenska medlemmar i utskottet under året har varit Peter Johnsson (S) och Göran Montan (M).

Samarbetet 2012

Utskottet har under 2012 till stor del arbetat med språkområdet och barns och ungas mediekompetenser samt medieområdet som sådant. Flera av utskottets medlemmar har uttryckt intresse för att arbeta med initiativ rörande barn, unga, nabospråkförståelse och nya medier, då det anses viktigt för språkförståelsen att barn och unga ser på film och tv från de andra nordiska länderna på originalspråket.

Utskottet har arbetat vidare med frågor som även var aktuella under 2011, såsom kreativitet, innovation och entreprenörskap i skolorna, ungas arbetsliv och kompetenser, rörlighet inom utbildning och praktik i Norden, den nordiska språkgemenskapen, public service och upphovsrättsliga frågor.

Till utskottets möten under året har ett flertal gäster bjudits in för att informera om olika verksamheter inom utskottets arbetsområden. Det gäller bland annat representanter för Nordiska ministerrådet, Nordisk Kulturfond, Kulturkontakt Nord, Nordiska konstnärsorganisationer, NordForsk, PISA:s expertgrupp inom ministerrådet, Universitetet i Nordland och nätverket Nordiska konstnärrådet.

I samband med sessionen i Helsingfors hade utskottet samrådsmöten med dels kulturministrarna, dels utbildningsministrarna. Mötet med utbildningsministrarna hade temat övergång mellan utbildning och arbetsmarknad, däribland ungdomsarbetslöshet och avhopp inom utbildningar. Samrådsmötet med kulturministrarna handlade om tillgång till nabolandskultur beträffande digitalisering, samarbetet inom Nordvision och tv, strategin för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020, en Nordisk kulturfestival, synliggörande av Nordiska rådets priser samt presentation av det svenska ordförandeskapsprogrammet 2013.

Utskottet har under året haft gemensamma möten med näringsutskottet, bland annat vid Nordiska rådets septembermöten i Göteborg, då det svenska

Kulturdepartementet bjudits in för att informera om ministerrådets projekt KreaNord.

Sommarmötet hölls i Berlin, med ”Nordisk kultur utanför Norden” som tema. Utskottet mötte då myndigheter och nordiska ambassader för att lära sig mer om de nordiska ländernas samarbete inom kulturområdet.

Ett nytt barn-och ungdomslitteraturpris

Vid sessionen lade utskottet fram ett betänkande över ministerrådsförslaget Ett lyft för nordisk barn- och ungdomslitteratur (B 282/kultur), där instiftandet av ett nytt pris, för barn- och ungdomslitteratur, föreslogs. Utskottet ställde sig i sitt betänkande bakom förslaget, och menar de att prioriteringen av detta pris bör ses som ett uttryck för att barn och unga, läslust och litteratur, ska ges ett större fokus i det nordiska samarbetet, och att ett pris skulle synliggöra nordiska författare och barn- och ungdomsböcker i högre utsträckning. Utskottet föreslog vidare att en nordisk stipendieordning upprättas för nya och lovande barnlitteraturförfattare. De nordiska länderna har en lång tradition av att skriva och ge ut barnlitteratur och är kända internationellt för att skapa barnlitteratur av hög kvalitet. Utskottet ansåg att detta anseende bör användas på ett mer strategiskt vis. Utskotten diskuterade även formerna för prisutdelningarna och pekade i sitt betänkande på att man framöver bör arbeta mer målmedvetet med att synliggöra och offentliggöra priserna inom Nordiska rådet. Man bör t.ex. arbeta för att involvera public service stationerna i nomineringen och offentliggörandet av samtliga priser. En tv-sändning av Nordiska rådets prisutdelning skulle, enligt utskottet, kunna skapa en större kännedom om priserna och nå ut till mycket flera tittare i hela Norden, vilket skulle medföra ett större synliggörande av priserna och en större folklig förankring.

I sitt betänkande, som godkändes av plenarförsamlingen, föreslog kultur- och utbildningsutskottet att man skulle avvakta till 2014 innan priset för barn- och ungdomslitteratur delades ut första gången (*rekommendation nr 22/2012*). Kort efter sessionen 2012 föreslog utskottet emellertid, mot bakgrund av ny information från kulturministrarna, att priset, som ett pilotprojekt, skulle delas ut för första gången 2013 vid sessionen i Oslo. Presidiet biföll, i plenarförsamlingens ställe, detta förslag i januari 2013.

Utskottets arbetsgrupper

Vid utskottets möte i Stockholm i mars 2011 beslutades att två interna arbetsgrupper skulle tillsättas inom utskottet: För forskning och utbildning (Göran Montan svensk medlem) och för kultur- och mediepolitik (Peter Johnsson svensk medlem). Dessa har fortsatt sitt arbete under 2012. Vid utskottets sommarmöte beslutades dock att, tillsammans med Nordiska rådets näringsutskott, etablera ett underutskott för den s.k. kunskapstriangeln – forskning, utbildning och innovation. I denna nya arbetsgrupp integrerades utskottets sedan tidigare existerande arbetsgrupp för forskning och utbildning. I oktober 2012 genomförde arbetsgruppen ett studiebesök i Oslo, där man besökte

Nordforsk, NICE, och Nordisk energiforskning. Vidare fick arbetsgruppen en genomgång om NIFU. Arbetsgruppen har också arbetat med ett betänkande över meddelandet från Nordiska ministerrådet om framställning 4/2010 om vidareutveckling av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (Noria, Nordic Research and Innovation Area).

En gemensam nordisk filmportal

Upphovsrätt på internet och gemensamma nordiska lösningar inom tv har varit ett tema inom utskottet under flera år. Det har dels handlat om förslag om en gemensam nordisk kanal, dels om att skapa tillgänglighet tvärs över landsgränserna för de existerande kanalerna. Under 2011 arbetade utskottet vidare med förslaget om upphovsrätt på internet och en nordisk kulturkanal, ArteNorden, med fokus på möjligheten att sprida nordisk kultur via internet till samtliga fem länder. Public service-kanalerna ville dock inte gå vidare med denna idé utan hellre fortsätta det nordiska samarbetet genom Nordvisionen. Därför tog utskottet i stället initiativ under 2012 till förslag om en gemensam nordisk filmportal, som är en vidareutveckling av det arbete som utskottet har gjort i förhållande till ArteNorden. Utskottet menar att det är en viktig målsättning att inspirera till nordiskt mediasamarbete – inte bara tekniskt, utan också med tanke på redaktionella samarbetspartners. Utskottet menar att det är viktigt att utnyttja de tekniska möjligheter som den nya digitala vardagen ger, då nätet ger nya möjligheter för kommunikation. Utskottet har därför sett på möjligheterna att bygga upp en gemensam filmportal med särskilt fokus på undervisning, en nätbaserad kanal där nordiska program görs tillgängliga för elever/studenter i alla de nordiska länderna. På så sätt ges möjligheten att skapa ett interaktivt offentligt rum med ett gemensamt film- och utbildningsutbud. Flera av de nordiska länderna har i dag nationella filmportaler, och utskottet anser att det är viktigt att den existerande expertisen och de relevanta aktörer som finns inom filmområdet involveras i arbetet. Utskottet har under året även diskuterat upphovsrättsliga frågor som är aktuella i samband med projektet. Utskottets betänkande godkändes vid sessionen den 30 oktober–1 november 2012 (*rekommendation nr 24/2012*).

Mobilitet inom utbildning, forskning och arbetsliv

Vid sessionen i Helsingfors 2012 debatterades och godkändes utskottets förslag om ett Nordiskt utbildningstoppmöte (*rekommendation nr 23/2012*). Toppmötet ska markera startskottet för ett långvarigt, politiskt förankrat utbildningssamarbete inom Norden som bygger vidare på de redan existerande utbildningsinitiativen, däribland satsningen Education for Tomorrow. Toppmötets slutresultat och resolutioner ska användas i det fortsatta nordiska utbildningssamarbetet och säkerställa att nya principer, dialog- och samarbetsformer förs in i ministerrådets fortsatta arbete inom utbildningsområdet. Kultur- och utbildningsutskottet anförde i betänkandet att de nordiska länderna står inför stora utmaningar vad gäller att förhindra avhopp bland skolelever. Det finns behov av att säkerställa att samtliga barn och unga uppnår de nöd-

vändiga kvalifikationerna och kompetenserna för att aktivt kunna medverka och ingå i framtidens arbetsmarknad och välfärdssamhälle i Norden, och de nordiska länderna har behov av en välutbildad befolkning för att kunna konkurrera på en global marknad. Utskottet föreslår således att Nordiska ministerrådet planerar och genomför ett utbildningstoppmöte efter förebild av OECD:s International Summit on the Teaching Profession. Det innebär att alla nordiska utbildningsaktörer, innefattande regeringsrepresentanter, representanter för lärarnas organisationer och forskare, inbjuds att delta. Fokus för diskussionerna ska vara förskola, grundskola, ungdomsutbildning, vidareutbildning och livslångt lärande. Toppmötet ska bidra till att sätta fokus på de frågor som de enskilda länderna bör prioritera på den utbildningspolitiska arenan. Målet är att behålla de nationella kännetecknen för de enskilda ländernas utbildningssystem och samtidigt genom samarbetet utveckla utbildningssystemen genom erfarenhetsutbyte och identifiering av bästa praxis. På så sätt främjas en ny nordisk utbildningsvetenskaplig forskning på den högsta internationella nivån.

Sessionen behandlade även utskottets betänkande över ett medlemsförslag från den Socialdemokratiska partigruppen om gemensamt erkännande av yrkesutbildningar i Norden (*rekommendation nr 17/2012*). I betänkandet föreslås att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att ingå ett nordiskt avtal om ett gemensamt erkännande av yrkesutbildningar eller – alternativt – att arbeta för ett smidigare nordiskt samarbete inom området, som ska basera sig på den existerande strukturen, och som ska ligga till grund för ett godkännande av relevanta yrken på de nordiska arbetsmarknaderna. Utskottet föreslår vidare att en rad kriterier utarbetas för olika kompetensnivåer, och att regeringarna ser till att relevanta nationella branschorganisationer involveras i utarbetandet av dessa kriterier. I en särskild rekommendation (*rekommendation nr 18/2012*) sägs att ministerrådet bör kartlägga vilka yrkesutbildningar som inte automatiskt erkänns i något annat nordiskt land. Vidare anser utskottet att det mellan länderna bör skapas enighet om på vilka områden det undantagsvis finns behov av specifika nationella kurser för att komplettera ett annat nordiskt lands yrkesutbildning. Sådana kurser ska vara lättillgängliga och tillhandahållas gratis inom en kort period från ansökningstidpunkten.

En ny nordisk skola

Utskottet har under året tagit del av information kring utbildningsforskning, däribland PISA-undersökningen och andra europeiska och nordiska utbildningsstudier. Utskottet har föreslagit ett gemensamt nordiskt utbildningsinitiativ, med målsättningen att säkra att det nordiska välfärdssamhället utvecklar sig till att bli fullt konkurrenskraftigt i en global värld. Initiativet, som heter Ny nordisk skola/en Nordisk skola i förändring, är en fortsättning på Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativ. Norden har en gemensam tradition inom utbildningsområdet, samtidigt som Norden präglas av mångfald. De nordiska utbildningssystemen främjar kreativitet, entreprenörskap

och livslångt lärande, samtidigt som nya och bättre karriärvägar för lärare säkras. Detta är en bra utgångspunkt för utbyte av erfarenheter, anser utskottet. Syftet med projektet Ny nordisk skola är att skapa förändring och förnyelse i de nordiska utbildningssystemen, med respekt för väl fungerande traditioner, samt att utveckla den pedagogiska kulturen i Norden. Den relativt höga graden av avhopp i utbildningarna ska brytas genom åtgärder som gör det möjligt för barn och unga att klara sig igenom utbildningarna. Några åtgärder som föreslås är samarbeten mellan de nordiska länderna om bästa praxis, ett långsiktigt utbildningsforskningsprogram i regi av NordForsk, strategiskt samarbete mellan utbildningsaktörer i Norden i form av Centres of Excellence, samt det ovan nämnda toppmötet för utbildningsaktörer.

Ungdomsarbetslöshet

Utskottet arbetade under året vidare med frågor kring ungdomsarbetslöshet och lade i anslutning till sessionen fram förslag om ett nordiskt krispaket om ungdomsarbetslöshet, vilket godkändes av plenarförsamlingen (*rekommendation nr 38/2012*). Ungdomsarbetslöshet är ett aktuellt problem för de flesta nordiska länderna. Frågan har diskuterats och undersökts, och de nordiska länderna har kommit med olika förslag för att lösa den. I utskottsförslaget pekas på att uppemot 20 procent av en nordisk ungdomsårgång inte får någon utbildning och har därför många gånger svårt att få arbete. Många unga faller utanför utbildningssystemet och uppnår inte grundläggande kunskaper. Det gäller inte minst pojkar och unga med invandrarbakgrund. Många hamnar i arbetslöshet. Flera av de nordiska regeringarna har en målsättning om att 95 procent av en årgång ska genomföra en ungdomsutbildning och i slutändan också uppnå kvalifikationer som gör det möjligt att få ett arbete. Utskottet anser att frågan dessutom är aktuell med tanke på att Sverige som ordförandeskapsland i Nordiska ministerrådet 2013 har ungdomsarbetslöshet som ett huvudtema. Statsministrarna är värddar för ett ”jobbtoppmöte” i maj 2013 med rubriken Fler unga i arbete i Norden. Med detta som bakgrund föreslog kultur- och utbildningsutskottet att de nordiska ländernas olika erfarenheter och goda initiativ på området samlas i ett Nordiskt krispaket mot ungdomsarbetslöshet, dvs. en strategi och en gemensam nordisk handlingsplan för att minska antalet unga arbetslösa i de nordiska länderna. Kultur- och utbildningsutskottet önskar också att Nordiska ministerrådet initierar en systematisering av forskning kring temat ungdomsarbetslöshet och pekar på att Nordens Välfärdscenter (NVC) har fått i uppdrag att utveckla och lansera en nordisk resursbank över program och initiativ som har uppnått goda resultat med att stimulera 16–25-åringar att genomföra en ungdomsutbildning eller att komma in på arbetsmarknaden. Utskottet menar att dessa åtgärder kan sammantaget bidra till erfarenhetsutbyte och ökad kunskap om hur Norden kan minska ungdomsarbetslösheten på kort sikt, och dessutom täcka in behovet av att säkra en tillräcklig arbetsstyrka med de rätta kvalifikationerna i Norden på längre sikt.

Reformering av det nordiska kultursamarbetet

Vid sessionen i Helsingfors behandlades utskottets betänkande över ministerrådets förslag om strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 (B 276/kultur). Det godkändes av plenarförsamlingen (*rekommendation nr 20/2012*), dvs. ministerrådet rekommenderas genomföra den föreslagna strategin med beaktande av de synpunkter som framförs i utskottets betänkande. I detta uttrycks stöd för idén om att arbeta med fem angivna huvudteman: Det bärkraftiga Norden, Det kreativa Norden, Det interkulturella Norden, Det unga Norden och Det digitala Norden. Utskottet menar att det kan göras bl.a. med utgångspunkt i den nyligen offentliggjorda rapporten Nabolandskultur i Norden. I den uppmanas till ett vidare kultursamarbete i Norden, bl.a. inom områden som tv, medier, film, digitalisering och digitala plattformar. Utskottet föreslår att rapporten följs upp genom ett seminarium, en konferens eller ett forum. Utskottet hänvisar till initiativet om en gemensam nordisk filmportal, och föreslår att ministerrådet inleder liknande konkreta satsningar med utgångspunkt i den nya strategin. Utskottet finner det särskilt viktigt att det med strategin skapas förankring bland de nationella kulturaktörerna, exempelvis de nationella kulturråden.

Samarbetet 2013

Utskottet kommer 2013 att arbeta vidare med språkrådet och barns och ungas mediekompetens samt medieområdet som sådant. Området innovation och strategisk policyutveckling är ett annat relevant ämne som kommer att prioriteras. Under 2013 planerar kultur- och utbildningsutskottet också att arbeta med frågor som rör språksamarbete, innovationspolitik och mediekunskap bland barn och unga. Det föreslås också att utskottet arbetar med innovationsstrategi, särskilt inom områden rörande utbildning och kultur, men också rörande exempelvis kulturnäringar. Fokus för sommarmötet 2013, som förläggs till Lillehammer i Norge, är att studera en gemensam nordisk politik för små hantverk, en gemensam nordisk offentlighet i medierna – samarbetsmöjligheter och en ökad nordisk medial integrering.

Medborgar- och konsumentutskottet

Medborgar- och konsumentutskottet behandlar frågor som rör mänskliga rättigheter, migration, demokrati, jämställdhet, konsumentfrågor och livsmedelssäkerhet. Utskottet arbetar också med frågor som rör organiserad brottslighet, urbefolkningsfrågor samt invandrings- och flyktingfrågor. Svenska medlemmar har under året varit Marianne Berg (V), Isabella Jernbeck (M), Maria Stenberg (S) och Hans Wallmark (M). Hans Wallmark ersattes den 30 oktober av Annicka Engblom (M).

Samarbetet 2012

Medborgar- och konsumentutskottet har under 2012 fortsatt sitt arbete med fokus på konsumentfrågor, dubbelt medborgarskap i Norden, gränshinder, urfolk, självstyre och självständighet. Utskottet har också arbetat med att utveckla ett gemensamt nordiskt samarbete kring konsumentpolitisk forskning, vilket ska resultera i ett nordiskt nätverk med representanter från aktörer kopplade till konsumentfrågor. Angående gränshinder har utskottet diskuterat aktuella problem, och bjöd under septembermötet i Göteborg in två norska medborgare som hade hamnat i ekonomiska svårigheter på grund av dubbelbeskattning i Norge och Sverige. Utskottet besökte under sommaren Åland, där temat för resan var Självstyre och självständighet. Under resan diskuterades även pant- och retursystem, gränshinder, integration och Ålands utveckling.

Konsumentpolitik

Fram till 2005 fanns det ett formellt nordiskt samarbete på det konsumentpolitiska området i form av ministerrådet för konsumentfrågor samt Ämbetsmannakommittén för konsumentfrågor. De två instansernas syfte var att främja grundläggande gemensamma principer och konsumenternas rätt till lagstadgat skydd och information samt att underlätta konsumenters agerande över gränserna. Efter nedläggningen 2005 ersattes det formella samarbetet av ett informellt, vilket genomfördes med hjälp av Nordiska konsumentgruppen (NordKONS). Utskottet har sedan dess alltmer aktivt arbetat för att främja nordisk konsumentpolitisk forskning och samverkan. I ljuset av detta har utskottet utarbetat ett förslag som syftar till att skapa ett nordiskt nätverk med representanter från olika instanser kopplade till konsumentpolitiken. Utskottet vill upprätta ett projekt för att stödja konsumentnätverket genom att möjliggöra regelbundna möten, konferenser och utredningar. Senast 2014 ska en toppmöteskonferens på temat En giftfri vardag organiseras och genomföras.

I anslutning till rådets septembermöte anordnades en nordisk konsumentkonferens med temat Hur säkras en effektiv nordisk konsumentpolitik som bidrar till att säkra nordiska konsumenters rättigheter? Utskottet diskuterade tillsammans med inbjudna gäster från olika organisationer och myndigheter diverse problem och lösningar på konsumentområdet.

Utskottet beslutade under sessionen att tillsätta en arbetsgrupp som ska hantera frågan. Ledare för arbetsgruppen blir den norska ledamoten Anna Ljunggren (A). Sveriges delegation representeras i arbetsgruppen av Marianne Berg (V).

Urfolkens rättigheter i Arktis

I Norden finns två urfolk: Inuiterna som är bosatta på Grönland och samerna som är spridda över Norge, Sverige, Finland och Ryssland. Enligt folkrätten har urfolk en särskild relation till ett visst geografiskt område och är därför i större behov av rättigheter än andra minoriteter, vilket kräver ett utökat regel-

verk. De grönländska inuiterna åtnjuter ett stort självbestämmande under danska staten genom det grönländska *selvstyret*. Internationellt representeras inuiterna av *Inuit Circumpolar Council*. Norge, Sverige och Finland har inrättat sameting, med varierande befogenheter. Sametinget i Sverige fungerar som en rådgivande folkvald församling och statlig myndighet. Som samarbetsorgan för de nordiska sametingen finns Samiskt Parlamentariskt Råd, vars syfte är att stärka det gränsöverskridande samarbetet och samordna sametingens internationella talan. Under senare år har intresset för utvinning av naturresurser i Arktis ökat. Det har skapat oro för en negativ utveckling av ursprungsbefolkningarnas redan utsatta situation. Med anledning av en sådan situation vill medborgar- och konsumentutskottet värna om urfolkens rättigheter i Arktis, för att dessa inte ska kränkas när regionens naturresurser utvinns.

Utskottet lade därför fram två förslag till Nordiska rådets temasession i Reykjavik i vilka de nordiska regeringarna uppmanas att sörja för att urfolkens rättigheter inte kränks när regionens naturresurser utvinns, bl.a. genom att implementera FN:s principer för näringsliv och mänskliga rättigheter (*rekommendation nr 9/2012*) samt att aktivt arbeta för att den nordiska samekonventionen färdigförhandlas inom den angivna tidsramen (*rekommendation nr 10/2012*). Konventionen är ett gemensamt nordiskt förslag som syftar till att stärka samernas rätt att själva styra sin kulturella, sociala och ekonomiska utveckling. Egil Olli, president i Samiskt Parlamentariskt Råd och president i det norska Sametinget bjöds in till utskottets möte i oktober för att vidare diskutera urfolksfrågor.

Gränshinder

Till medborgar- och konsumentutskottets septembermöte i Göteborg inbjöds två norska pensionärer som numera är bosatta i Sverige. De ville uppmärksamma utskottet på den problematik som flera personer från Norge har drabbats av när de flyttat till Sverige. De ska ha fått felaktig information från det svenska Skatteverket angående beskattning av pension enligt det nordiska skatteavtalet, vilket resulterat i kostsamma konsekvenser för dem. Trots flerfaldig kontakt med svenska och norska skattemyndigheter kunde man inte hitta en lösning. Medborgar- och konsumentutskottet noterade informationen och beslutade vid sitt möte i samband med sessionen i Helsingfors att ställa en skriftlig fråga i detta ärende till den svenska regeringen (E 15/2012). I regeringens svar till utskottet hänvisades till uppgifter från Skatteverket som visade att problemet efter ändringen av skatteavtalet var mycket begränsat, med endast ett fåtal anmälda ärenden.

Medborgar- och konsumentutskottet tog under året upp frågan om dubbelt medborgarskap i Norden. Utskottet konstaterade att medborgarna i Finland, Sverige och Island har möjlighet till dubbelt medborgarskap och att detta är en demokratifråga som bidrar till människors möjligheter att integreras och även påverka utvecklingen i det nya hemlandet. Norge ställer sig ännu avvaktande till en lagändring som möjliggör detta medan Danmark har öppnat för

en förändring i sin grundlag. I ett svar på en skriftlig fråga (E 11/2012) från utskottets ordförande, Satu Haapanen, meddelade Danmarks regering att dubbelt medborgarskap är en komplex fråga. Regeringen hade därför för avsikt att tillsätta en tvärministeriell ämbetsmannakommitté som skulle få i uppgift att närmare utreda hur regleringen av dubbelt medborgarskap skulle kunna utformas i framtiden.

Självstyre

I Norden finns det tre områden, Grönland, Färöarna och Åland, som genom omfattande självstyre har rätt att stifta egna lagar om interna angelägenheter och fastställa sin egen budget. Utskottets sommarresor har de senaste tre åren gått till Grönland (2010), Färöarna (2011) och Åland (2012) för att studera självstyret i praktiken. Utskottets intresse för självstyre har mottagits väl av representanter för områdena och utskottets arbete har präglats av en hög grad av samstämmighet. Utskottet anser att Grönlands, Färöarnas och Ålands självstyren är väl fungerande och goda exempel på hur självbestämmanderätt kan lösas på bästa sätt. Det är därför utskottets vilja att Nordens självstyrande områden ska vara ett föredöme för andra.

Under sommarmötet på Åland beslutade utskottet att en jämförande publikation kring självstyre i Norden bör tas fram. I publikationen ska erfarenheterna från Grönland, Färöarna och Åland samlas i en jämförelse kring självstyrelseformerna i Norden. Avsikten med publikationen är att synliggöra självstyret i Norden, som ett fredligt sätt att lösa regionala konflikter och se till minoriteters rättigheter. Utskottet ville även anordna en konferens på detta tema, där publikationen ska presenteras och formerna för självstyre i Norden kan diskuteras.

Jämställdhetsfrågor

Vid Nordiska rådets session 2011 antogs en rekommendation om en omstrukturering av Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK) till ett samarbetsorgan. Rekommendationen baserade sig på medborgar- och konsumentutskottets betänkande över ett ministerrådsförslag (B 275). Utskottet har tidigare betonat vikten av att de nordiska insatserna inom jämställdhetsområdet är av hög kvalitet och ger nordisk nytta, och ville därför nära följa processen med omstruktureringen till det nya samarbetsorganet Nordisk information för kunskap om kön (också förkortat NIKK). I ett brev till Nordiska Ämbetsmannakommittén för Jämställdhet (*ÅK-JÅM*) underströk utskottet betydelsen av att det ombildade NIKK måste arbeta i nära kontakt med samhälle, forskare och – inte minst – politiker i Norden, för att därigenom säkra den nordiska nyttan. Hösten 2012 beslutade Nordiska ministerrådet att NIKK skulle placeras på Nationella sekretariatet för genusforskning i Göteborg och att NIKK:s uppdrag innefattar att samla in och förmedla nationell forskning, politik och praktik på jämställdhetsområdet i ett nordiskt perspektiv till en bred grupp av intressenter.

I programmet för Norges ordförandeskap för Nordiska ministerrådet 2012 lyftes mångfaldsperspektivet i den nordiska jämställdhetspolitiken fram. I programmet sades bl.a. att man vill förstärka det nordiska samarbetet om likabehandling oavsett kön, handikapp, ålder, religion, sexuell läggning och etnicitet. Medborgar- och konsumentutskottet välkomnade att det norska ordförandeskapet ville främja en mångfaldsstrategi på nordisk nivå och utvidga jämställdhetsbegreppet till ett jämlikhetsbegrepp, men poängterade samtidigt i sitt inspel till Nordiska rådets budgetgrupp vikten av att avsätta tillräcklig finansiering för detta ändamål.

Övrigt

Medborgar- och konsumentutskottet har under året diskuterat Mittengruppens förslag om en regional strategi för FN-initiativet Alliance of Civilisations (UNAOC). Initiativet inleddes 2005 i syfte att motverka främlingsfientlighet genom att skapa konkreta plattformar för möten mellan olika kulturer, belöna interkulturell innovation och understödja nationella och regionala strategier på området. Hittills har endast Danmark tagit fram en nationell strategi enligt initiativets principer. Utskottet har därför diskuterat vilken konkret verkan och vilka fördelar som de nordiska länderna kan få genom att tillsammans utarbeta en regional strategi inom UNAOC.

Nordiska rådet antog vid sessionen 2010 två rekommendationer om ett gemensamt nordiskt pant- och retursystem. Medborgar- och konsumentutskottet har sedan dess, tillsammans med miljö- och naturresursutskottet och näringsutskottet, arbetat vidare med denna fråga. Det har dock hittills varit svårt att finna en ekonomiskt försvarbar samnordisk lösning. De nordiska regeringarna har hänvisat till att de nationella pantsystemen är för olika för att kunna samordnas och Nordiska ministerrådet har i sitt meddelande anfört att kostnaderna skulle vara för stora i relation till miljönyttan.

I en nyligen presenterad analys, utförd av konsultföretaget Copenhagen Economics, konstateras att en nordisk harmonisering av pant och återvinning av dryckesförpackningar endast skulle vara samhällsekonomiskt lönsam om även gränshandeln med Tyskland och Estland kunde innefattas. Av rapporten framgår att flödena av aluminiumburkar från denna gränshandel till Norden är ca tio gånger större än flödena mellan de nordiska länderna och att stora vinster, såväl ekonomiska som miljö- och energimässiga, skulle kunna göras på sikt om även denna gränshandel inkluderades i harmoniseringen. Medborgar- och konsumentutskottet beslutade att följa upp och diskutera rapportens slutsatser med det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 2013.

Samarbetet 2013

Bland medborgar- och konsumentutskottet prioriteringar för 2013 finns ett stärkt nordiskt konsumentensamarbete för förbättrat konsumentskydd i Norden, mångfald i den nordiska välfärdsmodellen och motverkande av alla former av diskriminering, samt stärkta medborgerliga rättigheter i Norden. Utskottet kommer även att arbeta vidare med självstyre i Norden, urfolkens rättigheter i

Arktis, ett nordiskt/internationellt pantsystem, jämställdhetsfrågor, antibiotikaresistens (One Health), bankavgifter, dubbelt medborgarskap i Norden samt gränshinder på områden med relevans för utskottet.

Medborgar- och konsumentutskottets sommarmöte kommer att äga rum i Flensburg i Schleswig-Holstein. Flensburg är en gränsstad mellan Danmark och Tyskland där den danska minoriteten har ett stort politiskt inflytande. Under sommarresan kommer utskottet att fokusera på frågor som rör självstyre och självständighet samt det regionala arbetet med gränshinder.

Miljö- och naturresursutskottet

Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott ansvarar för ärenden som rör miljö och natur, jord- och skogsbruk, fiske, hållbar utveckling samt energi. Utskottet arbetar särskilt med att verka för ett bestående och vidareutvecklat miljömedvetande i Norden. Den nordiska miljöskyddskonventionen anger att de nordiska länderna ska informera varandra om beslut som kan medföra gränsöverskridande miljöpåverkan.

Svenska medlemmar har under året varit Erik Almqvist (SD), som ersattes av Margareta Larsson (SD) den 19 juni, Anita Brodén (FP), Ann-Kristine Johansson (S), Jan Lindholm (MP) och Cecilie Tenfjord-Toftby (M), som ersattes av Stefan Caplan (M) den 30 oktober. Ann-Kristine Johansson har under året varit utskottets ordförande och Cecilie Tenfjord-Toftby utskottets vice ordförande.

Samarbetet 2012

Utskottet har under året fokuserat på klimat-, transport- och energipolitik, miljöutmaningarna i Östersjön och Arktis, livsmedelsproduktion, nanoteknologi samt rovdjursförvaltning. Vidare har utskottet fortsatt följt översynerna av EU:s fiskepolitik och jordbrukspolitik samt frågan om etablering av ett nordiskt/internationellt pantsystem för flaskor och burkar. Utskottet har sambehandlat ett antal frågor med näringsutskottet.

Utskottet har i vanlig ordning mött de nordiska miljöministrarna i samband med sessionen för en dialog om aktuella frågor. De frågor som diskuterades vid mötet var de nordiska ländernas uppföljning av FN-konferensen om bärkraftig utveckling (Rio + 20), framtidsvisioner för den nordiska miljömärkningen Svanen samt utskottets förslag om ett utvidgat mandat för Nefco. Utskottet mötte också sedvanligt mottagaren av Nordiska rådets Natur- och miljöpris 2012, Olli Manninen, för en dialog om hans insatser för att bevara Nordens skogar och bygga nätverk mellan de nordiska länderna för att mobilisera gräsrotsrörelserna på miljöområdet.

Arktis

I enlighet med presidiets uppmaning till utskotten att komma med inspel till Nordiska rådets temasession om Arktis i Reykjavik i mars utarbetade utskot-

tet två förslag med utgångspunkt i sitt tidigare arbete om sjösäkerheten i regionen och miljöriskerna vid utvinning av olja och gas i Arktis. Utskottet sambehandlade förslagen med näringsutskottet vid ett gemensamt möte i anslutning till temasessionen, varvid det framkom att det finns stora skiljaktigheter både nationellt och politiskt i synen på frågan.

Den kompromiss som nåddes var att rekommendera de nordiska ländernas regeringar att initiera ett närmare arktiskt samarbete om kapacitet och infrastruktur för oljesanering och verka för ett juridiskt bindande avtal på området, att samarbeta om utveckling av nya och säkrare teknologier för utvinning av olja och gas offshore samt att arbeta för ett juridiskt bindande avtal mellan staterna som säkrar att bästa tillgängliga teknologi används. För att öka kunskapen om frågan rekommenderas Nordiska ministerrådet att arrangera ett seminarium om de miljömässiga utmaningarna vid olje- och gasutvinning i den arktiska regionen med ett brett deltagande av intressenter (*rekommendation nr 5/2012 och nr 6/2012*). Seminariet planeras äga rum i anslutning till Nordiska rådets temasession i Stockholm i april 2013.

Transport och infrastruktur

Nordiska rådet antog 2008 en rekommendation till de nordiska regeringarna att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (*rekommendation nr 17/2008*). Av meddelandena med anledning av rekommendationen har det framgått att regeringarna inte anser att det är ändamålsenligt att följa rekommendationen från Nordiska rådet. Detta framkom även vid möte med de nordisk-baltiska transportministrarna 2011 där representanter för Nordiska rådet deltog.

Vid gemensamma möten mellan Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott och näringsutskott har stor enighet rått om att utskotten bör driva på för ett stärkt nordiskt samarbetet på transportområdet. Utskotten tillsatte i januari ett rapportörskap bestående av en ledamot från miljö- och naturresursutskottet, Torstein Rudihagen (A), Norge, och en ledamot från näringsutskottet, Torgeir Trældal (FrP), Norge, för att arbeta vidare med frågan. Rapportörernas ambition har varit att lägga fram förslag som främjar nordiskt transportsamarbete med fokus på utbyggnad av infrastruktur som också bidrar till att reducera transportsektorns negativa inverkan på miljön och reducera utsläpp av klimatdrivande gaser.

Utskottet ställde sig bakom rapportörernas arbete, som utmynnade i en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar att utarbeta en gemensam nordisk strategi för arbetet med utveckling och investeringar i transportinfrastrukturen både till sjöss och till lands. Vidare att utarbeta en gemensam plan för att förbättra förbindelserna mellan de mest folkrika delarna av Norden: Oslo–Göteborg–Malmö–Köpenhamn, Helsingborg–Helsingör och Oslo–Stockholm och en gemensam plan för utbyggnad och drift av järnvägen i norr från Narvik till Kiruna och vidare norrut och in i Finland. För att finansiera utbyggnaden där staterna ingår som partners rekommenderas regeringarna att undersöka olika möjligheter att bygga ut och finansiera de föreslagna pro-

jekten. Nordiska ministerrådet uppmanas uppdra åt relevanta nordiska institutioner att utarbeta en långsiktig samnordisk satsning på forskning och innovation inom transportområdet (*rekommendation nr 27/2012 och nr 40/2012*).

Under utskottens arbete med transportpolitiken har frågan om EU:s svaveldirektiv och konsekvenserna för de nordiska ländernas konkurrensförmåga och en möjlig risk för att transporter flyttas till land diskuterats. Utskotten kommer att behandla frågan närmare under 2013.

Klimat och energi

Utskottet har under året haft fortsatt fokus på klimatfrågan och arrangerade i anslutning till sitt möte i Oslo i januari ett seminarium på temat Nordiskt ledarskap i det globala klimatarbetet. Målet med seminariet var att få en överblick över de förestående utmaningarna och att främja utvecklandet av nya förslag till gemensamma nordiska åtgärder på klimatområdet. Särskilt fokuserades på åtgärder som kan bidra till att mer medel kanaliseras till att finansiera en hållbar energiförsörjning i Norden och främja investeringar i hållbar energiförsörjning i utvecklingsländer.

Som uppföljning av seminariet beslutade utskottet att fortsätta arbeta med frågan om ekonomiska incitament och de samnordiska finansieringsinstitutionernas uppdrag. I samband med sitt sommarmöte mötte utskottet representanter för NIB (Nordiska investeringsbanken), Nefco (Nordiska miljöfinansieringsbolaget) och NDF (Nordiska utvecklingsfonden) för en diskussion om hur dessa kan bidra till ytterligare insatser på klimatområdet.

Utskottets bedömning var att de klimatrelaterade investeringar som NIB, Nefco och NDF har bidragit till har varit framgångsrika och att Norden har en förpliktelse att lära av de positiva erfarenheterna och bygga vidare på den kunskap som finns samlad i de tre institutionerna. Utskottet noterade den positiva utvecklingen av NIB:s utlåning till klimat- och energiprojekt och efterlyste en vidareutveckling av ordningen. Vid mötet framkom att Nefcos mandat enbart omfattar finansiering av projekt med beprövade teknologier. Utskottet önskade därför att Nefco i framtiden även skulle kunna finansiera utveckling av nya teknologier. Utvärderingen av NDF:s verksamhet på klimatområdet hade visat på positiva resultat och utskottet önskade därför stödja en fortsättning av insatserna och att NDF tillförs ytterligare medel för detta ändamål (*rekommendation nr 28/2012 och nr 29/2012*).

Som ett led i utskottets arbete med klimatfrågan deltog Anita Brodén (FP) och Cecilie Tenfjord-Toftby (M) för utskottets räkning i FN-konferensen om bärkraftig utveckling (Rio + 20) för att följa förhandlingarna och delta i de seminarier och diskussioner som ägde rum och föra fram samnordiska ståndpunkter.

Nordiska ministerrådets program och strategier

Under året har utskottet behandlat tre omfattande ministerrådsförslag.

Ministerrådet för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) lade i ett ministerrådsförslag fram ett nytt ramprogram för 2013–2015 med fokus på tre överordnade utmaningar: Konkurrenskraftig produktion, hållbar förvaltning av naturresurserna samt att upprätthålla och utveckla de nordiska välfärdssamhällena.

Miljö- och naturresursutskottet uttalade vid sin behandling av ramprogrammet stöd för visionen om en hållbar och konkurrenskraftig produktion av varor och tjänster grundad på en hållbar utveckling av den nordiska välfärden. Utskottet ansåg att särskild vikt bör läggas vid hållbar användning av naturresurserna som en grundläggande princip samt att prioriteringarna bör preciseras och underströkt att utgångspunkten bör vara ett nordiskt perspektiv. Utskottet pekade på ett antal områden som borde prioriteras: Primärnäringarnas anpassning till klimatförändringen och bidrag till livsmedelssäkerheten både i Norden och globalt, åtgärder för att reducera matspill, utveckling av stödordningarna i jordbruket som instrument för att främja hållbar produktion, kopplingen mellan djurs och människors hälsa, utvecklande av modeller som kan bidra till att lösa konflikter om fiske av de pelagiska fiskebestånden samt framtidssäkring av samarbetet om genetiska resurser i jord- och skogsbruk (NordGen) (*rekommendation nr 32/2012*).

Nordiska ministerrådet har sedan 1998 utarbetat fyraåriga strategier i syfte att främja arbetet med hållbar utveckling i Norden. Ministerrådet lade 2012 fram förslag till en strategi med ett betydligt längre tidsperspektiv, 2013–2025, där även kultur är inkluderad som en viktig dimension. I förslaget till strategi identifieras fem huvudområden: välfärd, ekosystem, klimat, resursanvändning samt utbildning, forskning och innovation. För varje område beskrivs två eller fler målsättningar, totalt 16.

Miljö- och naturresursutskottet har varit huvudansvarigt för behandlingen av ministerrådsförslaget, men eftersom det täcker samtliga fackutskotts sakområden har utskottet hämtat in synpunkter från dessa. På grund av att förslaget överlämnades till Nordiska rådet så sent har näringsutskottet inte haft möjlighet att realbehandla förslaget och avser därför att lyfta fram relevanta substansfrågor vid ett senare tillfälle. Välfärdsutskottet framförde också att den korta tidsfristen inte gett möjlighet till en nödvändig politisk realbehandling. Miljö- och naturresursutskottet anmodar därför ministerrådet att lägga fram förslag till konkreta insatser i form av ministerrådsförslag som behandlas i rådets organ, inte i form av en redogörelse vid sessionen.

I betänkandet uttalas att man finner det intressant att kulturen involveras som ett redskap i strategin och att det är tillfredsställande att mångfald är en del av huvudområdet om de nordiska välfärdssystemen samt att arbetet med mänskliga rättigheter, och inte minst utmaningarna med människohandel, prioriteras. Utskottet pekar på att vikten av att relevanta sektorer vid planeringen tar direkt utgångspunkt i strategin och prioriterar i enlighet med den och förutsätter att en direkt hänvisning till strategin i fortsättningen görs i andra relevanta program. Utskottet noterar vidare att en så omfattande strategi ska revideras vid behov och att detta bör göras minst vart fjärde år. Miljö- och

naturresursutskottet hänvisar till relevanta rekommendationer på klimatområdet, pekar på behovet av att inkludera konsumentaspekten, utmaningen med livsmedelsförsörjning till en växande befolkning, livsmedelssäkerhet och djurhälsa. Utskottet uttrycker särskild tillfredsställelse med förslaget att Nordiska ministerrådets verksamhet ska miljöcertifieras (*rekommendation nr 33/2012*).

Utskottet har också behandlat ministerrådets förslag om miljöhandlingsprogram 2013–2018. Förslaget fokuserar på fyra huvudområden: Grön samhällsutveckling utifrån bärkraftig produktion och konsumtion samt resurseffektivitet och avfall, klimatförändring och luftföroreningar inklusive kortlivade klimatdrivande gaser, biologisk mångfald, ekosystem och havsförsurning inklusive friluftsliv, landskap och kulturmiljö samt hälsa och miljöfarliga kemikalier. Programmet kommer att utvärderas efter tre år.

Utskottet ser förslaget som en ambitiös fortsättning av det framgångsrika samarbetet på miljöområdet och påminner om rekommendationer som rådet antagit av relevans för miljöhandlingsprogrammet, såsom farliga kemikalier, rödlistor över hotade arter och utvinning av olja och gas till havs i Arktis. Utskottet pekar på att atomsäkerhet inte tas upp i punkten om havsmiljö och hänvisar till den aktiva dialog som utskottet har haft med det civila samhället, myndigheter och industri om verksamheten vid Sellafield samt dialogen med ryska parlamentariker om atomavfallet från Sovjettiden. Vidare pekar utskottet på behovet av att stödordningarna i jordbruket anpassas till att stödja arbetet med att uppnå en god ekologisk status i Östersjön. Slutligen emotser utskottet information om resultatet av utvärderingen och eventuella justeringar av programmet (*rekommendation nr 34*).

Möte med nordiska medlemmar av Europaparlamentet

I samband med den öppna processen vid översynen av EU:s fiskepolitik lämnade utskottet ett remissyttrande till EU-kommissionen. Utskottet lyfte fram principen om en ekosystembaserad förvaltning av bestånden, stopp för utkast, regionaliserad förvaltning, effektiva kontrollsystem och särskilda ordningar för kustfisket. Utskottet har också, i samarbete med näringsutskottet, lämnat synpunkter i anslutning till översynen av EU:s jordbrukspolitik där man har lyft fram vikten av att se över stödformerna, säkra bärkraftighet och livsmedelssäkerhet samt pekat på behovet av ökade insatser inom forskning och utveckling. Som en uppföljning av detta mötte utskottet nordiska medlemmar av Europaparlamentet för att diskutera de synpunkter som hade framförts och andra aktuella frågor av intresse för de nordiska länderna, såsom reglerna för offentliga inköp samt EU:s energipolitik. Utskottet avser att fortsätta med denna dialog under 2013.

Samarbetet 2013

Under 2013 kommer utskottet att fokusera på frågor om atomsäkerhet, miljöutmaningarna i Östersjön, energi med särskilt fokus på förnyelsebar energi, avfallshantering och återvinning, uppföljning av Nagoya-beslutet om biolo-

gisk mångfald, livsmedelsproduktion, gruvdriften i Arktis, turismens miljöeffekter, nya teknologier och försiktighetsprincipen samt fortsatt arbete med klimatfrågan.

Näringsutskottet

Nordiska rådets näringsutskott ansvarar för ärenden som rör transportpolitik, forskning och innovation, arbetsmarknad, näringsliv, regionalpolitik och energipolitik. Inom arbetsområdet forskning och innovation finns en egen arbetsgrupp, där medlemmar från både näringsutskottet och kultur- och utbildningsutskottet ingår. Svenska medlemmar i näringsutskottet har under året varit Billy Gustafsson (S) och Jessica Polfjärd (M). Jessica Polfjärd, som varit utskottets ordförande, efterträddes till oktober 2012 av Cecilie Tenfjord Toftby (M) som medlem av utskottet och som dess ordförande.

Samarbetet 2012

Utskottet har under året fokuserat på gränshinder för näringslivet, infrastruktur/transport/sjöfart/energi, grön tillväxt/teknologi och det kunskapsbaserade näringslivet. Dessa är till stora delar tvärsektoriella områden och har stora beröringspunkter med bl.a. miljö- och naturresursutskottet. Utskottet fortsatte därför under 2012 samarbetet med det utskottet och har under året sambehandlat ett antal frågor, bl.a. om Arktis. Det gäller t.ex. medlemsförslaget om ekonomiskt samarbete i Arktis (*rekommendation nr 30/2012*). Utskottet har även haft gemensamma möten med kultur- och utbildningsutskottet, t.ex. i september då en presentation av KreaNord gavs. Näringsutskottet har vidare följt frågor som kultur- och utbildningsutskottet behandlat, som också rör näringsutskottets arbetsområden, däribland det medlemsförslag om ömsesidigt erkännande av yrkesutbildningar i Norden som redovisats i avsnittet Kultur- och utbildningsutskottet ovan.

Djurhållning

Vid sessionen 2012 behandlades ett medlemsförslag om nordiskt utbyte av information om djuruppfödare som har belagts med djurförbud (väckt av Mittengruppen), samt ett medlemsförslag om bättre nordiskt samarbete kring djurvälstånd (*rekommendation nr 26/2012*). Näringsutskottet har behandlat frågan under en längre tid, genom bl.a. skriftliga frågor och nya förslag. I rekommendationen föreslås att Nordiska ministerrådet ska upprätta ett nordiskt system/nätverk, där man utbyter upplysningar om djurmissbruk. Ärendets behandling inleddes med att Roger Pettersson, generalsekreterare för World Society for the Protection of Animals (WSPA) fick företräde för utskottet för att belysa frågan ytterligare. Han uttryckte tillfredsställelse med utskottets förslag om att utöka informationsutbytet mellan länderna, för att minimera risken för att personer som belagts med djurförbud i ett land skaffar djur i ett annat nordiskt land. Det har även ställts en skriftlig fråga i ärendet

till Sveriges regering om säkrande av djurvälstånd (*E 6/2012*), samt en skriftlig fråga till Nordiska ministerrådet i frågan (*E 1/2012*).

Transport och infrastruktur

Som framgått ovan har näringsutskottet och miljö- och naturresursutskottet gemensamt utsett Torstein Rudihagen (miljö- och naturresursutskottet) och Torgeir Trældal (näringsutskottet) till rapportörer med avsikten att främja nordiskt transportsamarbete med fokus på utvecklad infrastruktur, vilket i sin tur ska bidra till att reducera transportsektorns negativa inverkan på miljön. Näringsutskottet önskade särskilt förtydliga sjöfartens betydelse. Man har även tagit upp frågan om finansiering av framtida infrastrukturinvesteringar. Vidare nämns Helsingborg–Helsingör-förbindelsen bland de satsningar som man från utskottets sida menar bör ingå i de framtida infrastrukturprioriteringarna. Frågan om svaveldirektivets implikationer för sjöfarten i Östersjön anser utskottet vara mycket viktig för den ekonomiska utvecklingen i området.

Rapportörerna utarbetade en lägesrapport inför utskottets sammarmöte, som ägde rum på Grönland. De föreslog att de båda berörda utskotten skulle fokusera på ett par konkreta transport/infrastrukturinsatser. Bland annat framhölls en politisk strategi för utveckling och investeringar i transport och infrastruktur av gemensamt nordiskt intresse. Stärkt transportkapacitet kan förbättra områdets konkurrenskraft och riktigt utformad reducera miljö- och klimatpåverkan. Det framhölls också att den nordligaste delen av Skandinavien har en stor potential som råvaruleverantör för både den europeiska och den globala marknaden. Nordiskt samarbete om transporttrutter kan göra utvinning av naturtillgångar mer ekonomisk och säkra miljöriktiga lösningar. Gemensamma nordiska satsningar på forskning/innovation inom transportområdet i syfte att utveckla mer effektiva, säkra och klimatvänliga lösningar för sjö-, land- och lufttransporter ansåg rapportörerna också mycket viktigt.

Rapportörernas arbete låg som grund för utskottsförslag som behandlades gemensamt av näringsutskottet och miljö- och naturresursutskottet. Ett förslag från Socialdemokratiska partigruppen om nordiskt samarbete om infrastruktur och trafikförbindelser mellan de nordiska länderna integrerades i utskottens förslag, som behandlades vid sessionen (*rekommendation nr 27/2012*).

Energi

Näringsutskottet har arbetat aktivt med energifrågor under året. Tillsammans med miljö- och naturresursutskottet utarbetade utskottet ett betänkande över meddelandet från Nordiska ministerrådet rörande rekommendation 22/2011 om utvecklingen av det nordiska elnätet och prisfluktuationer. I betänkandet skriver näringsutskottet och miljö- och naturresursutskottet att de finner meddelandet från de nordiska ländernas regeringar tillfredsställande på samtliga av de punkter som Nordiska rådet har rest i rekommendationen, och rekommendationen anses därför färdigbehandlad. De båda utskotten lade också fram ett betänkande om Nordiska ministerrådets meddelande rörande

rekommendation 23/2011 om energieffektivitet, förnybar energi och energiforskning. Utskotten pekar bl.a. på att EU:s nya direktiv inte är tillräckligt ambitiöst och att de nordiska länderna bör ha mer ambitiösa målsättningar och utveckla en handlingsplan. Utskotten instämmer i Nordiska ministerrådets plan att utreda hur nordiskt näringsliv i största möjliga grad kan utnyttja de möjligheter som skapas genom utbyggnaden av ett Nordsjö-nätverk, men de efterlyser mer konkreta åtgärder inom initiativet Grön tillväxt, något som utskotten gärna ser i form av ett nytt meddelande under 2013.

Ny Nordisk Mode

Näringsutskottet har lagt fram förslag om Ny Nordisk Mode. Cecilie Tenfjord-Toftby (M) var talesperson för utskottet vid sessionen, där förslaget antogs (*rekommendation nr 25/2012*). Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utveckla och starta en gemensam nordisk vidareutbildning för designer, inköpare, kommunikations- och butikspersonal och starta en koordinerande insats för att etablera ett gemensamt nordiskt återanvändningsprogram för kläder och textilvaror samt utveckla ett gemensamt exportinitiativ och nya modeller för Ny Nordisk Mode i ett grönt tillväxtperspektiv.

Nya samarbetsprogram

Billy Gustafsson (S) var talesperson vid sessionen för utskottets betänkande över ministerrådsförslag om nytt samarbetsprogram för ministerrådet arbetsliv för perioden 2013–2016. Utskottet menade att Nordiska rådet/utskottet konsulterats så sent att programmet i realiteten var färdigt och därmed inte möjligt att påverka. Detta togs upp som ett separat och principiellt ärende i samband med att ministerrådsförslaget behandlades under sessionen. Plenarförsamlingen följde utskottets förslag att inte yttra sig i substans över förslaget (*rekommendation nr 35/2012*).

I stället avser utskottet att ta upp vissa substansfrågor i ministerrådsförslaget som nya prioriteringsfrågor i sitt arbetsprogram för 2013. Ett sådant område rör gemensamma åtgärder för att proaktivt få ut fler arbetslösa på den gemensamma arbetsmarknaden, exempelvis genom att avskaffa vissa krav på legitimering av vissa yrkesgrupper, genom att möjliggöra arbetsmarknadspolitiska åtgärder över gränserna (t.ex. praktik) samt genom matchning av arbetskraft och efterfrågan inom hela Norden.

Utskottet behandlade även ministerrådsförslaget om nytt regionalpolitiskt samarbetsprogram för perioden 2013–2016. Plenarförsamlingen ställde sig bakom betänkandet, vari Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att genomföra ministerrådsförslaget om ett nytt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2013–2016, men också att i kommande handlings-/samarbetsprogram ha en mer handlingsorienterad infallsvinkel med tydliga mål och aktiviteter som kan följas upp och utvärderas (*rekommendation nr 31/2012*).

Avgift på finansiella transaktioner

Rekommendation 30/2010 gäller ett nordiskt initiativ för införande av avgift på finansiella transaktioner. Näringsutskottet behandlade ministerrådets meddelande på sitt sommarmöte, och på nytt under septembermötet i Göteborg. Det framkom då önskemål om att länderna tydligare borde redovisa sina motiv för att inte vilja ha avgifter på finansiella transaktioner. Denna information kommer att samlas in och utskottet arbetar vidare med frågan under 2013, varför rekommendationen upprätthölls.

Forskning och innovation

Inom området forskning och innovation har näringsutskottet tillsatt en gemensam arbetsgrupp med kultur- och utbildningsutskottet. Från näringsutskottet ingår Eeva-Johanna Eloranta och Alf Holmelid. Utskottets tidigare ordförande Jessica Polfjärd (M) var också medlem i gruppen tills hon lämnade Nordiska rådet i oktober 2012. Gruppens arbete har redovisats under avsnittet Kultur- och utbildningsutskottet ovan.

Övriga frågor

Näringsutskottet har i vanlig ordning ombetts yttra sig över förslag som behandlas i andra utskott och har bl.a. lämnat synpunkter på ministerrådsförslaget om hållbar utveckling, som primärt behandlats i miljö- och naturresursutskottet (se detta avsnitt ovan). Näringsutskottet har också yttrat sig över ett förslag som behandlats i kontrollkommittén. Förslaget är ett resultat av en undersökning som kontrollkommittén genomförde under 2011 angående rekommendationers effektivitet. Näringsutskottet stödde förslaget och var enigt om att understryka vikten av att förbättra kvaliteten i rekommendationerna.

Medlemmar av Mittengruppen, däribland den svenske ledamoten Anders Andersson (KD), har ställt en fråga till Finlands, Islands, Norges och Sveriges, regeringar, om det finns planer på att skapa nordiska regler som tydliggör bärplockningsföretagens ansvar för utländska bärplockare. Bakgrunden är att bärproducenter i allt större grad anlitar bärplockare från andra länder som inte alltid får tillräcklig information om de lokala förhållandena. Därtill har det funnits direkta inskränkningar av de utländska bärplockarnas rättigheter (som arbetstagare) i de nordiska länderna. I den politiska debatten har det lyfts fram förslag om att begränsa organiserad bär- eller svampplockning genom att göra verksamheten tillståndsbelagd. Näringsutskottet fick ta del av denna skriftliga fråga, eftersom den ligger inom utskottets ansvarsområde.

Samarbetet 2013

Under 2013 kommer utskottet att behålla 2012 års prioriteringar: Gränshinder för näringslivet, infrastruktur/transport/sjöfart/energi, grön tillväxt/teknologi och det kunskapsbaserade näringslivet. Därutöver kommer utskottet bl.a. att arbeta med frågor kring genomförandet av EU:s svaveldirektiv som en del av

transport/sjöfartsfrågan. Utskottet planerar också att utarbeta ett förslag som rör arbetsmarknaden, däribland hur man kan säkra de nordiska samhällenas kompetensförsörjning i framtiden. Gemensamma åtgärder för att få ut fler arbetslösa på den gemensamma arbetsmarknaden kommer också att vara en prioriterad fråga. Utskottet har mottagit nya medlemsförslag som utskottet kommer att behandla under 2013, bl.a. förslag rörande smarta elnätverk som ska behandlas tillsammans med miljö- och naturresursutskottet. Näringsutskottets sommarmöte 2013 kommer att hållas på Åland.

Välfärdsutskottet

Välfärdsutskottet arbetar med frågor inom välfärdsområdet, såsom hälso- och sjukvård, socialpolitik, arbetsmarknadsfrågor, alkohol och narkotika samt bostäder och byggande. Andra områden som behandlas rör barn- och ungdomsfrågor, familj och handikappfrågor.

Svenska medlemmar har under året varit Christer Adelsbo (S), Anders Karlsson (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Anders Andersson (KD).

Samarbetet 2012

Välfärdsutskottet har sedan 2008 valt att varje år fokusera sitt arbete på ett särskilt huvudtema. Detta har visat sig vara en konstruktiv och effektiv metod som medger en grundlig och systematisk genomlysning av ett speciellt område. År 2012 koncentrerade utskottet sitt arbete på nordisk alkohol- och tobakspolitik med särskild inriktning på unga. De nordiska länderna har generellt sett en tämligen restriktiv politik när det gäller både alkohol och tobak, men trots detta ökar konsumtionen av dessa varor i vissa åldersgrupper. Utskottet ansåg att detta är en oroande utveckling och man ville därför närmare studera detta område med betoning på folkhälsa, socialt ansvar och förebyggande åtgärder.

Utskottet uppmärksammade även den ökande diagnostiseringen av adhd av barn och unga i Norden och vilka konsekvenser den allt generösare medicineringen eventuellt kan få på sikt. Gränshindersfrågor på hälso- och socialområdet, den nordiska välfärdsmodellen, patientsäkerhet, äldres hälsa och demografins utmaningar är exempel på andra områden som välfärdsutskottet arbetade med under året.

Huvudtema 2012

Varje år avlider omkring 2,5 miljoner människor i världen till följd av alkoholmissbruk. Antalet dödsfall som orsakas av rökning beräknas till ca 6 miljoner människor. Även i Norden är både det mänskliga lidandet och de ekonomiska skadeverkningarna till följd av alkohol och tobak betydande, detta trots att de nordiska länderna har bland de mest effektiva modellerna när det gäller att begränsa dessa. Enbart i Sverige är alkohol orsaken till omkring 4 500 dödsfall varje år samtidigt som rökning årligen skördar ca 4 000 liv.

Dessutom lider över en halv miljon människor i Sverige av någon form av alkoholmissbruk (Missbruksutredningen, SOU 2011:35). I förhållande till folkmängd är situationen likartad i de övriga nordiska länderna.

Mot denna bakgrund beslutade välfärdsutskottet att huvudtemat för 2012 skulle vara Nordisk alkohol- och tobakspolitik i ett folkhälsoperspektiv med särskilt fokus på socialt ansvar, marknadsföring, påverkan och attityder. Med hänvisning till temats vidd och problematik beslutade välfärdsutskottet att liksom tidigare år utse en arbetsgrupp med mandat att presentera ett underlag till utskottsförslag som kunde godkännas och läggas fram inför Nordiska rådets 64:e session i Helsingfors. Från den svenska delegationen ingick Anders Andersson (KD), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Christer Adelsbo (S) i arbetsgruppen.

Under året träffade utskottet en rad experter, forskare och sakkunniga samt representanter för relevanta statliga myndigheter. När det gällde åtgärder för att försöka minska konsumtionen av alkohol och tobak fanns det en bred samsyn om att pris och tillgänglighet är de två huvudfaktorer som är de mest effektiva, medan upplysning och informationskampanjer i samma syfte har visat sig ha ingen eller en mycket liten påverkan på människors beteende. Ett stort problem, inte minst bland den yngre befolkningen, är marknadsföring och reklam på internet, där de flesta experter är överens om att det måste till betydligt mer restriktiva lagar och bestämmelser än de som existerar i dag. När det gällde attityden till alkohol framkom det att befolkningen i Norden är betydligt mer liberal i dag än tidigare. En jämförande studie visar att det alkoholintag som 1964 ansågs vara missbruk, numera ses som ett tämligen normalt bruk av alkohol. De förändrade normerna i våra nordiska samhällen beror bl.a. på att vi genom åren har anammat ett mer ”kontinentalt” drickande, med t.ex. vin i samband med måltid även under vardagar, något som tidigare inte var lika accepterat.

Utskottets sommarresa förlades till Bryssel och Genève i syfte att få information om EU:s alkohol- och tobakspolitik respektive WHO:s globala strategi för reduktion av alkoholmissbruk. Utskottet träffade bland andra professor Thomas F. Babor som är medförfattare till boken *Alkohol, ingen vanlig vara* samt Mariann Skar, generalsekreterare på Eurocare (*European Alcohol Policy Alliance*) samt ett antal experter på WHO. Det fanns en enighet om att en ökad liberalisering av alkoholmarknaden är fel väg att gå om man vill få ned alkoholkonsumtionen. De framhöll tvärtom begränsad tillgänglighet, högre priser, reklamförbud och varningstexter på flaskor och förpackningar som exempel på åtgärder för att få ned förbrukningen av såväl alkohol som tobak. Ett statligt spritmonopol, enligt den nordiska modellen, ansågs vara den mest effektiva modellen för en kontrollerad försäljning av alkohol.

Välfärdsutskottets arbete med detta tema utmynnade i ett förslag med 12 punkter där man bl.a. rekommenderar Nordiska ministerrådet att överväga ett totalförbud mot reklam och marknadsföring för alkohol riktat mot unga i de nordiska länderna, att införa alkoholstraff i de nordiska länderna, att

igångsätta ett arbete om ett tobaksfritt Norden 2040, att öka samarbetet med FN, WHO och EU för att stärka folkhälsan genom förebyggande av alkohol- och tobaksskador samt att arbeta för en alkoholgräns på 0,2 promille i blodet vid framförande av alla slags motordrivna fordon i Norden (*rekommendation nr 36/2012*).

Hälso- och socialfrågor

Allt fler barn och ungdomar i Norden får diagnosen adhd (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), en form av neurologisk störning som yttrar sig i bland annat hyperaktivitet och koncentrationsstörningar. Medicineringen av dem som får denna diagnos ökar generellt i Norden, även om det finns stora skillnader både mellan länderna och regionalt inom länderna. Välfärdsutskottet beslutade sig för att titta närmare på orsakerna till denna utveckling, och man hade under året ett antal möten med läkare, forskare och andra sakkunniga på detta område. Det fanns enligt experterna ingen entydig förklaring till att antalet diagnoser stiger, men en orsak kunde vara att forskningen och därmed även kompetensen inom vården ökar, vilket medfört att fler unga kan fångas upp. Det framhölls att de nordiska länderna har väl fungerande hälsoregister som möjliggör diagnostisering och behandling av adhd, men att ett tätare samarbete mellan länderna skulle vara till stor nytta för den fortsatta forskningen på området.

Välfärdsutskottets arbete med dessa frågor resulterade i ett utskottsförslag där man bl.a. rekommenderar Nordiska ministerrådet att utveckla kunskapen i Norden om långtidsverkan av medicinering och psykosocial behandling av adhd, att utveckla nordiska riktlinjer för diagnostisering och behandling av adhd, att kartlägga orsakerna till de stora skillnaderna i adhd-medicinering i Norden samt att genomföra en nordisk konferens om adhd-diagnostisering och medicinering (*rekommendation nr 37/2012*).

Välfärdsutskottet behandlade under året ett medlemsförslag väckt av Cristina Husmark Pehrsson (M) och Siv Fridleifsdóttir (F) om kultur och hälsa i nordiskt samarbete. Bakgrunden till förslaget var den nordiska konferensen Kultur för livet i Malmö 2011 där man pekade på kopplingen mellan kultur och hälsa som en viktig faktor i en framtidsinriktad politik för hälsa, välfärd och livskvalitet. Utskottet konstaterade att förslaget pekade på ett viktigt område att arbeta vidare med, och man betonade speciellt betydelsen i att använda sig av och vidareutveckla de strukturer som redan existerar inom det nordiska samarbetet. I förslaget, som antogs på sessionen i Helsingfors, rekommenderas ministerrådet bl.a. att avsätta nödvändiga medel för etablering av en nordisk koordinerings/nätverksfunktion för kultur- och hälsosatsningen för en försöksperiod på tre år mellan 2012 och 2015, med sikte på en framtida förankring och vidareutveckling av det nordiska samarbetet på området och att införa kultur och hälsa som ett programområde inom Nordiska ministerrådets satsning på hälsa och välfärd, med särskilt fokus på forskning, utbildning och erfarenhets- och kunskapsförmedling (*rekommendation nr 39/2012*).

Nordiska Handikappolitiska Rådet (NHR) är ett rådgivande och policy-skapande organ under Nordiska ministerrådet, som ska stärka det funktionshinderspolitiska arbetet genom nordisk samverkan och utbyte av erfarenheter. Välfärdsutskottet har tidigare haft synpunkter på hur NHR fungerat och särskilt betonat bristen på politisk genomslagskraft och avsaknaden av kopplingar till den politiska nivån och frivilliga organisationer. Ministerrådet genomförde 2009 en utvärdering av verksamheten på NHR i syfte att belysa rådets funktion och resultat och för att få inspel till nödvändiga förändringar rörande rådets arbete. Utvärderingen ledde fram till ett ministerrådsförslag (B 283/välfärd), där det föreslås att Nordens Välfärdscenter (NVC) får ett överordnat ansvar för arbetet med funktionshinder, att ett nytt råd bestående av oberoende experter bildas samt att en treårig handlingsplan utarbetas. Utskottet konstaterade att omorganiseringen innebär en klarare rollfördelning och en effektivisering av det nordiska samarbetet rörande funktionshinder. Eftersom ministerrådets arbete med omorganisationen inte var helt slutfört till Nordiska rådets session 2012 i Helsingfors, flyttades den slutliga behandlingen av förslaget fram till 2013.

Välfärdsutskottet diskuterade under året vilka områden man ville se prioriterade i Nordiska ministerrådets budget för 2013 inom hälso- och socialområdet. Utskottet ansåg att välfärdsfrågor borde betonas i budgeten, med större satsningar på bl.a. Nordens Välfärdscenter. I sitt yttrande till budgetgruppen lyfte utskottet fram ungas situation på arbetsmarknaden, social dumping, sällsynta diagnoser, högspecialiserad behandling samt en nordisk storsatsning inom välfärd och hälso- och socialområdet. Utskottet såg fram emot en konstruktiv dialog med det svenska ordförandeskapet i denna process och välkomnade ett uttalande från de nordiska statsministrarnas möte i juni om ett utvidgat samarbete inom hälsosektorn i Norden där man i högre grad än tidigare vill utnyttja kapaciteten över de nordiska gränserna.

Välfärdsområdet

Välfärdsutskottet anordnade i början av året seminariet *Framtidens välfärd i Norden* där ett antal experter och forskare analyserade de ekonomiska och sociala utmaningar som de nordiska länderna står inför. Under seminariet framkom bl.a. att det 2030 kommer att finnas 50 procent fler personer i Norden som är över 65 år och att hälften av alla flickor som föds i dag förväntas uppnå en ålder av 100 år. Detta kommer att ställa stora krav på våra samhällen, inte minst inom omsorgs- och sjukvårdssektorn som redan i dag är hårt belastad. Det betonades att de nordiska länderna har breda kunskaper när det gäller teknologi och innovationer inom välfärdssektorn. Ett mer utvecklat samarbete, både mellan länderna och mellan olika sektorer inom länderna, kommer dock att bli nödvändigt i framtiden.

Välfärdsutskottet har under ett antal år haft en god kontakt med Baltiska församlingen på hälso- och socialområdet och då särskilt genom arbetsgruppen *Task Force for Health* som existerat sedan 2010. Utskottet hade därför bjudit in ordföranden i Baltiska församlingens välfärdsutskott, Gedi-

minas Navaitis, som informerade om samarbetet mellan de baltiska länderna på området. Han lyfte bl.a. fram gemensamma medicinska center med specialistkompetens, ett gemensamt system för statliga upphandlingar av mediciner och medicinsk utrustning samt en koordinering av akutsjukvård i de baltiska gränsstäderna.

Arktis

Nordiska rådet arrangerade i mars 2012 en temasession om Arktis i Reykjavik. Samtliga fackutskott i rådet ombads inför sessionen att lägga fram förslag med bäring på temat. Valfärdsutskottet diskuterade detta vid sitt möte i januari och beslutade att fokusera på frågor som rörde de sociala och hälsomässiga aspekterna och de framtida utmaningarna för befolkningen i Arktis. Vid valfärdsutskottets möte i mars godkändes det utkast till förslag som utarbetats av sekretariatet. Det fanns dock en generell uppfattning bland utskottets medlemmar att man inte hade haft tillräckligt med tid till att sätta sig in i det digra bakgrundsmaterial som låg till grund till förslaget och att en bättre förankring hade varit önskvärd.

Utskottets förslag ledde till två rekommendationer i vilka Nordiska ministerrådet uppmanas att bl.a. arbeta för att stödja arbetet i Arktiska rådet med utvecklingen av principer för Corporate Social Responsibility (CSR) i Arktis (*rekommendation nr 7/2012*) och att de nordiska ländernas regeringar, i enlighet med uppmaningarna i Nuukavtalet, utarbetar en åtgärdsplan i samarbete med relevanta aktörer i det arktiska arbetet om hur framtida utmaningar i förhållande till Arktis strategiska läge, klimatförändringar, hälsa och andra faktorer ska hanteras (*rekommendation nr 8/2012*).

Samarbetet 2013

Valfärdsutskottets huvudtema för 2013 kommer att inrikta sig på vilka åtgärder som hjälper unga arbetslösa in i arbetslivet, med en bred inriktning på offentlig-, privat- och frivilligsektorerna. Utskottet kommer även att titta närmare på vilka konsekvenser – både sociala och ekonomiska – för samhället som en hög arbetslöshet bland unga människor får. Ett antal kommuner i Sverige arbetar sedan ett antal år med sociala investeringsfonder som syftar till att aktivt stötta människor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Utskottet beslutade därför att sommarmötet skulle äga rum i Göteborg med omnejd där ett flertal projekt inom detta fält pågår.

Utöver huvudtemat kommer utskottet att arbeta vidare med alkohol- och tobakspolitik, gränshinder på hälso- och socialområdet, den nordiska välfärdsmodellen samt problematiken kring de ökande adhd-diagnoserna i Norden. Social dumping, ett nordiskt elektroniskt register för legitimerad hälso-personal, högspecialiserad behandling och demografins utmaningar är andra frågor kommer att behandlas under året.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar parlamentarisk kontroll över verksamhet som finansieras med gemensamma medel, liksom annan granskning som plenarförsamlingen beslutar. I huvudsak rör det sig om verksamhet som helt eller delvis finansieras via Nordiska ministerrådets budget. Däri ingår också de nordiska institutionerna. Vidare kan kontrollkommittén avge utlåtande till Nordiska rådets presidium i frågor som rör tolkning av Helsingforsavtalet, andra avtal om nordiskt samarbete, rådets arbetsordning och andra interna bestämmelser.

Den nya arbetsordning som tillämpas fr.o.m. 2012 innebär en viss ändring såtillvida att det nu sägs att det är till presidiet sådana utlåtanden ska avges. Den tidigare formuleringen lämnade öppet för utlåtanden även till utskott eller till plenarförsamlingen.

Varje land ska ha minst en representant i kontrollkommittén. Plenarförsamlingen har därutöver lagt vikt vid att samtliga partigrupper ska vara representerade, vilket varit fallet under 2012. Kontrollkommittén består av en ordförande, en vice ordförande samt fem medlemmar. Till skillnad från vad som gäller för övriga rådsorgan ska, enligt den nya arbetsordningen, var och en av dessa ha en personlig ersättare. Svenska medlemmar under 2012 har varit Billy Gustafsson (S) och Anders Andersson (KD). Ersättare har varit Christer Adelsbo (S) respektive Jan Lindholm (MP).

Kontrollkommitténs ledamöter är även ledamöter av utskott i Nordiska rådet. (Den som är eller närmast föregående år varit ledamot av presidiet kan däremot inte ingå i kontrollkommittén.) Kommitténs möten hålls därför i regel strax före eller efter Nordiska rådets utskottsmöten, och på samma ort som dessa. Under 2012 har kontrollkommittén hållit fem möten, varav ett (i maj) utan samband med utskottsmöten.

Kontrollkommitténs verksamhet 2012

Kontrollkommittén har vissa fasta uppgifter, som att granska danska Rigsrevisionens berättelser om revisionen av Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens räkenskaper och verksamhet. Därutöver kan kontrollkommittén på begäran av andra rådsorgan eller på eget initiativ genomföra särskilda granskningsuppgifter.

Under 2011 inledde kontrollkommittén ett granskningsprojekt som syftade till att utreda vilken effekt Nordiska rådets rekommendationer får och vilka faktorer som påverkar om och hur de genomförs. En oberoende konsult anlätades för att samla in och analysera uppgifter om genomförandet av 25 slumpvis utvalda rekommendationer som antagits under 2005–2009. Konsultrapporten, som överlämnades till kontrollkommittén i början av 2012, gav bl.a. vid handen att dels rekommendationernas utformning, dels ledamöternas intresse och möjlighet att följa upp dem på politisk nivå var viktiga för att nå avsett resultat. Rapporten diskuterades under 2012 och resulterade i ett förslag från kontrollkommittén till årets session. Förslaget, som antogs, omfattar

åtgärder i utskottsarbetet och på sekretariatsnivå, liksom vissa rekommendationer till Nordiska ministerrådet (internt beslut 2/2012 respektive rekommendation nr 19/2012).

Den systematiska genomgång av de nordiska institutionerna som kontrollkommittén inledde 2011 har fortsatt. Avsikten har inte varit att genomföra egentliga utvärderingar av respektive institution, utan snarare att få en överblick över den nordiska verksamhet som bedrivs av institutionerna sammantagna. En nyckelfråga har också varit att se på de olika institutionernas arbete i förhållande till begreppet ”nordisk nytta”. I samband med institutionsbesöken görs observationer som sammanfattas i en kort rapport. Besöken kan leda till att kontrollkommittén ber om fördjupade svar på vissa frågor, eller föreslår en mer grundlig utvärdering. Under 2011 besöktes fem institutioner, och under 2012 sex sådana, nämligen Norden hus i Island och Nordisk vulkanologisk center, Kulturkontakt Nord, Nordiska miljöfinansieringsbolaget, Nordiska hälsovårdshögskolan och Nordicom (Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning). Denna besöksverksamhet avses fortsätta under 2013.

Kontrollkommittén genomförde under 2012 en översyn av Nordiska rådets stöd till partigrupperna och till medlemmar som inte ingår i någon partigrupp. Utöver en allmän genomgång av reglerna har syftet varit att sammanföra olika bestämmelser och beslut till ett samlat regelverk som anger att partistödet ska användas för verksamhet som är relevant för Nordiska rådet och tydliggör att medlen ska förvaltas och redovisas på tillfredsställande sätt. Kontrollkommitténs förslag antogs av presidiet i december 2012 och trädde i kraft den 1 januari 2013.

Varje år, så också 2012, bereder kontrollkommittén plenarförsamlingens behandling av den danska Rigsrevisionens berättelser över revisionen av Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens räkenskaper för föregående år. Kontrollkommittén kunde i sitt betänkande konstatera att Rigsrevisionen inte framfört några väsentliga anmärkningar i sin rapport om Nordiska ministerrådets räkenskaper för 2011. Detsamma gällde Nordiska rådets räkenskaper för 2011. Inte heller Rigsrevisionens rapport till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet om revisionen av Nordiska kulturfondens verksamhet för 2011 innehöll några allvarliga anmärkningar. Emellertid noterade kontrollkommittén att det finns en viss överlappning mellan kulturfondens verksamhet, det stöd som lämnas av Kulturkontakt Nord och via Nordiska ministerrådets stödordningar på kulturområdet. Mot den bakgrunden menade kontrollkommittén att det borde övervägas om ett tätare samarbete dem emellan skulle kunna ge effektivitetsvinster.

Kontrollkommitténs verksamhet 2013

Kontrollkommittén har som nämnts ett antal årligen återkommande uppgifter. Därutöver avser kommittén att fortsätta sitt program för systematiska besök hos de nordiska institutionerna och följa upp de observationer som görs i det sammanhanget.

Kommittén har vänt sig till presidiet, utskotten och delegationerna för att samla in eventuella kommentarer om möjliga granskningsuppgifter för 2013. Kontrollkommittén har valt ut några av de idéer som inkommit, bl.a. rörande roller och ansvarsfördelning mellan å ena sidan styrelserna för enskilda nordiska institutioner och å andra sidan tjänstemännen i Nordiska ministerrådets sekretariat och berörda nationella departement. Kommittén har givit sekretariatet i uppdrag att utarbeta utkast till planer för hur dessa granskningsuppgifter skulle kunna genomföras. Det slutliga urvalet av granskningsuppgifter väntas i april 2013.

7 Den parlamentariska Östersjökonferensen

Östersjösamarbetet på parlamentarisk nivå äger rum inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC). Samarbetet syftar till att främja den parlamentariska dialogen i Östersjöregionen, på såväl nationell som regional nivå, och till att påverka utvecklingen av det samarbete som bedrivs av regeringarna genom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS). Syftet med det parlamentariska samarbetet är vidare att uppmärksamma och driva frågor av betydelse för Östersjöregionen samt att stödja olika initiativ som främjar en miljömässigt och socialt hållbar utveckling i regionen.

Den parlamentariska Östersjökonferensen arrangerades för första gången 1991 och har därefter ägt rum en gång per år, vanligen i slutet av augusti. Till konferensen inbjuds elva nationella parlament, elva regionala parlament och fem internationella organisationer samt ett antal frivilligorganisationer. Konferensen behandlar frågor som från tid till annan bedöms särskilt viktiga för Östersjöområdet. På senare år har främst miljö, energi, arbetsmarknad, rättsligt samarbete, hälsa, välfärd och sjösäkerhet stått på dagordningen. Samarbetet tjänar också som ett viktigt forum för kontakter mellan Ryssland och EU:s medlemsstater i regionen, och det bidrar till ett ökat informationsutbyte och nätverksbyggande mellan parlamentariker från samtliga Östersjöländer.

I den parlamentariska Östersjökonferensen deltar riksdagen med en delegation som består av upp till fem ledamöter. Riksdagen beslutar för varje mandatperiod hur delegationen ska vara sammansatt. Innevarande mandatperiod, liksom föregående, är den partipolitiska fördelningen tre för alliansen och två för oppositionen. Inför varje konferens hämtas nomineringar från partigrupperna in, varefter talmannen fastställer delegationens sammansättning.

Permanent kommittén

Den permanenta kommittén är konferensens fasta politiska organ. Kommittén har som främsta uppgift att i samarbete med värdlandet förbereda den årliga konferensen och att förbereda och följa upp den parlamentariska Östersjökonferensens resolutioner. Den permanenta kommittén samarbetar med Östersjöstaternas råd (CBSS), regeringarnas organ för samarbetet mellan Östersjöländerna, och har även kontakter med andra relevanta organisationer som är verksamma i regionen. Vidare svarar den permanenta kommittén för konferensens finansiering och administration.

Nordiska rådet har tidigare svarat för konferensens sekretariatsfunktion. Genom en överenskommelse 2011 finansieras dock fr.o.m. 2012 även sekretariatsfunktionen genom den s.k. gemensamma finansieringsmekanismen. Denna mekanism är en fördelningsnyckel enligt vilken de deltagande parlamenten täcker samtliga kostnader som ingår i budgeten för BSPC. Nordiska

rådet bidrar dock fortfarande med lokal och viss administrativt stöd till BSPC-sekretariatet.

Genom det beslut om ny arbetsordning som fattades av den parlamentariska Östersjökonferensen i augusti 2011 har den permanenta kommittén under 2012 bestått av representanter för samtliga de nationella och regionala parlament som deltar, samt därutöver en representant vardera för Nordiska rådet, Europaparlamentet och Baltiska församlingen. Kommittén har, i enlighet med tidigare praxis, mötts fyra gånger under 2012, varav en i samband med själva konferensen. Fram till oktober 2012 var Hans Wallmark (M) den svenska riksdagens representant i den permanenta kommittén, med Maria Stenberg (S) som suppleant. Han ersattes därefter av Cristina Husmark Pehrsson (M) som ordinarie ledamot, medan Maria Stenberg (S) fortsatte som suppleant.

Konferensen i S:t Petersburg 2012

Den 21:a parlamentariska Östersjökonferensen ägde rum i S:t Petersburg den 26–28 augusti 2012 på temat Energi, ekologi och social välfärd: Samarbete för en hållbar utveckling av Östersjöregionen. Mer än 200 parlamentariker, experter och företrädare för olika organisationer deltog. Talmannen i Ryska federationens дума (underhus) Sergej Narysjkin hade sänt en välkomsthälsning till deltagarna, men eftersom han inte kunde vara närvarande personligen öppnades konferensen av förste vice talmannen Ivan Melnikov.

Från riksdagen deltog Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Göran Lindell (C), Walter Mutt (MP), Lars Tysklind (FP) och Hans Wallmark (M). Därutöver deltog Åsa Torstensson (C) och Cecilie Tenfjord-Toftby (M) som representanter för Nordiska rådet och Johan Linander (C) i egenskap av Östersjökonferensens rapportör för frågor om civil säkerhet (främst människohandel).

Konferensen hölls i form av fyra sessioner som tog upp ett brett spektrum av aktuella samarbetsfrågor i Östersjöregionen: regionalt partnerskap och gränssamarbete, EU:s nordliga dimension och Östersjöstrategi, samarbete om miljö och energi, en säker och frisk Östersjö, samt hälsa, social välfärd och ekonomisk utveckling. Ett flertal av de svenska deltagarna höll inledningsanföranden eller inlägg under olika dagordningspunkter. Konferensen avslutades som brukligt med att deltagarna antog en resolution (bilaga 4).

I och med konferensen avslutades ordförandeperioden för Valentina Pivnenko, Ryska federationens дума. Hon prisades för ett skickligt och väl genomfört ordförandeår. Konferensen valde Laine Randjärv, Estland, till ny ordförande för BSPC fram till nästa konferens, som hålls i Pärnu den 25–27 augusti 2013.

Östersjökonferensens arbetsgrupper

Den permanenta kommittén är sammansatt av parlamentariker med varierande bakgrund och ämnesmässig inriktning. Mot den bakgrunden beslöt den parlamentariska Östersjökonferensen 2009 att bilda två särskilda arbetsgrup-

per av parlamentariker som var inriktade på frågor om integrerad havspolitik respektive civil säkerhet och trafficking. Tanken var att dessa skulle föra en fördjupad diskussion på dessa sakområden och utarbeta rapporter med förslag till åtgärder.

Efter att de båda arbetsgrupperna lämnat delrapporter vid konferensen i Mariehamn i augusti 2010, behandlades deras slutrapporter vid den parlamentariska Östersjökonferensen i Helsingfors 2011. Därmed var arbetsgruppernas uppdrag avslutade. Den permanenta kommittén ansåg emellertid att Östersjökonferensen även fortsättningsvis borde följa utvecklingen på de sakområden arbetsgrupperna behandlat och utsåg därför i november 2011 två rapportörer för temat integrerad havspolitik och två för civil säkerhet. En av de båda sistnämnda rapportörerna är Johan Linander (C). Under 2012 har rapportörerna alltså följt utvecklingen inom Östersjöområdet i dessa frågor, representerat BSPC på vissa möten och konferenser om dem, samt rapporterat till den årliga Östersjökonferensen eller till den permanenta kommittén om utvecklingen.

Den permanenta kommittén ansåg att erfarenheterna av att tillsätta särskilda arbetsgrupper var goda. Arbetsgrupperna är öppna för samtliga parlament och parlamentariska organisationer som deltar i Östersjökonferensen, även om endast de som har intresse av det aktuella sakområdet utser medlemmar till dem. Mot denna bakgrund beslöt den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen 2011 dels att tillsätta en ny arbetsgrupp på temat ”grön tillväxt inklusive energieffektivitet”, dels om mandat för den arbetsgruppen. Den permanenta kommittén utsåg i november 2011 riksdagsledamoten Cecilie Tenfjord-Toftby (M), som i arbetsgruppen representerar Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott, till ordförande. Riksdagsledamoten Ingela Nylund Watz (S) utsågs senare att representera riksdagen. Efter ett första, konstituerande, möte i Stockholm i december 2011 har arbetsgruppen mötts fyra gånger under 2012. Ordföranden Cecilie Tenfjord-Toftby (M) presenterade en delrapport vid konferensen i S:t Petersburg i augusti 2012, och avsikten är att arbetsgruppens slutrapport ska föreligga vid den parlamentariska Östersjökonferensen i Pärnu, Estland, 2013.

8 Den arktiska parlamentarikerkonferensen

Sedan starten har miljöfrågor och effekterna av klimatförändringarna varit i fokus för det arktiska parlamentarikersamarbetet. Under senare år har samarbetet även fokuserat på den civila säkerheten i regionen, befolkningens hälsotillstånd, ekonomisk utveckling och ett bärkraftigt utnyttjande av naturresurserna. Den nära samverkan mellan den politiska dimensionen och den vetenskapliga dimensionen innebär att forsknings- och utbildningsfrågor får stor uppmärksamhet. Ursprungsbefolkningarna i regionen deltar i samarbetet i egenskap av ”Permanent Participants”, vilket säkerställer ett brett deltagande i samarbetet. Det ökande intresset för den arktiska regionen i både de nationella parlamenten och Europaparlamentet har återspeglats i arbetet inom ramen för det arktiska parlamentarikersamarbetet.

Den första konferensen hölls 1993 i Reykjavik. Den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region [CPAR]), utgörs av delegationer utsedda av parlamenten i Danmark, Finland, Island, Kanada, Norge, Ryssland, Sverige och USA samt Europaparlamentet och representanter för ursprungsbefolkningarna i regionen. Konferensen äger rum vartannat år. Den tionde arktiska parlamentarikerkonferensen arrangerades i Akureyri den 5–7 september 2012. Riksdagen har ingen permanent arktisk delegation utan utser för varje konferens en delegation bestående av fem ledamöter enligt den partipolitiska fördelning som fastslås av riksdagsstyrelsen för varje mandatperiod. Under mandatperioden är fördelningen tre ledamöter för Alliansen och två för den rödgröna oppositionen.

Den permanenta arktiska parlamentarikerkommittén (SCPAR)

Den permanenta arktiska parlamentarikerkommittén (Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region [SCPAR]) bildades 1994 och är det organ som upprätthåller arbetet och verkställer besluten mellan konferenserna samt förbereder nästa konferens. I egenskap av observatör följer kommittén Arktiska rådets arbete på nära håll. I kommitténs möten deltar även representanter för ursprungsbefolkningarna samt observatörer. Svensk medlem i den arktiska parlamentarikerkommittén har varit Ann-Kristine Johansson (S) och svensk suppleant Anita Brodén (FP).

Den permanenta kommittén har hållit fem möten under året, varav två i samband med konferensen. Vid årets första möte, som ägde rum i Stockholm i februari, var huvudfrågan det svenska ordförandeskapet för Arktiska rådet 2011–2013 och hur arbetet framskred. Utrikesminister Carl Bildt mötte kommittén för en uppskattad dialog om utmaningarna för regionen och Arktiska rådets framtida roll. Vidare fick kommittén en presentation av svensk polarforskning både ur ett historiskt perspektiv och i nutid.

Kommittén har under året slutfört arbetet med frågan om det ökande internationella intresset för regionen och hur Arktiska rådets roll som huvudaktör i

frågor som rör regionen kan stärkas. Vidare har kommittén fortsatt att fokusera på frågor om hållbart utnyttjande av naturresurserna, utbildnings- och forskningsfrågor, klimatförändringens påverkan på bl.a. befolkningens hälsotillstånd och den ekonomiska utvecklingen i regionen. Att kommittén inom sig utsett särskilda rapportörer för olika frågor har medfört stort engagemang och fördjupning i frågorna.

Den permanenta kommittén har en nära dialog med forskningsmiljöer med inriktning på den arktiska regionen, särskilt verksamheten vid det virtuella arktiska universitetet University of the Arctic (UA). Kommittén arrangerade i anslutning till den stora konferensen inom ramen för det internationella polaråret (International Polar Year) i Montreal i april ett sidoparrangemang där kommitténs rapport Arctic Governance presenterades. I anslutning till mötet i Nuuk i juni mötte kommittén styrelsen för University of the Arctic för en dialog om frågor av gemensamt intresse. I anslutning till konferensen i Akureyri mötte kommittén representanter för observatörerna till kommitténs och Arktiska rådets arbete.

Den tionde arktiska parlamentarikerkonferensen

Den tionde arktiska parlamentarikerkonferensen ägde rum i Akureyri den 5–7 september 2012 och samlade drygt hundra deltagande parlamentariker, experter och representanter för urbefolkningen i den arktiska regionen och observatörer till konferensen och Arktiska rådet. Svenska deltagare i konferensen var Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Anita Brodén (FP), Johan Johansson (M), Helena Leander (MP) och Maria Stenberg (S). Dessutom deltog Ann-Kristine Johansson i konferensen i egenskap av svensk medlem av SCPAR.

Konferensen hade tre huvudteman: Förvaltningen av Arktis och Arktiska rådets roll, ekonomisk utveckling och företagande i regionen samt den mänskliga dimensionen och samspelet mellan forskning, befolkning och samhällen i regionen. Konferensen öppnades av Alltingets talman Ásta Ragnheiður Jóhannesdóttir. Den isländske utrikesministern Össur Skarphéðinsson pekade på regionens växande betydelse. Ambassadör Gustaf Lind presenterade det svenska ordförandeskapet för Arktiska rådet 2011–2013 och resultaten av arbetet så långt.

Under det första temat presenterade Ann-Kristine Johansson, i egenskap av kommitténs rapportör för frågan om förvaltningen av Arktis och Arktiska rådets roll, de åtta rekommendationer för att stärka Arktiska rådets roll som kommittén lagt fram i sin rapport och som återfinns i resolutionen. Både inläggen under temat och den efterföljande debatten visade på en stark parlamentarisk enighet om att Arktiska rådet bör vara huvudaktören i frågor som rör regionen och att rådet bör ges effektiva verktyg.

Det andra temat om ekonomisk utveckling och företagande i regionen inleddes av senator Lisa Murkowski från Alaska, USA:s representant i SCPAR, och fokuserade till stor del på utvinningen av naturresurser i form av olja och gas men också på behovet av effektiva sjötransporter, möjligheterna och riskerna med den ökande turismen och vilka effekter utvecklingen får på

urfolken. I den efterföljande debatten underströk Helena Leander riskerna med oljeutvinning i den känsliga miljön och menade att den därför inte borde tillåtas. Denna uppfattning delades inte av konferensen som helhet men däremot fanns enighet om att all utvinning måste ske enligt bästa tillgängliga standard.

Under det tredje temat om den mänskliga dimensionen och samspelet mellan forskning, befolkning och samhällen i regionen belystes de olika aspekterna både från ett parlamentariskt och från ett forskningsperspektiv. Vikten av att följa upp resultaten från Internationella polaråret (IPY) underströks. Vidare presenterades arbetet med uppföljningen av Arctic Human Development Report från 2004, en uppföljning som drivits på från parlamentarsidan.

Konferensen antog en resolution som riktar sig till regeringarna i de arktiska länderna, Arktiska rådet samt EU:s institutioner (bilaga 5). En rapport från konferensen har utarbetats; rapporten och inledningsanföranden från konferensen finns publicerade på www.arcticparl.org.

Den elfte arktiska parlamentarikerkonferensen

Nästa arktiska parlamentarikerkonferens äger rum i Kanada 2014. SCPAR kommer under tiden fram till dess att arbeta fram teman för konferensen.

9 Det parlamentariska Barentssamarbetet

Sedan 1993 bedrivs ett multilateralt samarbete i Barentsregionen baserat på den deklARATION som det året antogs vid en utrikesministerkonferens i Kirkenes. Denna s.k. KirkenesdeklARATION undertecknades av Danmark, Finland, Island, Norge, Ryska federationen, Sverige och EU-kommissionen, och ledde till bildandet av Barentsrådet (Barents Euro-Arctic Council [BEAC]), regeringssidans samarbetsorgan. Samtidigt undertecknade landshövdingar, guvernörer och representanter för urfolk i regionen ett protokoll som etablerade Barents regionråd. Sammanlagt 13 fylken, län och provinser ingår i regionrådet, däribland Norrbottens och Västerbottens län i Sverige. Ordförandeskapet i Barentsrådet roterar vartannat år mellan Finland, Norge, Ryssland och Sverige.

Det parlamentariska Barentssamarbetet bedrivs i form av ett nätverk, och har därför vare sig stadgar, styrelse eller kommittéer. Barentsnätverket består av aktiva politiker i regionen som möts informellt och *ad hoc* för att diskutera aktuella samarbetsfrågor i Barentsområdet.

De parlamentariska Barentskonferenserna

År 1999 arrangerade det norska Stortinget i samarbete med Nordiska rådet en första parlamentarikerkonferens i anslutning till Barentssamarbetet i Alta i Norge. Under 2000-talet har en praxis vuxit fram som innebär att parlamentet i det land som innehar ordförandeskapet för Barentsrådet arrangerar en parlamentarisk Barentskonferens mot slutet av landets ordförandeskapsperiod. Det innebär, eftersom ordförandeskapet i Barentsrådet är tvåårigt, att en parlamentarisk Barentskonferens hålls vartannat år. Eftersom det inte finns någon formell struktur för det parlamentariska Barentssamarbetet mellan själva konferenserna faller förberedelsearbetet för dessa konferenser på värdlandets parlament, för de nordiska ländernas del i praktiken på dess delegation till Nordiska rådet.

Mot denna bakgrund stod riksdagen värd för den senaste parlamentariska Barentskonferensen, den 18–20 maj 2011 i Luleå. Sverige innehade ordförandeskapet i Barentsrådet 2009–2011. Konferensen i Luleå, som var den femte i ordningen, riktade sig till medlemmar av de nationella parlamenten och till representanter för län, fylken och regioner inom Barentsområdet, till urfolksorganisationer och relevanta organisationer på parlamentariker- och regeringssidan. Vidare deltog inbjudna gäster och experter från relevanta statliga myndigheter och icke-statliga organisationer. Huvudfrågor var miljö/hållbar utveckling, industri och handel inklusive urbefolkningars entreprenörskap och utvecklande av infrastruktur. Som brukligt antog konferensen en resolution om samarbetet mellan länderna i Barentsområdet. Den sammanfattade parlamentarikernas krav och förslag till berörda regeringar, och utgjorde samtidigt en plattform för parlamentarikersamarbetet i Barentsregionen under de kom-

mande två åren. Konferensen leddes av ordföranden för den svenska delegationen till Nordiska rådet, Karin Åström (S). Hon fick tillfälle att presentera resolutionen vid det utrikesministermöte i Kiruna i oktober 2011 som avslutade det svenska ordförandeskapet.

Den femte parlamentariska Barentskonferensen i Luleå 2011 följde på den fjärde, som ägde rum i Syktyvkar, Ryssland, i maj 2009 under det dåvarande ryska ordförandeskapet. På motsvarande sätt arrangeras den sjätte parlamentariska Barentskonferensen under värdskap av det norska Stortinget i Harstad, Norge, i april 2013.

BILAGA 1

Nordiska rådets svenska delegation 2012

Medlemmar

Isabella Jernbeck (M)

Karin Åström (S)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Billy Gustafsson (S)

Cristina Husmark Pehrsson (M)

Ann-Kristine Johansson (S)

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Anders Karlsson (S)

Anita Brodén (FP)

Peter Johnsson (S)

Åsa Torstensson (C)

Maria Stenberg (S)

Göran Montan (M)

Christer Adelsbo (S)

Anders Andersson (KD)

Margareta Larsson (SD)

Jan Lindholm (MP)

Annicka Engblom (M)

Marianne Berg (V)

Stefan Caplan (M)

Suppleanter

Anna Kinberg Batra (M)

Jan-Olof Larsson (S)

Cecilia Widegren (M)

Kerstin Haglö (S)

Johan Forssell (M)

Peter Jeppsson (S)

Katarina Brännström (M)

Phia Andersson (S)

Christer Winbäck (FP)

Désirée Liljevall (S)

Johan Linander (C)

Katarina Köhler (S)

Lars Hjalmered (M)

Mikael Damberg (S)

Penilla Gunther (KD)

Mattias Karlsson (SD)

Agneta Börjesson (MP)

Staffan Anger (M)

Jonas Sjöstedt (V)

Ulf Berg (M)

BILAGA 2

-



**Fremstillinger,
rekommendationer og
interne beslut 2012**

25-01-2012/23-03-2012/13-06-2012/27-09-2012/30-10-2012/3-12-2012

Rekommandationer vedtaget på temasessionen 23. marts 2012

Rek. 1/2012	Nordisk velferdspolitik i en globaliseret verden (A 1511/presidiet)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,	
<i>at</i> udarbejde en oversigt over eksisterende programmer og aktiviteter der sigter på at møde de demografiske udfordringer, som de nordiske velfærdsstater står overfor	
<i>at</i> koblingen af sundhed og vækst, herunder fremme og eksport af velfærdsteknologi, bliver et prioriteret fokusområde for Topforskningsinitiativ II	
<i>at</i> fremme ældreabiliteten i Norden gennem øget frit-valgs-ordninger med hensyn til sundhed, omsorg og pleje såvel indenfor som mellem de nordiske lande	
<i>at</i> øge samarbejdet med hensyn til behandling af sjældne diagnoser, højspecialiseret behandling, koordinering af transplantationstjenester samt ambulancetjenester i grænselandet	

Rek. 2/2012	Iværksættelse af et program og handlingsplan som svar på Nordens velferdsudfordringer (A 1511/presidiet)
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,	
<i>at</i> iværksette et program som gennem forskning, udveksling af gode eksempler og andre erfaringer, samarbejd med innbyggerne og relevante fagmiljøer, kan bidra til å gi svar på Nordens velferdsudfordringer	
<i>at</i> programmet leder til en fælles handlingsplan fra de nordiske regeringene, slik at Norden som region står sterkt overfor de udfordringerne som globaliseringen fører med seg	
<i>at</i> sikring af lighedsprincippet og universelle ordninger i sundheds- og omsorgssektoren er afgørende for en fortsat udvikling af de nordiske velfærdssamfund i en positiv retning med en sund samfundsøkonomi	
<i>at</i> trepartssamarbejdet mellem staten og arbejdsmarkedets parter er unik for Norden. Det bidrager til et lavt konfliktniveau i arbejdslivet, hvilket er en betydelig konkurrencefordel for de nordiske lande, som det derfor skal værnes om. Der bør dog tages en diskussion i det nordiske samarbejde om, hvordan dette samarbejde kan videreudvikles så Norden bedst muligt kan møde globaliseringens udfordringer	
<i>at</i> integration af nye borgere er vigtig for at sikre velfærden i Norden. Erfaringerne fra de nordiske lande om vellykket integration skal anvendes på tværs af grænserne, ligesom udfordringer for integration i de nordiske lande skal identificeres med henblik på at finde løsninger	

Rek. 3/2012	Fælles nordisk arktisk strategi (A 1550/presidiet)
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer	
<i>at</i> udarbejde en fælles strategi for nordisk samarbejde om de arktiske udfordringer under hensyntagen til synspunkterne i betænkningen	

Rek. 4/2012	Finansiering af redningskapacitet i Arktis (A 1549/presidiet)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd	
<i>at</i> de nordiske finansministre (MR-FINANS) nedsætter en arbejdsgruppe for at undersøge mulighederne for en fælles systematisk løsning for finansieringen af udgifter til overvågning, eftersøgning og redning i Arktis som følge af Arktisk Råds aftale om samarbejde om overvågning og redning i Arktis	
<i>at</i> en af de muligheder som arbejdsgruppen undersøger, er en koordineret afgift på krydstogtskibe i Norden og brugen af indtægter af den for finansiering af eftersøgning og redning i Arktis	
<i>at</i> de nordiske finansministre redegør for arbejdsgruppens konklusioner til Nordisk Råds session i Helsingfors 2012	

Rek. 5/2012	Miljøvern og olje- og gassutvinning i de arktiske områder (A 1552/miljø)
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer,	
<i>å</i> ta initiativ til tettere arktisk samarbeid om kapasitet og infrastruktur til å rydde opp etter et oljeutslipp, og arbeide for en juridisk bindende avtale mellom alle de arktiske stater om opprensning av oljeutslipp	
<i>å</i> arbeide for et tett arktisk samarbeid for utviklingen av nye og sikrere teknologier til bruk for offshore olje- og gassutvinningen i Arktis	
<i>å</i> arbeide for en juridisk bindende avtale mellom alle de arktiske stater, som sikrer anvendelsen av best tilgjengelig teknologi og prosesser i offshore olje- og gassutvinningen, som bygger på prinsippene om bærekraftig utvikling	

Rek. 6/2012	Seminar om miljømessige utfordringer i de arktiske områder (A 1552/miljø)
Nordisk råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,	
<i>å</i> arrangere et seminar i samarbeid med Nordisk råd med representanter for oljeindustrien, tilsynsmyndighetene, lokale samfunn, miljøvernorganisasjoner, etc. om de miljømessige utfordringer som olje- og gassutvinning i arktiske områder medfører	

Rek. 7/2012	Nordisk råds samarbeid med Arktisk råd (A 1556/velferd)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, å arbeide for at FNs 10 prinsipper i Global Compact blir en naturlig del av næringslivets samfunnsansvar og profil i Arktis, og støtte opp om arbeidet i Arktisk Råd om utviklingen av prinsipper for <i>Cooperate Social Responsibility</i> (CSR) i Arktis	

Rek. 8/2012	Utarbeidelse av en tiltaksplan for håndteringen av fremtidige utfordringer i Arktis (A 1556/velferd)
Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer samt Færøyene, Grønland og Åland, å styrke og utvikle det nordiske samarbeidet i Arktisk råd å utarbeide en tiltaksplan i samarbeid med relevante aktører i det arktiske arbeidet om hvordan håndtere fremtidige utfordringer i forhold til; Arktisk strategiske beliggenhet, klimaforandringer, helse og andre faktorer, som påvirker arktisk lokalsamfunn, i tråd med oppfordringene fra NUUK-erklæringen 12. mai 2011	

Rek. 9/2012	Urfolkens rettigheter i Arktis (A 1554/medborger)
Nordiska rådet rekommenderar de danska, norska, finska och svenska regeringarna, <i>att</i> sørja för att urfolkens rättigheter inte kränks när regionens naturresurser blir utvunna, bland annat genom att implementera FNs vägledande principer för näringsliv och mänskliga rättigheter samt OECDs riktlinjer för multinationella företag	

Rek. 10/2012	Färdigförhandling av samekonventionen (A 1554/medborger)
Nordiska rådet rekommenderar de finska, norska och svenska regeringarna, <i>att</i> aktivt arbeta för att den Nordiska samekonventionen färdigförhandlas inom den angivna tidsramen	

Rek. 11/2012	Sprog og uddannelse i Arktis (A 1557/kultur)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, <i>at de sprog - grønlandsk i Grønland og samisk i Finland, Norge og Sverige - som den oprindelige befolkning i den nordiske del af Arktis bruger, og som i "Deklaration om nordisk sprogpolitik" (Sprogdeklarationen) er nævnt som Nordens samfunds bærende sprog, i årene 2013-2018 følges op i henhold til Sprogdeklarationens hensigter/intentioner og under hensyntagen til de synspunkter som beskrives i dette forslag</i> <i>at arbejdet "Assessing, Monitoring, and Promoting Arctic Indigenous Languages" under Arktisk Råd følges og koordineres med de nordiske initiativer, og at det vurderes om, og eventuelt på, hvilken måde de nordiske lande kan iværksætte tiltag, som både understøtter Sprogdeklarationen og eventuelle anbefalinger fra Arktisk Råd</i>	

Rek. 12/2012	Infrastruktur för forskning och forskarnätverk i Arktis (A 1555/näring)
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet, <i>att initiera en handlingsplan för ett utökat nordiskt forskningsinfrastruktursamarbete</i> <i>att stimulera tvärssektoriella/vetenskapliga nätverk för forskning och forskarutbildning som inkluderar USA, Kanada, Ryssland och EU</i>	

Beslutninger truffet efter fremstilling i Præsiediet:

Fremst. 13/2012	Årlig EU-redegørelse (A 1544/præsiediet)
Nordisk Rådet rekommanderer Nordisk Ministerråd, <i>at udarbejde en årlig EU-redegørelse om EU relaterede aktiviteter</i>	

**Rekommandationer vedtaget på den 64. session
30. oktober – 1. november 2012**

Rek. 14/2012	Nordisk Ministerråds samlede budget og planer for 2013 (B 280/præsidedet)
<p>Nordisk Rådet anbefaler Nordisk Ministerråd,</p> <p>at der indenfor rammen af "Holdbar Nordisk Velfærd" afsættes midler til at arbejde med organisering af sjældne diagnoser og højt specialiseret behandling i sundhedsvæsenet</p> <p>at Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik beagter Rek. 28/2010 om at etablere et nordisk elektronisk register for læger, tandlæger, sygeplejere og andet sundhedspersonale, der er autoriserede i Norden indenfor de prioriteringsmidler, der er foreslået afsat til "Holdbar Nordisk Velfærd", subsidiært sikrer smidig og effektiv koordinering mellem de nationale registre</p> <p>at der under Miljøministrenes dispositionsmidler 3-3310-1 skal gennemføres et projekt, som skal fremlægge forslag til nordisk samarbejde omkring radioaktivt affald i de nordiske lande</p> <p>at Nordisk Råds Natur- og Miljøpris indskrives i budgettet under en specifik budgetkonto</p> <p>at der øremærkes 300.000 DKK til et Nordisk Uddannelsesmøde i 2013 for at sikre kvaliteten og udviklingen i grunduddannelse i Norden. (Finansieres gennem dispositionsmidler for uddannelse og forskning, 2-2505-1 og eventuelt medfinansiering af Nordisk Råd)</p> <p>at der ydes støtte til konkrete konsumentpolitiske projekter op til 300.000 DKK</p> <p>at der afsættes et beløb med henblik på umiddelbart at iværksætte tiltag, som afhjælper problemerne med at rekruttere personale fra andre nordiske lande til sekretariaterne i København</p>	

Rek. 15/2012	Et grænseløst Norden (A 1565/præsidiat)
Nordisk Råd rekommanderer regeringerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige som indledning på en længere proces,	
<u>Om bopæl og borgerrettigheder</u>	
at nordiske medborgere, der bor i et andet nordisk land og som på grund af nationale regler i statsborgerskabslandet ikke har mulighed for at stemme på nationalt niveau, skal have denne rettighed i bopælslandet	
at sikre handicappedes mobilitetsrettigheder, således at funktionshæmmede frit kan bosætte sig i Norden med eksempelvis handicap-køretøjer (kørestol), førerhund samt personlig assistance	
at koordinere regelværket vedrørende rehabilitering og førtidspensionering, således at arbejdstagere med nedsat arbejdsfunktion, ikke mister rettigheder til økonomiske kompensation, når de anvender deres ret til fri bevægelighed	
at udarbejde en nordisk konvention om partnerskabslovgivning, der sikrer at registrerede partnerskab og ægteskab indgået i et land har samme juridiske og retlige virkninger i et andet nordisk land	
at komme overens om, hvilke sikkerheds- og dokumentationskrav, som skal gælde for nationale identitetshandlinger samt om gensidig anerkendelse af disse	
<u>Om arbejde</u>	
at samarbejde omkring fastsættelse af de nødvendige standardiseringer, som EU-retten overlader til national implementering. Det angår særligt standarder og krav indenfor bygge- og anlægsbranchen	
at koordinere reglerne om arbejdsløshedsforsikringer, således at medlemmer ikke mister sine rettigheder og anciennitet, ved at flytter hjem efter år i udlandet	
at øge sæsonarbejdernes mobilitet ved at medlemsstaterne foretager et oversyn af reglerne for kildebeskatning, som kan indebære grænsehindringer for de nordske sæsonarbejderne	
at de nationale regler for bevilling og tildeling af offentlig finansierede forskningsmidler justeres således, at midlerne kan anvendes til fælles projekter/satsninger over de nordiske grænser	
<u>Om studie</u>	
at regler omkring studiestøtte og studielån udformes således at ingen studerende mister retten til studiemidler på grund af at vedkommende har udnyttet sin ret til fri bevægelighed indenfor Norden/EU/EES.	
at sikre at unge i uddannelser får mulighed for tage praktikpladser i andet nordisk land	

<p><u>Om organisering af arbejdet</u></p> <p>at oprette en mekanisme eller en rutine i nordiske departementer som sikrer, at man ikke skaber nye grænsehindringer ved indføring af national lovgivning</p> <p>at udvikle faste samarbejdsstrukturer mellem de nordiske lande ved indføring af EU-retsakter for at sikre en ensartet implementering af EU-retten</p> <p>at udse en særlig ansvarlig for grænsehindringer ved statsministrenes kancellier</p> <p>at indføre en årlig rapportering i de nordiske parlamenter om status for grænsehindringsarbejdet</p> <p>at mandatet for Nordisk Ministerråds Grænsehindringsforum forlænges fra 1. januar 2014</p> <p>at de nordiske regeringer ved Nordisk Råds session redegør for, hvilke grænsehindringer man <i>ikke</i> anser for mulige at fjerne</p>

<p>Rek. 16/2012 Oprettelse af en ombudsmandsinstans for grænsehindringer (A 1558/præsidiat)</p>
<p>Nordisk Råd rekommanderer regeringerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige,</p> <p>at nå til enighed om en overenskomst mellem landene, der skal styrke borgernes juridiske rettigheder i forbindelse med forvaltningen af de nordiske konventioner og aftaler vedrørende bopæl, uddannelse, beskæftigelse eller lignende. Styrkelsen kan enten være i form af at oprette en nordisk ombudsmandsinstans for grænsehindringer eller at udvide mandatet for de eksisterende ombudsmænd</p>

Rek. 17/2012	Gensidig anerkendelse af erhvervsuddannelse (A 1559/kultur)
<p>Nordiska rådet rekommenderar de nordiske lands regeringer,</p> <p><i>at indgå en fællesnordisk aftale om gensidig anerkendelse af erhvervsuddannelser, eller – alternativt - at arbejde for en smidiggørelse af det nordiske samarbejde om gensidig anerkendelse, der skal basere sig på den eksisterende struktur og som er grundlaget for autorisation af relevante erhverv på de nordiske arbejdsmarkeder</i></p> <p><i>at udarbejde en række fælles kriterier for kompetenceniveauer, herunder tage stilling til, hvordan realkompetencer bør anerkendes og godkendes med henblik på at uddannelser kan anvendes i tilsvarende erhverv i de andre nordiske lande og at regeringerne samtidig tilser, at relevante (ikke-) offentlige nationale brancheorganisationer inddrages i udarbejdelsen, gerne med en indledende rundbordssamtale mellem de relevante parter</i></p> <p><i>at der landene imellem opnås enighed om, på hvilke områder der undtagelsesvis, og med saglig og faglig begrundelse, er behov for et supplement til erhvervsuddannelsen i form af relevante specifikke nationale kurser, alternativt <i>on-the-job-training</i> forløb for at komplettere et andet nordisk lands erhvervsuddannelse. Dette skal ske på baggrund af gyldig dokumentation for behovet for dette nationale supplementskursus eller træningsforløb. Sådanne kurser og tiltag skal være lettilgængelige og kunne erhverves gratis inden for en kort nærmere bestemt periode fra ansøgningstidspunktet</i></p>	

Rek. 18/2012	Kortlægning af manglende anerkendelse af erhvervsuddannelserne (A 1559/kultur)
<p>Nordiska rådet rekommenderar de Nordisk Ministerråd</p> <p><i>at udarbejde en kortlægning af inden for hvilke erhverv der ikke er automatisk anerkendelse af et andet nordisk lands erhvervsuddannelse for at fastslå hvor stort omfanget måtte være, herunder tilsikre at myndigheder, der eksplicit kræver at en autorisation må udstedes, også må begrunde sagligt og fagligt hvorfor anerkendelsen ikke kan ske automatisk</i></p>	

Rek. 19/2012	Effektivisering af Nordisk Råds rekommandationer (A 1575/kk)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd	
<i>at alle rekommandationer fra Nordisk Råd bliver substansbehandlet på ministerniveau</i>	
<i>at bidrage til at kontakten mellem rådene styrkes på alle niveauer</i>	
<i>at der gives en særskilt begrundelse i de tilfælde, hvor rekommandationen ikke følges op</i>	

Rek. 20/2012	Strategi for det nordiske kultursamarbejde (B 276/kultur)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,	
<i>at implementere den fremlagte strategi for det nordiske kultur-samarbejde gældende for perioden 2013-20 indeholdende de hovedtemaer og samarbejdsformer som står beskrevet i strategien, og under hensyntagen til de i betænkningen fremførte synspunkter</i>	
<i>at arrangere et seminar / konference /kulturforum med udgangspunkt i den nye rapport omhandlende Nabolandskultur i Norden, hvor de fremadrettede forslag og anbefalinger i rapporten drøftes, behandles og operationaliseres med henblik, at nye aktiviteter og satsninger inden for nabolandskultur kan udvikles og implementeres fremadrettet</i>	

Rek. 21/2012	Ændringer af Nordisk Råds priser (A 1574/præsidiat)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,	
<i>at vedtægterne for de fire priser sammenskrives til et samlet sæt vedtægter med plads til de fire priser. Det nye sæt vedtægter skal harmonisere nomineringsperioderne. Vedtægterne skal træde i kraft 1. januar 2014</i>	

Rek. 22/2012	Et løft for nordisk barne- og ungdomslitteratur (B 282/kultur)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,	
<i>at iværksætte det nye initiativ "Et løft for nordisk børne- og ungdomslitteratur", herunder oprettelse af en ny litteraturpris for børn og unge, med virkning fra 2014</i>	
<i>at oprette en nordisk stipendieordning for nye og lovende børnelitteraturforfattere, således at disse støttes bedst muligt på vejen hen i mod en etableret forfatterkarriere, hvilket vil understøtte vækstlaget af børnebogsforfattere og dermed være med til at fremme, støtte og synliggøre nyskabende børnelitteratur i Norden</i>	

Rek. 23/2012	Nordisk uddannelsesstopmøde (A 1564/kultur)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, <i>at</i> planlægge og gennemføre et Nordisk Uddannelsesstopmøde, efter amerikansk-/OECD/EI forbillede: International Summit on the Teaching Profession , hvortil alle relevante nordiske uddannelsesaktører, herunder regeringsrepræsentanter, repræsentanter fra pædagogernes og lærernes faglige organisationer, elev- og forældreorganisationer samt forskere inviteres til at deltage. Topmødet skal markere startskuddet for et kontinuerligt, politisk forankret uddannelsessamarbejde på tværs af Norden	
Rek. 24/2012	Fællesnordisk filmportal (A 1573/kultur)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, <i>at</i> igangsætte og gennemføre et for-projekt/ <i>feasibility study</i> , der skal kortlægge og beskrive mulighederne for, at der mellem de nordiske lande etableres en fællesnordisk filmportal, som kan benyttes af alle lærere og elever på skoler i Norden, indeholdende nordisk producerede kort- og dokumentarfilm med tilhørende pædagogisk undervisningsmateriale, som frit kan <i>streames</i> og benyttes i undervisningssammenhæng i Norden med henblik på at øge kultur- og nabosprogsforståelsen blandt børn og unge i Norden	
Rek. 25/2012	Ny Nordisk Mode (A 1563/næring)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, <i>at</i> udvikle og igangsætte et fælles nordisk efteruddannelses tilbud til designere, forretningsudviklere, indkøbere, kommunikations- og butikspersonale <i>at</i> igangsætte en koordinerende indsats for et fælles nordisk genanvendelsesprogram indenfor tøj- og tekstilvarer <i>at</i> udvikle fælles eksportinitiativer og nye forretningsmodeller for Ny Nordiske Mode i et "Grøn Vækst"-perspektiv	
Rek. 26/2012	Nordiskt utbyte av information om djuruppfödare (A 1531/näring)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, <i>at</i> oprette et nordisk system/netværk hvor man udveksler oplysninger om dyremisbrugssager i landene	

Rek. 27/2012	Tiltak for å styrke nordisk transportsamarbeid om infrastruktur og miljø (A 1568/miljø)
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer, <i>å</i> utarbeide en felles nordisk strategi for arbeidet med utvikling og investeringer i transportinfrastruktur på sjø og land av felles nordisk interesse <i>å</i> utarbeide en felles plan for forbedring av forbindelsene mellom de mest folkerike deler av Norden; Oslo-Gøteborg-Malmø-København; Helsingborg-Helsingør og Oslo-Stockholm <i>å</i> utarbeide en felles plan for utbygning og drift av jernbanen i den nordligste delen av Skandinavia fra Narvik og østover til Kiruna, og nordover mot og innover i Finland <i>å</i> undersøke ulike muligheter for å utbygge og finansiere de foreslåtte prosjekter hvor de involverte stater inngår som partnere	

Rek. 28/2012	NIB og NDF som instrumenter i klimaarbeidet (A 1569/miljø)
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer, <i>å</i> videreutvikle og styrke NIBs utlåning til klima- og energiprojekter <i>å</i> tilføre mer kapital til NDF for å støtte klimatiltak i lavinntekts-land	

Rek. 29/2012	Nefcos arbeid med innovasjon og investeringer i klima- og energiprojekter (A 1569/miljø)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk ministerråd, <i>å</i> gjøre det mulig for NEFCO å inngå i arbeidet med innovasjon og investeringer i ikke-prøvde miljø- og energiteknologier, i sine tradisjonelle virksomhetsområder og i Norden	

Rek. 30/2012	Økonomisk samarbeide i Arktis (A 1553/næring)
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk ministerråd, <i>att</i> kartlegge mulighetene for økt energisamarbeide med berørte länder när det gäller gasleveranser från Barentshavet till de nordiska länderna utifrån ett miljömässigt och hållbart perspektiv <i>att</i> kartlägga förutsättningar och behov av gemensamma insatser, t.ex. inom transport/infrastruktur, för gruvdrift i de arktiska områdena, inklusive Grönland, Finland, Island, Norge och Sverige, också utifrån ett miljömässigt och hållbart perspektiv	

Rek. 31/2012	Regionalpolitisk samarbejdsprogram 2013-16 (B 279/næring)
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet	
<i>att genomföra ministerrådsförslaget om ett nytt regionalpolitiskt samarbejdsprogram 2013-2016 som det beskrivs i ministerrådsförslaget och under beaktande av de synpunkter som framförs i betänkandet</i>	
<i>att i kommande handlings-/samarbetsprogram ha en mer handlingsorienterad infallsvinkel med tydliga mål och aktiviteter som kan följas upp och utvärderas</i>	

Rek. 32/2012	Rammeprogram för FJLS 2013-2016 (B 277/miljö)
Nordisk råd rekommenderar Nordisk ministerråd	
<i>å skapa större klarhet om mål och prioriteringar för de enkelte innsatsområder som inngår i forslaget om Rammeprogram för det nordiska samarbeidet om fiske og vattenbruk, jordbruk, livsmedel og skogsbruk 2013-2016</i>	
<i>å sikre at de årlige formannskapsprogrammer tar utgangspunkt i utfordringene beskrevet i rammeprogrammet fra et nordisk perspektiv</i>	
<i>å gjennomføre Ministerrådsforslag B 277/miljø om Rammeprogram för det nordiska samarbeidet om fiske og vattenbruk, jordbruk, livsmedel og skogsbruk 2013-2016 og inndra Nordisk råds synspunkter ved utviklingen av de konkrete innsatser</i>	

Rek. 33/2012	Nordisk strategi för hållbar utveckling (B 284/miljö)
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet	
<i>å vedta og gjennomføre Ministerrådsforslaget B 284, Nordisk strategi för hållbar utveckling, med de endringer som Nordisk råd foreslår, med forbehold om at forslag om de konkrete innsatser fremlegges som ministerrådsforslag i 2013</i>	
<i>å sikre at de relevante sektorene, ved planlegning av sitt arbeid tar direkte utgangspunkt i strategien og prioriterer oppgaver i henhold til strategiens mål, og at det redegjøres til Nordisk råd her om i 2013</i>	

Rek. 34/2012	Miljøhandlingsprogram 2013-2018 (B 281/miljø)
Nordisk råd rekommenderar Nordisk ministerråd å gjennomføre Ministerrådsforslag B 281/miljø om miljøhandlingsprogram 2013 – 2018, med de endringer som Nordisk råd foreslår i betenkningen om forslaget og/eller ved å ta hensyn til disse synspunkter ved utviklingen av de konkrete innsatser	

Rek. 35/2012	Nyt samarbejdsprogram for MR-A (Arbejdsliv) (B 278/næring)
Nordiska rådet meddelar Nordiska ministerrådet att Nordiska rådet tar samarbetsprogrammet för kännedom att Nordiska rådet i detta skede inte yttrar sig i substans p.g.a. att Nordiska rådet indragits alltför sent i processen	

Rek. 36/2012	Nordisk alkohol og tobakkspolitikk i et folkehelseperspektiv (A 1566/velferd)
Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd	
<ol style="list-style-type: none">1. Å sette ned en ny arbeidsgruppe med representasjon fra alle de nordiske land, Færøyene, Grønland og Åland for å utarbeide et underlagsdokument til MR-S med anbefalinger og tiltak om en ny strategi om en bærekraftig alkohol og tobakkspolitikk i Norden 2014-2020. Arbeidsgruppen skal se på relevansen av de tiltakene som forskere anbefaler er mest effektive for å redusere alkoholrelaterte problemer2. Å styrke evidensbasert forskning i Norden rundt tobakk og alkoholbruk og kroniske sykdommer, kreft og livsstilssykdommer3. Å styrke evidensbasert forskning i Norden om barn og unge som vokser opp med en eller flere omsorgspersoner som har et alvorlig alkoholmisbruk4. Å styrke evidensbaserte tiltak i de nordiske landene og Færøyene, Grønland og Åland for å redusere alkoholkonsumpsjonene og skadene av alkohol5. Å vurdere innføring av et totalforbud mot reklame og markedsføring for alkohol rettet mot unge i de nordiske land og Færøyene, Grønland og Åland6. Å innføre alkoholå for yrkessjåfører i de nordiske land, Færøyene, Grønland og Åland samt for personer som er dømt for promillekjøring og utrede en innføring av alkoholå i alle typer kjøretøyer som et alkoholpolitisk tiltak7. Å stimulere til en aktiv dialog med de største nordiske bedriftene om kunnskapen om kostnadene forbundet med alkohol- og tobakk, og bidra til å forsterke deres støtte til den Nordiske modellen for alkoholpolitiske tiltak8. Å utrede hvordan man kan sikre offentlige innsyn i lobbyvirksomheten til de multinasjonale selskapene i de nordiske land9. Å foreslå at de nordiske land, Færøyene, Grønland og Åland igangsetter et arbeid om et tobakksfritt Norden 204010. Å øke Nordisk samarbeid med FN, WHO og EU om Nordiske, europeiske og globale tiltak for å styrke folkehelsen gjennom forebygging av alkohol og tobakkskader11. Å utarbeide en plan for en nordisk innsats for å bidra til en alkoholreduksjon på globalt nivå med 10 prosent innen 2025, gjennom relevante internasjonale organisasjoner, jmfør FN, WHO, og EUs arbeid12. Å arbeide for en alkoholgrense på 0,2 promille i blodet ved bruk av alle motordrevne farkoster i Norden, Færøyene, Grønland og Åland	

Rek. 37/2012	ADHD-diagnostisering og medisinerig av barn og unge i Norden (A 1551/velferd)
Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd	
å utvikle mer kunnskap i Norden om langtidsvirkning av medikamentell og psykososial behandling av ADHD	
å utvikle felles nordiske retningslinjer for diagnostisering og behandling av ADHD	
å stimulere til at ADHD-studien i Norge som er unik i verdenssammenheng gjennomføres fra høsten 2012, og gjøres tilgjengelig for de nordiske land, Grønland, Færøyene, Åland og andre	
å kartlegge årsakene til de store forskjeller i ADHD- medisinerig i Norden, samt utvikle og bruke helseregistre slik at det er mulig å følge utvikling og trender i diagnostikk og behandling	
å gjennomføre en Nordisk konferanse om ADHD- diagnostisering og medisinerig	

Rek. 38/2012	En nordisk krisepakke mod ungdomsarbejdsløshed (A 1572/kultur)
<p>Nordisk Råd rekommanderer de Nordisk Ministerråd,</p> <p>kortlægge og udveksle nordiske erfaringer og <i>best-practice</i> vedrørende uddannelsespolitiske og arbejdsmarkedspolitiske tiltag så som virksomhedernes sociale ansvarlighed og incitamentsstrukturer der er knyttet hertil, og som kan være med til at øge jobskabelsen i form af flere elev-, lærlinge- eller praktikpladser for unge, – og gerne så erfaringerne formidles i den nordiske ressourcebank, etableret af Nordisk Velfærdscenter, der indeholder <i>best-practice</i>, som kan stimulere 16-25-årige til at gennemføre videregående oplæring med henblik på job</p> <p>at kortlægge og udveksle modeller for partnerskaber, der knytter kommuner, uddannelsesinstitutioner og virksomheder sammen med henblik på at samarbejde om skræddersyede uddannelses- og oplæringsforløb, der hjælper de (udsatte) unge til at komme i job</p> <p>at Nordisk Råd får mulighed for at deltage og medvirke (f.eks. med observatørstatus) på det planlagte Job-Topmøde i maj 2013, hvor de nordiske statsministre og arbejdsmarkedsministre er værter for en konference i Stockholm omhandlende ungdomsarbejdsløshed</p> <p>at der på sessionen 2013 v/ Nordisk Ministerråd gives en redegørelse vedrørende nye tiltag igangsat for at imødegå ungdomsarbejdsløsheden, herunder ikke mindst, hvilke jobskabelsesinitiativer som social ansvarlighed og incitamentsstrukturer for virksomhederne, der kan anbefales i bestræbelserne på at nedbringe ungdomsarbejdsløsheden i Norden</p> <p>å at vedtage og iværksætte en fællesnordisk ungdoms-krisepakke baseret på fælles erfaringsudveksling og <i>best-practice</i> i Norden. En nordisk ungdoms-krisepakke / strategi bør tage udgangspunkt i de enkelte nationale jobpakker og krisepakker der måtte findes i Norden, og skal indeholde en konkret nordisk handleplan som hurtigst muligt kan operationaliseres på tværs af de enkelte lande i Norden for at landene samlet set optimerer synergigivende arbejde omkring mobilitet og jobskabelse i Norden med det formål at nedbringe den voksende ungdomsarbejdsløshed</p>	

Rek. 39/2012	Kultur og helse i nordisk samarbeid (A 1545/velferd)
<p>Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd</p> <p>å avsette nødvendige midler for etablering av en nordisk koordinerings-/nettverksfunksjon for kultur- og helsesatsingen for en forsøksperiode på tre år 2012-2015, med sikte på en framtidig forankring og videreføring av det nordiske samarbeidet på området</p> <p>å se på muligheten for at en av de nordiske institusjoner kan gis i oppdrag å stille til disposisjon de nødvendige administrative og praktiske rammebetingelser for en nordisk koordinerings-/nettverksfunksjon for kultur- og helsesatsingen (f.eks. Nordens Velferdscenter i Stockholm eller Nordisk høgskole for folkehelsevitenskap i Göteborg)</p> <p>å arrangere et felles ministerrådsmøte for de nordiske kultur-, folkehelse- og sosialministre i forbindelse med Norges formannskap i Nordisk ministerråd i 2012 og til enhver tids gjeldende formannskapsprogram for Nordisk Ministerråd</p> <p>å implementere kultur og helse som et programområde innen Nordisk ministerråds satsning på helse og velferd, med særlig fokus på forskning, utdanning og erfarings- og kunnskapsformidling</p> <p>å arbeide for at den finske regjeringens handlingsprogram 2010-2014 "Konst och kultur ger välfärd" kan bli et eksempel som følges opp også i de andre nordiske lande</p>	

Rek. 40/2012	Langsiktig felles nordisk satsning på forskning og innovasjon innenfor transportområdet (A 1568/miljø)
<p>Nordisk Råd rekommanderer Nordisk ministerråd,</p> <p>å gi de relevante nordiske institusjoner, som Nordforsk og Nordisk energiforskning, i oppdrag å utarbeide en langsiktig felles nordisk satsning på forskning og innovasjon innenfor transportområdet med sikte på å utvikle mer effektive, sikre og klimavennlige løsninger for transport på sjø og land i Norden</p>	

Fremst. 41/2012	Självstyre i Norden (A 1577/medborgar)
<p>Nordiska rådet rekommanderer Nordiska ministerrådet,</p> <p>att ta fram en jämförande publikation om Självstyre i Norden som samlar erfarenheterna från Grönland, Färöarna och Åland i en jämförelse kring självstyrelseformerna i Norden. Avsikten med publikationen skulle vara att synliggöra självstyret i Norden, som ett fredligt sätt att lösa regionala konflikter och se till minoriteters rättigheter och bör ha ett diplomatiskt fokus</p> <p>att anordna en konferens kring Självstyre i Norden där publikationen presenteras och självstyrelseformerna i Norden kan diskuteras</p>	

Beslut om ikke at foretage sig yderligere

- 1 Medlemsforslag om nordisk initiativ for bedre kontroll av det nordiske lånemarked, A 1526/medborger
- 2 Medlemsforslag om en nordisk värdebarometer, A 1532/medborger
- 3 Medlemsforslag om sikring av felles naturressurser, A 1546/miljø
- 4 Medlemsforslag om anerkendelse af Palæstina som selvstændig stat, A 1560/præsidi
- 5 Medlemsforslag om nordisk samarbejde om infrastruktur, A 1561/næring

Følgende forslag blev trukket tilbage den 1. november 2012

- 1 Medlemsforslag om indsats mod social dumping, A 1547/velfærd
- 2 Medlemsforslag om nedsettelse av arbejdsgruppe om inkludering og mangfold, A 1548/velfærd

Interne beslutninger:

IB 1/2012	International strategi for Nordisk Råd (A 1571/præsidi)
Nordisk Råd beslutter <i>at den internationale strategi for Nordisk Råd godkendes</i>	

IB 2/2012	Opfølgning af Nordisk Råds rekommandationer (A 1575/kk)
Nordisk Råd beslutter, <i>at fokusere og kvalificere rekommandationerne og derved begrænse antallet pr. år</i> <i>at der udpeges en talsmand i det aktuelle udvalg med ansvar for udvikling og opfølgning af rekommandationen; at dialogen med de aktuelle fagministre styrkes og at spørgeinstituttet bruges mere aktivt både i de nationale parlamenter og i form af spørgsmål til ministre i øvrige nordiske lande</i> <i>at anbefale de nationale delegationer at gå igennem sine interne rutiner og foretage en vurdering af om ressourcerne benyttes maksimalt både i forhold til de nationale delegationer og Nordisk Råds samlede virksomhed</i> <i>at give Kontrolkomitéen i opgave at følge op på sagen og melde tilbage til Nordisk Råd med statusrapport senest på temasessionen 2014</i>	

Liste over sager i numerisk rækkefølge

A 1511/presidiet	Medlemsforslag om Nordisk velfærdspolitik i en globaliseret verden - et fællesnordisk program og handlingsplan	Rek. 1/2012 Rek. 2/2012
A 1531/næring (A 1562/næring)	Medlemsforslag om nordiskt utbyte av information om djuruppfödare som har belagts med djurförbud	Rek. 26/12
A 1544/presidiet	Medlemsforslag om en årlig EU-redegørelse från de nordiska regeringarna	Fremst. 13/2012
A 1545/velferd	Medlemsforslag om kultur og helse i nordisk samarbeid	Rek. 39/2012
A 1549/presidiet	Medlemsforslag om finansiering af redningskapacitet i Arktis	Rek. 4/2012
A 1550/præsidiat	Præsidiieforslag om en fælles nordisk strategi for arktis	Rek. 3/2012
A 1551/velferd	Utvælgsforslag om ADHD-diagnostisering og medisinerung av barn og unge i Norden	Rek. 37/2012
A 1552/miljø	Utvælgsforslag om miljøvern og olje- og gassutvinning i de arktiske områdene	Rek. 5/2012 Rek. 6/2012
A 1554/medborgar	Utskottsforslag om urfolken i Arktis	Rek. 9/2012 Rek. 10/2012
A 1555/næring	Utskottsforslag om infrastruktur for forskning och forskarnätverk i Arktis	Rek. 12/2012
A 1556/velferd	Utvælgsforslag om Nordisk råds velferdspolitiske arbeid i Arktis	Rek. 7/2012 Rek. 8/2012
A 1557/kultur	Udvalgsforslag om sprog og uddannelse	Rek. 11/2012
A 1558/præsidiat	Medlemsforslag om oprettelse af en ombudsmandsinstant for grænsehindringer	Rek. 16/2012
A 1559/kultur	Medlemsforslag om gensidig anerkendelse af erhvervsuddannelser i Norden	Rek. 17/2012
A 1563/næring	Udvalgsforslag om Ny Nordisk Mode	Rek. 17/2012
A 1564/kultur	Udvalgsforslag om Nordisk Uddannelsestopmøde	Rek. 23/2012
A 1565/præsidiat	Præsidiieforslag om et grænseløst Norden	Rek. 15/2012
A 1566/velferd	Utvælgsforslag om Nordisk alkohol og tobakkspolitikk i et folkehelseperspektiv	Rek. 36/2012

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

A 1568/miljø	Utvalgsforslag om tiltak for å styrke nordisk transportsamarbeid om infrastruktur og miljø	Rek. 27/2012 Rek. 40/2012
A 1569/miljø	Utvalgsforslag om de nordiske finansieringsinstitusjonene; NIB, NEFCO og NDF som instrumenter i klimaarbeidet	Rek. 28/2012 Rek. 29/2012
A 1571/præsidi	Præsidiemforslag om international strategi	IB 1/2012
A 1572/kultur	Udvalgsforslag om ungdomsarbejdsløshed – en nordisk krisepakke	Rek. 38/2012
A 1573/kultur	Udvalgsforslag om fællesnordisk filmportal	Rek. 24/2012
A 1574/præsidi	Præsidiemforslag om revidering af Nordisk Råds Priser	Rek. 21/2012
A 1575/kk	Komiteforslag om effektivisering af Nordisk Råds rekommandationer	Rek. 19/2012 IB 2/2012
A 1577/medborgar	Själövstyre i Norden	Fremst. 41/2012
B 276/kultur	Ministerrådsforslag om strategi for det nordiske kultursamarbejde 2013-2020	Rek. 20/2012
B 277/miljø	Ministerrådsforslag om nyt rammeprogram for FJLS 2013-2016	Rek. 32/2012
B 278/næring	Ministerrådsforslag om nyt samarbejdsprogram for MR-A 2013-16	Rek. 35/2012
B 279/næring	Ministerrådsforslag om nytt regionalpolitisk samarbejdsprogram 2013-16	Rek. 31/2012
B 280/præsidi	Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds samlede budget og planer for 2013	Rek. 14/2012
B 281/miljø	Ministerrådsforslag om miljøhandlingsprogram	Rek. 34/2012
B 282/kultur	Ministerrådsforslag om en nordisk børne- og ungdomslitteraturpris	Rek. 22/2012
B 284/miljø	Ministerrådsforslag om Nordisk strategi för hållbar utveckling	Rek. 33/2012

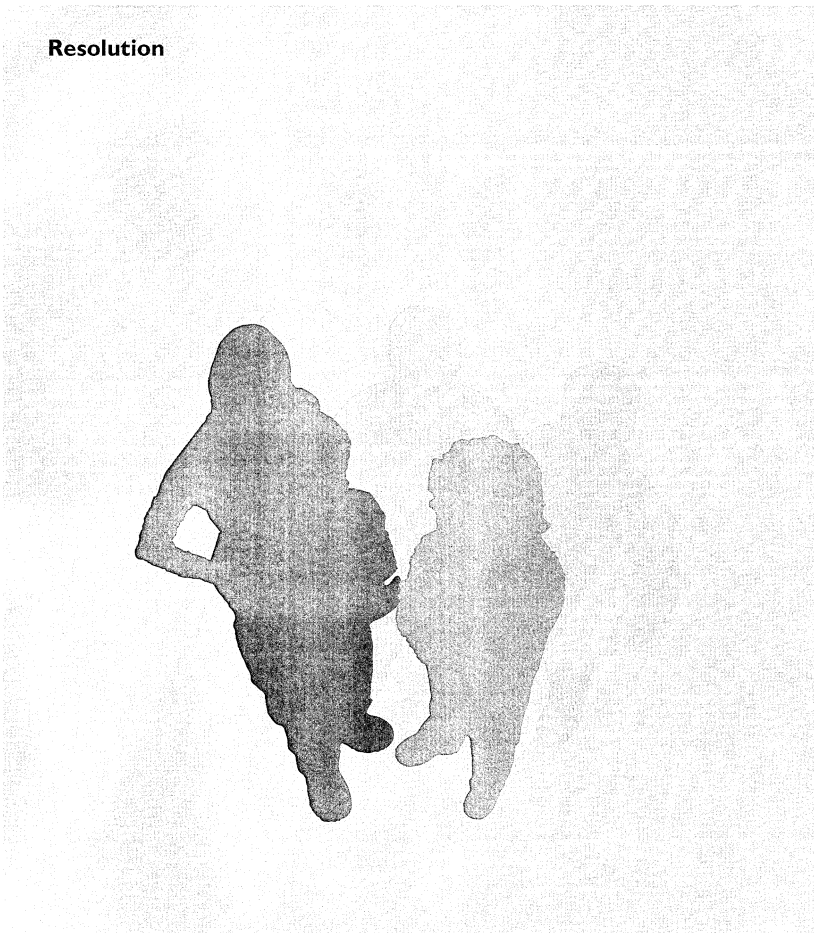
BILAGA 3



4th International Forum for Young Politicians
of North-West Russia and the Nordic Countries

Stockholm 18-20 April 2012

Resolution



RESOLUTION

We, the participants of the 4th International Forum for Young Politicians of Northwest Russia and the Nordic Countries*, met in Stockholm, Sweden, 18–20 April 2012, in order to discuss issues of open societies and new developments, student exchanges and healthy life-styles in Northwest Russia and the Nordic Countries,

Referring to the resolutions of the First, Second and Third International Forums for young politicians of the Northwest Russia and Nordic countries, which were held in Murmansk (Russian Federation) 27 March, 2009, in Kirkenes (Norway) 23 March, 2010 and in Arkhangelsk 22–23 March 2011, we are:

Acknowledging and respecting international standards in the sphere of youth politics;

Being aware of the fundamental principles and mutual interests in the sphere of building-up principally new youth generation;

And we appeal to the representatives of Russia and Nordic countries to draw the attention to the resolution of problems of the international youth cooperation;

Regarding open societies and new developments we:

Recognize that the principle of equality and non-discrimination apply to all people at all times, as expressed in the European Convention on Human rights, article 14. No-one shall be discriminated against on any ground by any public authority;

Recognize indigenous societies and national minority societies' rights to maintaining their culture, language, and community, independent of States' politics, urging the states to do the same;

Recognize our responsibility to protect our citizens' fundamental human rights in our home countries;

Acknowledge, in that respect, that the principle of equality and non-discrimination, be it on grounds of race, ethnicity, religious belief, gender or sexual orientation, is a fundamental element in the protection of human rights;

Underline that freedom of opinion and freedom of expression is not only a fundamental human right according to the Universal Declaration of Human Rights, article 19; it is also essential in enabling democracy to work and to promote public participation in decision-making;

Recalling Recommendation No. R (2000)7 of the Committee of Ministers' of the Council of Europe on the right of journalists not to disclose their sources of information, the Forum reaffirms that the protection of journalists' sources of information is a basic condition for both the full exercise of journalistic work and the right of the public to be informed on matters of public concern, as expressed by the European Court of Human Rights in its case law under Article 10 of the Convention.

* Young representatives of Regions of Arkhangelsk, Leningrad, Murmansk, Saint Petersburg, and Karelian Republic, Nenets Autonomous District, representatives of National Assembly of Young Elected Representatives in Russia, representatives of Parliaments of Denmark, Norway, Sweden, representatives of County of Troms (Norway), Sami Parliaments in Finland, Norway and Sweden, the Nordic Council, the Nordic Youth Council, Youth Organizations in Finland and Sweden.

Regarding student exchanges we:

Urge that education should not be dependent on states and borders. Equal rights to education ought to be a reality in Russia and all Nordic countries, independent of state borders;

Recommend an increase in the possibilities of granting visas to students, teachers and researchers for an effective exchange of ideas and knowledge;

Encourage student exchanges agreements between Nordic countries and Russia, through exchange programmes, bilateral agreements and various exchange networks;

Recommend that the synergies between the different education, research and cultural programmes in the region be actively encouraged; recommends to this end the development of distance learning programmes that open the door to closer cooperation;

Take the view that there is an existing need of additional financial resources in order to establish exchange programmes for students; of the providing of mechanisms to assure the quality and comparability of higher education; and also the supporting of cooperation between institutions of higher education;

Underline the need to address the issue of youth unemployment.

Regarding healthy life-styles we:

Underline the responsibility for all institutions of education at all levels to include physical training in the education and to mediate the importance of a healthy lifestyle to their students;

Emphasize the importance of raising drug awareness, supporting drug awareness and prevention programs/initiatives in our respective countries, promoting the benefits of healthy lifestyle choices and making resources available, and realize that, while alcohol misuse can present health risks and cause careless behavior in all age groups, it is even more dangerous for young people;

Encourage parliamentarians to make use of existing partnerships such as The Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being to achieve improvement regarding the health situation, specifically regarding the use of alcohol and other drugs, by working closely with governments, civil society, local communities, multilateral organizations, global funds and foundations, the media, and the private sector.

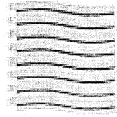
In addition we:

Encourage National Parliaments to appoint young politicians from respective regions to relevant parliamentary conferences;

Appeal to the parliamentarians to transfer this resolution to the "round table" session between Nordic and Russian parliamentarians, to be held in Helsinki, Finland, 15-16 May 2012;

Welcome the kind invitation of the Parliament of the Karelian Republic to host the 5th International Forum for Young Politicians of Northwest Russia and the Nordic Countries.

BILAGA 4



Conference Resolution

Adopted by the 21st Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants, elected legislators from the Baltic Sea States*, assembling in St Petersburg, Russian Federation, 26-28 August 2012,

discussing co-operation in the Baltic Sea Region, environmental health and energy cooperation, a safe and healthy Baltic Sea, and health, social welfare and economic development,

- A. stressing that parliamentary cooperation in the Baltic Sea Region (BSR) contributes to democratic, transparent and inclusive political processes, as well as to practical and positive results in people's everyday life;
- B. commending the close, pragmatic and productive interaction between the Council of the Baltic Sea States (CBSS) and BSPC, including a far-reaching synchronization of political priorities and a continuous exchange at all levels;
- C. appreciate the organization of a first Youth Parliament called "Baltic Sea Youth Session" in Berlin in April 2012 within the framework of the German CBSS Presidency; encourage the following CBSS Presidencies to continue with the organization of those Baltic Sea Youth Sessions and to support a participation of five delegates of this Youth Parliament in the annual BSPC Conferences to include young people into the parliamentary discussion about the future of the Baltic Sea Region,

call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU, as well as other organizations, civil society, private sector, communities and NGOs,

Regarding Co-operation in the Baltic Sea Region,

1. to promote interaction and cooperation in the implementation of implementation of the North-West Russia Socio-Economic Development Strategy by the Russian Federation and other overall policies of the Baltic Sea Region, such as the EU Strategy for the Baltic Sea Region and the Northern Dimension
2. to provide continued support to the Northern Dimension policy and its further diversification into new operational branches to involve all stakeholders in the Region on an equal footing and to ensure access to EU projects for all relevant stakeholders where appropriate;
3. to provide stable and long-term resources to CBSS, and to continue to support an ongoing dialogue with BSPC on political priorities as well as operational activities;
4. to provide in due course resources for the full implementation of the SEBA project (Modernization Partnership for the South Eastern Baltic Area), aiming at enhancing cooperation in fields such sustainable development, tourism, public-private partnerships and youth;

5. to encourage a deliberate division of labour between stakeholders in the Region, aiming at strengthening their comparative advantages, synchronizing their priorities, and complementing each other's competencies; cooperative initiatives such as the "Maritime Joint Event" in 2011 and 2012 should be promoted as a role model for other subject areas;
6. to promote and protect tolerance, mutual respect and freedom of expression, and to strengthen the human rights throughout the entire Baltic Sea Region and its neighbourhood;
7. to continue efforts towards gradual elimination of obstacles for the movement of persons in the Region in accordance with outcomes of the EU-Russia cooperation in the framework of a visa dialogue, and to pursue the efforts for a gradual phasing out of the visa regime between the EU and Russia, while facilitating as much and as quick as possible visa facilitation for instance for academics, students, researchers, sportsmen, trainees and youth;

Regarding Environmental Health, Energy Cooperation and Energy-Efficient Economy,

8. to ratify, for those states that have not already done so, the Espoo Convention (the EU Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context);
9. to ratify, for those states that have not already done so, the Convention on Ballast waters (International Convention for the Control and Management of Ships' Ballast Water and Sediments of 2004);
10. to fulfill all commitments under the HELCOM Baltic Sea Action Plan, adopted by the Governments of the Baltic Sea Region in Krakow in 2007, aimed at restoring a good environmental status of the Baltic Sea by 2021; to further raising the level of ambition at the HELCOM ministerial meeting at fall 2013 in reducing the outlet of phosphorous and nitrates into the Baltic Sea; and to carry out active efforts to coordinate activities with OSPAR in regard of promoting initiatives to decrease waste from vessels in the Baltic Sea regions and in the North-West Atlantic Ocean and the English Channel;
11. within the framework of improving health and rehabilitating the ecosystem of the Baltic Sea, to carry out work aimed at removing the sewage waste pollution sources in the drainage basin of the Baltic Sea, including the modernization of sewage systems and municipal sewage treatment facilities;
12. to contribute to the introduction of best agricultural practices and technologies in animal waste conversion and poultry farming;
13. to promote the decrease of influx of biogenic substances into the Baltic Sea by means of introducing best agricultural practices and technologies to manage waste from animal farming, including poultry farming, and by gradually decreasing use of polyphosphates in synthetic detergents.
14. to promote better health and rehabilitation of the Baltic Sea ecosystem by improving recycling, creating new landfills for municipal and industrial waste with consequent reclamation of land, and by removing obsolete pesticide storages;
15. to welcome work within the trilateral Project of the Year of the Gulf of Finland, aimed at implementation of a set of measures to improve environmental health of the Baltic Sea, namely through research and environmental protection efforts that promote better environmental status of the Baltic Sea ecosystem;

16. to make sustained efforts to promote and develop green growth, energy efficiency and renewable energy, and to adopt nationally adapted binding targets for energy efficiency;
17. to work actively within the IMO to improve the technical requirements, adopted earlier, in respect of the energy efficiency of new sea vessels and development of globally binding technical and/or operational regulations in order to decrease emissions of greenhouse gases from the existing vessels;
18. to support BASREC (Baltic Sea Region Energy Cooperation) and implement the commitments for 2012-2015 made by the BASREC Ministerial Meeting 14-15 May 2012, in order to develop sustainable energy systems in the region and to integrate energy markets and energy infrastructure;
19. to lessen the dependence on fossilized fuel by exploring renewable energy sources;
20. to promote education, research and development on green growth and energy efficiency, and to take action to disseminate information, exchange best practices and raise awareness of both environmental and economic gains and ways of saving energy;
21. to support activities of the CBSS Expert Group on Sustainable Development – Baltic 21, focused on four strategic areas: climate change, sustainable consumption and production, innovation and education for sustainable development, sustainable urban and rural development;
22. to provide political incentives and innovative financial schemes to initiate pilot projects and investments in energy efficiency measures;
23. to promote green public procurement (GPP) at all levels of public administration, ensuring that GPP standards provide a level playing field for businesses and do not lead to competitive disadvantages for small and medium-sized enterprises;

Regarding Integrated Maritime Policy,

24. to expand information exchange, joint planning and dissemination of best practices between maritime authorities in order to manage the growing vessel traffic in the Baltic Sea;
25. to develop real-time maritime surveillance information and e-navigation technologies in order to improve vessel traffic management and augment the joint preparedness against accidents;
26. to strengthen the competitiveness of clean shipping in the Baltic Sea Region by using appropriate targeted incentives;
27. to promote research and innovation in order to develop competencies in the areas of shipping safety, energy efficiency, emission reductions, alternative propulsion technologies and renewable energies in order to strengthen the competitiveness of the Baltic Sea Region in the global competition;
28. to carry on further actions aiming at developing a joint macro-regional prevention and preparedness approach towards major hazards and emergencies at sea and on land, and to promote research and to develop technologies aimed at oil spills response in ice conditions, as well as in bad weather and visibility conditions

29. to strengthen the cooperation with the shipping companies to further prevent and minimize the risk of accidents and groundings;
30. to support the implementation of the tripartite project "The Gulf of Finland Year 2014", with the purpose of consolidating joint research and conservation efforts of Finland, Estonia and Russia in order to strengthen the maritime ecosystems of the Baltic Sea;
31. to support the build-up of a more integrated marine and maritime knowledge network (environment, fisheries, regional planning, shipping etc.);
32. to promote artisanal fishery and to enhance the opportunities for investing in environmentally friendly kinds of marine tourism;
33. to draft joint objectives in maritime spatial planning policy (taking the VASAB guidelines into account);
34. to promote the development and strengthening cross-border cooperation of the Baltic Sea region in order to counter cross-border crime and security threats at sea;

Regarding Health, Labour Market and Economic Development,

35. to raise the profile of health and social well-being on the regional cooperation agenda; to support the Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being, in order to pursue persistent efforts for improving health and social well-being taking into account ageing society, high burden of non-communicable diseases and antimicrobial resistance;
36. to take the resources of the elderly population into consideration, to allow them to stay on the labour market, and make use of their abilities in general;
37. to develop a medium- to long-term strategy equipped with powerful measures to tackle youth unemployment, and to ensure that existing programmes with this aim are better coordinated; the aim should be to offer each young person a job, an apprenticeship, additional continuing education or a combination of employment and vocational training after a maximum of four months of unemployment. Working life must not begin with a longer period of unemployment;
38. to encourage an intensified cooperation between schools and businesses at local level, in order to develop initiatives for facilitating the transition from school to working life for young people;
39. to further develop measures to foster education, vocational training, skills development and life-long learning, with the aim of meeting the demand for skilled workers and creating new employment opportunities, and in this respect intensify the use of the concept of dual education, and launch initiatives to improve the prospects of long-term employment to unqualified and unemployed young people;
40. to work towards mutual recognition of vocational training in the Baltic Sea Region countries, and to develop the quality of vocational training in the region according to best practices, research results and society's future needs;

41. to reduce as far as possible obstacles to the mobility of labour and enterprises by actively supporting cooperation between the border regions and between the existing cross border information centres;
42. to support and encourage the Baltic Sea Labour Forum (BSLF) as a platform for exchange of experience and communication between the key labour market actors in the BSR, including helping the BSLF in promoting social dialogue, tripartite structures and cooperation as crucial elements of sustainable economic growth and social development;
43. to promote cooperation on modernization and innovation with a focus on cluster growth and, in the long term, on the establishment of regional partnerships particularly on environment and sustainable development;
44. to create a public-private partnership (PPP) network aimed at developing a "Baltic PPP" as a sustainable growth platform with a regional direct investment funds and active educational involvement;
45. to support the development of sustainable tourism on land and at sea, including the improvement of mobility and accessibility by other means than motorized private transports, and a strict regulation of the use of conservation areas;
46. to develop concepts that offer age-friendly conditions at the workplace and better access to life-long learning programs also for the elderly population;
47. to develop concepts aiming to improve the access of particularly disadvantaged groups to the job market;
48. to support programs for municipalities in their strategies for coping with socio-demographic change;
49. to develop quality criteria as indicators of a sustainable employment policy;
50. promote efforts to gain more extensive knowledge of the nature and scope of new forms of trafficking in human beings such as trafficking for begging, trafficking for criminal activities like theft and fraud, and trafficking for identity theft, and to strengthen legislative and operational means of identifying and combating these forms of trafficking in human beings;

Furthermore the Conference Decides to

51. adopt the BSPC Work Programme for 2012-2013;
52. grant Observer status to **Skåne Regional County Council**;
53. welcome with gratitude the kind offer of the Parliament of Estonia to host the 22nd Baltic Sea Parliamentary Conference in Pärnu on 25-27 August 2013.

*Parliaments of Free Hanseatic City of Bremen, Denmark, Finland, Federal Republic of Germany, Free and Hanseatic City of Hamburg, Republic of Karelia, Latvia, Leningrad, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Norway, Poland, Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation, State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation, City of St. Petersburg, Schleswig-Holstein, Sweden, Åland Islands, Baltic Assembly, European Parliament, Nordic Council.

BILAGA 5

10th Conference of Parliamentarians of the Arctic Region
Akureyri 5-7 September 2012



Final draft

CONFERENCE STATEMENT

We, the elected representatives of Canada, Denmark/Greenland, the European Parliament, Finland, Iceland, Norway, Russia, Sweden and the United States of America;

In collaboration with the indigenous peoples of the Arctic;

Meeting to discuss Arctic governance, responsible economic development in the Arctic and human development in the Arctic;

Considering the rapid change now occurring in the Arctic driven by the forces of climate change and globalization resulting in closer economic and geopolitical links;

Ask the governments in the Arctic Region, the Arctic Council and the institutions of the European Union, where appropriate;

Regarding Arctic Governance and the Arctic Council to

1. Initiate discussions toward developing the Arctic Council into a formal international organization by adopting an exclusive treaty among the eight Arctic states to give themselves more binding powers.
2. Hold annual Arctic Council ministerial meetings, as well as regular meetings between ministers responsible for special sectors important to Arctic cooperation, such as research and education and environmental issues.
3. Establish the permanent secretariat of the Arctic Council with personnel reflecting the member states, including indigenous communities.
4. Establish an adequate and stable budget to support the work of the Arctic Council.
5. Create a vision for the Arctic on how the Arctic nations can prepare for new opportunities and challenges as a result of a changing Arctic and, as part of this process, hold an Arctic Summit involving heads of state and government of the Arctic Council member states, as well as the heads of the Permanent Participants.
6. Encourage Canada and the US to identify joint priorities for their consecutive chairmanships of the Arctic Council.

10th Conference of Parliamentarians of the Arctic Region
Akureyri 5-7 September 2012

7. Secure the role and participation of the Permanent Participants and provide mechanisms to increase their financial and human resources to participate fully in all the activities of the Arctic Council.
8. Explore new ways to include the views of the Permanent Participants in future legal agreements between the Arctic nations.
9. Ensure an open and consultative process by including the Arctic communities, permanent participants, scientists, the business community and others, in the development of a visionary Kiruna statement to be adopted at the Ministerial Meeting in May 2013.
10. Explore new areas for legally binding agreements between the Arctic countries in possible areas such as research, education, tourism and aspects of environmental protection. When appropriate, the agreements may open to interested parties.
11. Produce good practice examples of environmental action and governance that other parts of the world can replicate and learn from.
12. Identify and agree on environmental indicators that can be used to tackle accelerated change in the Arctic and can also feed into the process of developing global sustainable development goals (SDGs).
13. Encourage a close collaboration between the Arctic Council and the Barents Euro-Arctic Council (BEAC) in all areas of common interest and concern.
14. Agree on observer status of interested parties to secure the Arctic Council as the primary forum for Arctic cooperation.

Regarding Economic Opportunities in the Arctic to

15. Recognize ecosystems and science as fundamental, principal considerations in Arctic resource management.
16. Ensure that gender based analyses are used in the development, implementation and assessment of all Arctic policies.
17. Ask the Arctic Council member states to intensify their cooperation in the International Maritime Organization in order to speed up the work on a mandatory Polar Code for shipping, and intensify their cooperation on hydrographic data collection.

18. Efficiently implement the agreement on search and rescue cooperation in the Arctic and, in this respect, also conduct joint search and rescue exercises in cooperation with those countries whose vessels cross Arctic routes.
19. Increase sub-regional cooperation and coordination in the development of new transport strategies, and give the Arctic a prominent role in the implementation of the Northern Dimension Partnership on Logistics and Transportation.
20. Establish an Arctic Chamber of Commerce or Economic Forum that includes, amongst others, local communities and indigenous peoples of the Arctic.
21. Support capacity building, particularly through education, in order that local communities will benefit more from economic development.
22. Support cross-border and trans-border economic and human cooperation in the Arctic Region, and consider how to strengthen the possibilities for travelling east-west and how to develop infrastructure for data-communications and satellite surveillance of cruise ships and other vessels in the Arctic.
23. Stimulate environmental innovation in leading sectors and focus on producing examples of good practices.
24. Develop overall strategies for assessing environmental, social and cultural consequences when exploiting natural resources in the Arctic, to ensure that any such exploitation is based on principles of sustainability.
25. Include strategies for mitigative action and adaptation to climate change as well as environmental effects in all analyses of economic development in the North.
26. Support continued close cooperation between the research community and other Arctic stakeholders.
27. Identify particularly vulnerable Arctic areas that require special management to secure biodiversity.
28. Prevent oil spills and finalize the oil spill preparedness and response agreement between the Arctic states.
29. Develop renewable energy suitable for the Arctic region and develop leading technologies in terms of society and environment.
30. Initiate joint research on challenges related to oil drilling and transportation of oil and other hazardous goods in Arctic waters in order to improve capacity in the event of oil spills and other environmental accidents.

10th Conference of Parliamentarians of the Arctic Region
Akureyri 5-7 September 2012

Regarding Enhancing Human Development in the Arctic to

31. Develop the Arctic region with the human dimension in focus and with a human rights approach.
32. Analyze the knowledge gaps in Arctic social sciences and research, and enhance cross-border knowledge sharing and building.
33. Consider the impacts of bans of products of some living resources on indigenous Arctic communities.
34. Encourage the European Union to speed up its work on the creation of a European Arctic Information Centre as a network with a hub at the Arctic Centre of the University of Lapland, Finland, cooperating with relevant research institutions.
35. Strengthen and expand mobility and exchange programs involving students in the Arctic.
36. Establish an Arctic Council framework mentorship and mobility program, in cooperation with universities and scientific and business communities.
37. Continue the inclusion and recognition of traditional and local knowledge, and improve the interplay and complementary relationship between traditional knowledge and conventional science.
38. Strengthen the indigenous peoples' educational institutions by building competence locally in the Arctic including their own holistic knowledge.
39. Disseminate the rich knowledge accumulated during the International Polar Year and follow up on the IPY 2012 theme "From Knowledge to Action."
40. Anchor knowledge accumulated from Arctic research in the Arctic and secure local capacity building in education, research, policy making and local governance.
41. Support and increase the use of indigenous and community-based monitoring of living resources.
42. Continue the focus on human health and well-being, with an emphasis on mental health, prevention and food safety among Arctic peoples.
43. Continue to strengthen cooperation between the University of the Arctic and the indigenous peoples' organizations.
44. Develop a more structured partnership with the University of the Arctic, the International Arctic Science Committee, International Arctic Social Sciences Association and other relevant organizations.

10th Conference of Parliamentarians of the Arctic Region
Akureyri 5-7 September 2012

45. Support the second Arctic Human Development Report and the plans for an International Polar Decade initiative.

Ask the Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region to

46. Strengthen the dialogue with the Arctic Council in the process of drafting a statement at the next Ministerial Meeting in Kiruna 2013.
47. Start to explore the possibility of annual Conferences of Parliamentarians of the Arctic Region.
48. Promote the Statement from the Tenth Conference of Parliamentarians of the Arctic Region in the further development of Arctic policy in the Arctic states and the European Union and involve all the member parliaments in this process.

Furthermore the Conference

49. Acknowledges the interest and presence of parliamentary observers and representatives from governments and non-government agencies at this Conference, and recognizes their important role in relaying the messages and supporting the actions herein discussed.
50. Welcomes the forthcoming Canadian chairmanship of the Arctic Council and looks forward to continued cooperation with the Arctic Council.
51. Welcomes and accepts the kind invitation of the Parliament of Canada to host the Eleventh Conference in 2014.

BILAGA 6

Norden i Världen – Världen i Norden

Ramprogram för Nordiska rådets verksamhet

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten.

Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa. Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld.

Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska rådet har tidigare utarbetat ettåriga arbetsprogram. Från och med nu presenteras ett ramprogram, som gäller tills vidare. Ramprogrammet kompletteras av ett årligt ordförandeprogram, som det land som fungerar som ordförande för Nordiska rådet utarbetar.

Utöver detta har de fem fackutskotten sina egna årliga arbetsprogram. Avsikten är att ge större möjligheter för ordförandelandet att sätta sin prägel på den nordiska agendan under ordförandeåret.

Vår vision för det nordiska samarbetet

De nordiska länderna samarbetar för att driva frågor av gemensamt intresse för nordborna. Samarbetet bygger på den värdegemenskap som finns i de nordiska samhällena. Samarbetet skall stärka integrationen mellan länderna och främja regionens inflytande i EU och internationellt. Nordiska rådet lägger agendan för det nordiska samarbetet. Detta skall ske i nära samverkan med de nationella parlamenten och de självstyrande områdena, samt med Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet skall hålla hög profil i de parlamentariska samlingsorganen och utveckla sitt samarbete med EU-parlamentet och dess relevanta utskott.

Kulturen har ett värde i sig. Kultursamarbetet är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet. Med konst och kultur kan man öka kännedomen om de nordiska länderna också utanför Norden och därmed skapa bättre förutsättningar för internationellt samarbete och globala satsningar. En gemensam satsning på konst och kreativa kompetenser har stor betydelse för Norden som global föregångsregion. Det nordiska samarbetet förutsätter som regel kon-

sensusbeslut. Detta gäller utan undantag för Nordiska ministerrådet. En konsekvens av detta är att det nordiska land som vill minst, bestämmer mest. Nordiska rådet vill se mera dynamik i det nordiska samarbetet och rekommenderar därför att Nordiska ministerrådet går in för ”optingout”- principen, dvs., de länder som vill kan gå vidare trots att ett land motsätter sig.

Vi vill stärka den nordiska välfärden

Den nordiska välfärdsmodellen har gett många goda resultat. Den har skapat trygga och solidariska samhällen. Välfärdsmodellen är en väsentlig förklaring till att de nordiska länderna placerar sig i världstoppen både då man jämför internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling. Nordiska rådet vill utveckla den nordiska välfärden och stärka medborgarsamhället. Vi måste klara av de utmaningar som globaliseringen medför och bidra till att dess frukter fördelas så rättvist som möjligt.

Den nordiska välfärdsmodellen skall fortsättningsvis värna om grundläggande värden såsom demokrati, frihet, rättvisa, jämlikhet, tolerans och pluralism.

De nordiska länderna skall utveckla stabila och flexibla arbetsmarknader som garanterar en hög sysselsättningsgrad och goda möjligheter till fortbildning och omskolning.

Vi vill arbeta för god utbildning på alla nivåer. Bildning och kunskap är viktiga både för individens självförverkligande och för att Norden skall klara sig i den globala konkurrensen.

Vi vill utveckla våra samfundsstrukturer så att de bidrar till att reducera sociala och ekonomiska olikheter. Vi skall utveckla våra samhällen så, att kvinnor och män har jämlika möjligheter att besätta ledande poster i sådana branscher och fack som nu är könsuppdelade. Detta förutsätter bl.a. bättre möjligheter för papporna att ta ut föräldraledighet.

En ökad immigration av arbetskraft är nödvändig för att vi skall kunna producera de varor och tjänster våra välfärdssamhällen behöver. Vi vill arbeta för en god integration av invandrarna i våra samhällen. Vi vill arbeta för att våra invånare får en god och människovärdig vård i livets alla skeden.

Vi vill påverka globaliseringen

Många av de utmaningar och möjligheter globaliseringen innebär kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Ett ännu mera integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna skall därför ges högsta prioritet.

I samarbete skall de nordiska länderna utnyttja den internationella konkurrensen till att stärka den nordiska välfärdspolitik. Satsningar på utbildning, forskning och utveckling, innovation och förnyelse samt flexibilitet skall skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt. De nordiska länderna skall aktivt påverka processen så att fördelarna fördelas globalt så rättvist som möjligt. De nordiska länderna skall fortsatt spela en aktiv roll för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökade satsningar på klimat- och energiforskning, höjd energieffektivitet och ökad användning av förnyelsebara energikällor

skall vara prioriterade områden. Det globaliseringsprojekt som Nordiska rådet initierat och som Nordiska ministerrådet har satt igång skall förverkligas.

Vi vill öka mobiliteten i Norden

Vi vill värna om individens och näringslivets fria rörlighet i Norden. Vi vill ha ett gränslöst och dynamiskt Norden, som kan möta globaliseringens utmaningar och trygga de nordiska ländernas konkurrenskraft och välfärd.

Vi vill avskaffa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna och förhindra att nya uppstår. Vi förutsätter en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i de nordiska länderna. Vi driver på Nordiska ministerrådets pågående arbete med avskaffandet av gränshinder och förväntar oss konkreta och snabba resultat.

Vi vill rädda havsmiljön

Vi vill arbeta för att de nordiska haven blir rena med en rik biologisk mångfald, anpassade till de enskilda havens särförhållanden. Vi vill att alla näringar – både land- och havsbaserade – skall ha goda möjligheter att utöva sin verksamhet så, att de respekterar den övergripande ekologiska målsättningen för havsområdena. Vi vill att såväl invånare som turister med hjälp av en välplanerad infrastruktur skall ha goda möjligheter till berikande upplevelser i de nordiska havsmiljöerna. Vi vill att utsläpp av farliga kemiska ämnen skall stoppas och att radioaktivt avfall inte leds ut i haven.

Vi vill aktivt bidra till att HELCOM's handlingsplan för Östersjön genomförs. Detta förutsätter bl.a. stärkta möjligheter för projektutveckling och finansiering av miljöinvesteringar i samtliga Östersjöländer. Vi vill påverka EU:s Östersjöstrategi så att den fokuserar på hållbar utveckling i regionen för att garantera en gynnsam utveckling av Östersjöns miljö. EU:s marina och maritima planer skall implementeras så att de är skraddarsyddas för förhållandena i Östersjön, Nordsjön m.m. Vi vill ha restriktiva regler för fartygstrafik och offshore verksamhet i de nordliga områdenas sårbara havsmiljöer.

De nordiska länderna skall arbeta för en bättre miljö i havsområdena och besluta om nödvändiga skyddsåtgärder, enskilt, tillsammans och i regionala och internationella fora.

Klimatförändringarnas inverkan på havsmiljöerna skall analyseras och inarbetas i skyddsprogram och i ramvillkoren för näringar såsom fiskeri, jord- och skogsbruk. Klimatförändringarna skall beaktas i den fysiska planläggningen och vid utbyggandet av infrastrukturen vid havsområdena. Mottagningsfaciliteter för fartygens toalettavfall bör etableras i Östersjöns hamnar. Den ökande fartygstrafiken skall göras säker genom teknologisk utveckling av fartyg och navigationssystem. Havsområdenas miljötillstånd och biodiversitet skall kontinuerligt granskas och rapporteras, så att utvecklingen till ett rent hav med ett rikt växt- och djurliv kan följas.

Vi vill ge nordliga dimensionen innehåll

Den nordliga dimensionen är en gemensam politik för fyra jämbördiga parter: EU, Ryssland, Island och Norge. Den nordliga dimensionen skall fungera som en politisk plattform för att främja samarbete för hållbar utveckling, välbefinnande och säkerhet i Nordeuropa. Samarbetet med Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, skall ha en viktig roll i den nordliga dimensionen. Den nordliga dimensionen skall kunna fungera som ett både politiskt och praktiskt ramverk för en skärpt samordning och samverkan mellan olika slags aktörer i Nordeuropa. Vidare skall det ske en nära samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill stärka vidareutvecklingen, konkretiseringen och den politiska förankringen av den nordliga dimensionen, t ex genom att stärka kontakter och samarbete med relevanta utskott i Europaparlamentet. Vi vill vidareutveckla det praktiska samarbetet med parlamentariska organ och andra politiska aktörer i Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, kring frågor inom den nordliga dimensionens långsiktiga prioriteringar. Vi vill att samarbetet inom den nordliga dimensionen ska medverka till ökad samordning och minskad överlappning mellan aktörer verksamma inom Nordeuropa. Vi vill att det sker en nära och konkret samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill ha ett effektivare nordiskt språksamarbete

I skenet av den växande internationaliseringen vill vi ha en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Vi vill att de nordiska språken skall vara starka och levande. Vi vill att alla nordbor skall kunna kommunicera på något av de tre skandinaviska språk som lärs ut i samtliga nordiska länder. Vi vill därför främja internordisk språkförståelse och språkkunskap. Bättre språkförståelse gör det nordiska samarbetet effektivare och mera intressant.

Deklarationen om nordisk språkpolitik, antagen den 1.9 2006, måste följas upp och implementeras. De nordiska undervisningsministrarna bör utarbeta en handlingsplan som skall garantera en samlad, långsiktig och effektiv insats gällande språkpolitiken. Regeringarna i Norden verkställer planen och arbetar för att förbättra den nordiska språkgemenskapen.

Det nya Nordplus Nordiska Språk- och Kulturprogrammet utformas så, att elevernas och lärarnas grannspråksförståelse stärks och att intresset och förståelsen för den nordiska kulturen och de nordiska språken stimuleras. Projektet "Nordiska språkpiloter i skolan/läraryrket i Norden" skall fortsätta och byggas ut så, att språkpiloterna kan handleda lärarkollegor och vara pådrivare av utvecklingen mot en bättre och effektivare undervisning i grannspråken. Undervisningen i grannspråk i skolan förstärks och inleds tidigare. Tyngdpunkten i undervisningen läggs på att lära sig tala. De samhällsberedande nordiska språken skall vara synliga i det offentliga livet, såsom TV och film. Internordiska ordböcker, också i elektronisk form, skall utarbetas.